ISSN 1814—4357

Дачникам садівникам городникам

Всеукраїнський щомісячний журнал

ДІМ • САД • ГОРОД

№ 10 жовтень 2007

Підготуймо троянди до зимівлі

Циклантера – заморський гість

Смакуємо гарбузник

ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Рубрику веде
Т.В.Грабовська,
головний спеціаліст з правових питань

Умови призначення пенсії інвалідам

Я інвалід III групи з дитинства, але пенсію оформила тільки в 44 роки. З 01.01.2006 року інваліди з дитинства мають право на одночасне одержання пенсії у зв'язку із втратою годувальника та державної соціальної допомоги. Пенсію, згідно з законом, виплачують з дня звернення. Перший раз я звернулася у березні 2006 року, але призначили мені пенсію 15 березня 2007 року (з дня одержання довідки МСЕК). Чи правильно це?

Світлана,
м. Світловодськ, Кіровоградська область

Відповідно до статті 36 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається непрацездатним членам сім'ї померлого годувальника, які були на його утриманні, в тому числі повнолітні діти померлого годувальника, якщо вони стали інвалідами до досягнення 18 років.

Пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається з дня, що настає за днем смерті годувальника, якщо звернення про призначення такого виду пенсії надійшло протягом 12 місяців від смерті годувальника.

Постановою правління Пенсійного фонду України 25.11.2005 р. №22-1, зареєстрованою у Міністерстві юстиції України 27 грудня 2005 р. за № 1566/11846, затверджено Порядок подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування". Згідно з Порядком, заява про призначення пенсії непрацюючим громадянам та членам їхніх сімей подається заявником особисто або через представника, який діє на підставі виданого йому доручення, посвідченого нотаріально безпосередньо до органу, що призначає пенсію (до управління Пенсійного фонду України в районах, містах і районах у містах), за місцем проживання (реєстрації) або законним представником відповідно до законодавства за місцем проживання (реєстрації) заявника.

ДІМ·САД·ГОРОД **№10** **2007 р.**
Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

Днем звернення по пенсію вважається день приймання органом, що призначає пенсію, заяви про призначення, перерахунок, відновлення або переведення з одного виду пенсії на інший.

Якщо заява пересилається поштою (крім випадків призначення (поновлення) пенсій), днем звернення по пенсію вважається дата, що зазначена на поштовому штемпелі місця відправлення заяви.

У разі, якщо до заяви про призначення, відновлення пенсії додані не всі необхідні документи, орган, що призначає пенсію, письмово повідомляє заявника про те, які документи необхідно подати додатково, про що в заяві про призначення пенсії робиться відповідний запис. Якщо вони будуть подані не пізніше трьох місяців із дня повідомлення про необхідність подання додаткових документів, то днем звернення по пенсію вважається день приймання заяви про призначення пенсії або дата, зазначена на поштовому штемпелі місця відправлення заяви.

Якщо документи, які необхідно подати додатково, протягом трьох місяців не подано, пенсія за згодою особи призначається, відновлюється за наявними документами. У подальшому за надходження додаткових документів пенсія перераховується із строків, передбачених законом.

Днем звернення за перерахунком пенсії, переведенням з одного виду пенсії на інший вважається день приймання органом, що призначає пенсію, заяви з усіма необхідними документами.

Що стосується одержання державної соціальної допомоги, то заява про призначення такої допомоги подається інвалідом з дитинства до управління праці та соціального захисту населення за місцем проживання (ст. 8 Закону України "Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам").

До заяви про призначення державної соціальної допомоги повинні бути додані документи про вік та місце проживання інваліда з дитинства або дитини-інваліда, а також довідка медико-соціальної експертизи або медичний висновок, видані у встановленому порядку.

Управління праці та соціального захисту населення, яке прийняло заяву про призначення державної соціальної допомоги, видає заявнику розписку про прийом заяви та доданих до неї документів із зазначенням дати прийому заяви.

Днем звернення про призначення допомоги вважається день прийому заяви з усіма необхідними документами.

У тих випадках, коли до заяви додані не всі необхідні документи, заявнику повідомляється, які документи повинні бути подані додатково. Якщо вони будуть подані не пізніше трьох місяців з дня одержання повідомлення про необхідність подання додаткових документів, то днем звернення про призначення державної соціальної допомоги вважається день прийому або відправлення заяви про призначення такої допомоги.

Гарбузи смачні й цілющі

У нас на Миколаївщині багато фермерів вирощують гарбузи на насіння. Його продають посередникам, ті перепродують у Німеччину, а звідти до нас надходить гарбузова олія. Для цих потреб важливо мати сорти з підвищеним вмістом олії, і вони у мене є: Лель і Кавбудек. У їхньому насінні міститься 45–55 % олії.

Безумовно, фермерам, кукурбітологам гарбуз не в дивину. Але як бути дачникам, де розмістити гарбузи, якщо земельна ділянка – лише 5 соток землі? У мене теж 5 соток, і ось як я вирішую цю проблему. Під гарбузами зайнята лише одна вузька грядка біля паркану. На ній стоять опори (як для винограду) висотою 2 м, а зверху – металевий прутик, нижче через кожні 50 см – дріт. Прутик обов'язково повинен бути, бо гарбузи важкі і можуть прогнути, а то й порвати дріт.

Висаджую гарбузи розсадою з відстанню у рядку 1 м. Починаю вирощувати її на вікні на початку квітня. Через місяць це вже добре розвинута розсада. На вузькій грядці гарбузи ростуть біля валиків, на відстані 1 м. Вони стрімко ростуть вгору і дають багато бічних пагонів: спочатку першого порядку, потім другого, третього, і можуть вирости до 10 м. Якщо нічого не робити, то зелені буде багато, а гарбузів мало. Тому треба рослини формувати, навіть коли обсадите альтанку. Я залишаю два нижні пагони, які ростуть у різні боки. Інші прищипую після утворення зав'язі. А там, де жіночої квітки немає, пагінець вирізую повністю.

Рослина до верхнього прутика росте у три пагони, які прищипую на висоті 2 м. З кожного стебла в боки йдуть пагони. Їх я прищипую після появи зав'язі. На одному стеблі залишаю три зав'язі. На одній рослині формується 9 гарбузів. Проте великі плоди довго залишати на стеблі не рекомендується, бо затримується утворення нових плодів.

Протягом літа рослини підживлюю 8–10 разів сумішшю (Міттлайдера) за схемою 25–25–40–40–40–40–25–25 г на погонний метр. У мене 9 сортів гарбузів. Щороку вирощую 3 сорти, по одному з групи твердокорих, великоплідних і мускатних. Ці групи сортів ніколи між собою не перезапилюються, отож сорти зберігаються в чистоті. А ніхто з сусідів на дачі гарбузи не вирощує. Тому штучне запилення робити не потрібно. Це доводиться робити з огірками.

У 2004 і 2005 роках у мене великих врожаїв не було. Якщо у 2005 р. все посік град (розміром з горіх), то у 2004 р. знищив більшу частину врожаю гарбузів антракноз (грибне захворювання). Хворіють як сходи, так і дорослі гарбузові рослини. Антракноз уражує листя, стебла й плоди. Зав'яжеться плід, і певний час начебто все гаразд. Потім на зав'язі з'являються жовті або коричневі вдавлені плями, подібні до виразки. Пізніше вони чорніють. Заражені плоди зморщуються, чорніють, загнивають і стають непридатними для вживання.

Хвороба поширюється конідіями протягом усього літа. Конідії переносяться водою, особливо за дощового літа. Незважаючи на те, що видаляв заражені частини рослин, аби не було вогнища інфекцій. та обробляв бордоською рідиною, все було марно. Дозріли тільки ті плоди, котрі зав'язалися першими. А в 2006 р. не було жодного ураженого плоду, хоч нічим не обробляв. На мою думку, це результат того, що насіння зберігалося у пірамідах і наповнювалося енергією Космосу. Це можуть підтвердити і городники, які висівали моє насіння.

Вирощую і маю насіння дев'яти сортів гарбуза, які ретельно добирав, й міняти їх на інші не збираюся. По групах вони розподілені так.

Група твердокорих: Грибок, Кавбудек, Лель, Голонасінний.

Група великоплідних: Славута, Кавбуз "Здоров'яга".

Група мускатних: Новинка, Мускатний, Довгий.

Представники цих груп між собою не перезапилюються, а всередині групи цей процес відбувається інтенсивно, отож легко втратити сорт. Тому щороку я вирощую лише три сорти, по одному з кожної групи. Кожен сорт має певні особливості. У моїй родині полюбляють голонасінний гарбуз. Насіння у нього смачне, не має твердих лусок, просто їж – і не треба плювати.

Найбільш ранні – **мускатні** гарбузи. Вони різні за розміром, формою, рожево-коричневі або жовті, із світлими поздовжніми плямами. М'якуш у них щільний, ніжний, з мускатним запахом.

Твердокорі представлені двома сортами, спеціально виведеними для одержання з насіння гарбузової олії. Плоди у них оберненояйцеподібної форми, жовто-оранжеві або яскраво-жовті, зі смугастим малюнком. М'якуш волокнистий, грубий.

У **великоплідних** плоди великі, кулеподібні, білі, сірі або рожевого забарвлення. М'якуш маловолокнистий, нещільний. Представлені двома оригінальними сортами – Славута та Кавбуз "Здоров'яга".

Славута – національний стандарт України для столових гарбузів. Районований з 1987 року. Вивів цей сорт селекціонер А.Т. Галка. Це найсмачніший гарбуз в Україні. Ось його характеристика.

Сорт пізньостиглий, містить від 10 до 14,6 % цукрів, але тільки після Нового року, коли весь крохмаль перетвориться на цукор. У цей час і забарвлення змінюється: від сірого до рожевого. Рослина короткоплетиста, плоди округло-приплюснуті, сегментовані, злегка вдавлені біля плодоніжки і вершини плоду. Середня його маса 3,5–5,6 кг, врожайність 250–300 ц/га.

М'якуш має товщину 5–8 см, щільний, дуже солодкий, червоно-оранжевий. Каротину у ньому 15–18 мг%. Смакова оцінка – 4,8–5 балів. Жоден гарбуз не має такої оцінки. До того ж він стійкий до хвороб і шкідників, транспортабельний, а зберігається аж до нового врожаю.

Кавбуз "Здоров'я" створено в Інституті оздоровлення і відродження народів України шляхом зміни структури молекул – носіїв спадкової інформації. Розроблено

технологію одержання нових рослин з особливо цінними господарськими ознаками. Ці рослини стійкіші до захворювань і коливань температур, здатні давати рясний урожай на бідних на азот і засолених ґрунтах. Під керівництвом А.І.Потопальського вивели кавбуз – справжнє диво Природи, бо ця рослина з'явилася завдяки оригінальному способу, який має світовий пріоритет.

Кавбуз успадкував від гарбуза і кавуна характерні риси цих рослин, дає на 20–30% більший урожай, а плоди приємніші на смак. Його можна використовувати як кормову або дієтичну рослину. У нього понад 15% цукрів та багато інших корисних сполук. А цукри, нуклеїди, білок у нього зовсім інші, ніж у гарбуза та кавуна.

Стебло у кавбуза повзуче, гіллясте, порожнисте, завдовжки до трьох метрів. Листя велике, слабовиямчасте, з невеликим опушенням. Коренева система добре розвинута. Плід – ягода смугасто-зеленого з оранжевим відтінком кольору, масою від 10 до 65 кг і більше. Таких плодів на кущі три-чотири. Шкірка плоду тонка, міцна, тому він добре зберігається. М'якуш оранжевого кольору, м'який, завтовшки 4–7 см.

Кавбуз має кращі, ніж у гарбуза, лікувальні властивості. Медики Санкт-Петербурга, Волгограда, Москви встановили, що кавбуз – дуже цінний, оздоровлюючий овоч. Він набагато корисніший від гарбуза. Про це свідчить його хімічний склад. У насінні до 55% ефірної олії. Оранжево-жовтий м'якуш кавбуза містить каротину більше, ніж морква, а також багато цукрів, клітковини, пектинів, білків, фітину, фосфорних сполук, ферментів, вітамінів А, В, С, РР, Е, органічних кислот та амінокислот. А який багатий кавбуз на мінеральні речовини! У ньому є калій, кальцій, магній, мідь, залізо, фосфор, кобальт. Лише 50 грамів кавбуза на день забезпечує добову потребу організму у харчових волокнах. Справді, диво-ягода!

При серцево-судинних захворюваннях, порушеннях обміну речовин, особливо при ожирінні, захворюваннях печінки, нирок вкрай необхідна кавбузова дієта. Не треба забувати про неї і тим, хто скаржиться на набряки різного походження: це чудовий сечогінний засіб. При використанні кавбуза як засобу для виведення надлишків рідини з організму, при набряках потрібно вживати його протягом 3–4 місяців у сирому вигляді по 0,5 кг на день, а вареним і печеним – до 2 кг на день. З цією ж метою п'ють і сік з кавбуза.

Чарка кавбузового соку, випита на ніч, заспокоює нервову систему, покращує сон. Гарну заспокійливу дію справляє і відвар кавбуза з медом.

Рекомендовано вживати кабвуз і при загальному виснаженні організму, у дитячому і дієтичному харчуванні, при діабеті, статевих розладах, особливо імпотенції та аденомі простати.

Людям похилого віку раджу звернути пильну увагу на цю рослину, бо завдяки її вживанню покращується моторна функція кишківника, що важливо при закрепах. Бажано додавати кавбуз до раціону при атеросклерозі, бо пектин сприяє виведенню з організму надлишку холестерину.

Ось такі вони, гарбузи: і смачні, й цілющі!

В.В. Беспалов,
м. Миколаїв

Страви з гарбуза

Суп із гарбуза

Солодкий, нарізаний шматочками м'якуш гарбуза тушкують у невеликій кількості води, перетирають через сито, розводять киплячим молоком до бажаної густоти і заправляють злегка підсмаженим на вершковому маслі борошном (при бажанні суп можна заправити відвареним рисом або манною крупою). Додають сіль, цукор, корицю, ванілін і доводять до кипіння. Подають з білими сухариками.

Борщ з гарбузом

Нарізаний соломкою буряк тушкують у невеликій кількості води з додаванням оцту і олії. Нашинковану ріпчасту цибулю пасерують до напівготовності, додають помідори і продовжують пасерувати до повної готовності. Потім змішують з буряком і тушкують до готовності. У киплячу воду кладуть нарізану брусочками картоплю й тушковані овочі. За 5–10 хвилин до закінчення приготування у борщ додають нарізаний брусочками гарбуз, сіль і спеції. Подають із сметаною.

На 200 г гарбуза – 300 г картоплі, 300 г буряка, 20 г ріпчастої цибулі, 120 г помідорів, 20 г петрушки, 40 г олії, 36 г 3%-ного оцту і 40 г сметани.

Гарбуз, запечений з яйцями

Гарбуз нарізують брусочками, пасерують на малому вогні, протирають, змішують з сирими яйцями. Підготовлену масу викладають на сковорідку, змащують жиром і запікають. Перед споживанням поливають вершковим маслом і посипають подрібненою зеленню.

На 1 кг гарбуза – 3–5 яєць, 50 г масла або маргарину, 5 г зелені.

Гарбузник

У гарбуза середнього розміру зрізують верхівку, ложкою витягують насіння, добре вичищають стінки. Гарбузяний горщик заповнюють начинкою, прикріплюють сірниками зрізану кришку і ставлять у велику каструлю. Тушкують протягом години.

Начинка:

1. Посічена яловичина або подрібнені варені яйця, цибуля, підсмажені на вершковому маслі, заправлені сметаною, зеленню петрушки, кропу і чорного перцю. До м'ясної начинки можна додати гречану кашу з нарізаними яйцями.
2. Відварена до напівготовності каша (пшенична, пшоняна, кукурудзяна, рисова).
3. Відварений рис з яблуками.
4. Підсмажена з помідорами і цибулею морква, посипана зеленню.

Дієтичні страви з гарбуза

Запіканка з гарбузом і сиром

Очищений і дрібно порізаний гарбуз припустити у маслі, змішати з манною крупою, звареною на молоці. Додати сир, яйця, цукор, сіль. Добре перемішати, викласти на змащену маслом сковорідку, полити сметаною і запекти.

На 200 г гарбуза – 150 г сиру, 1 столова ложка манної крупи, 1 яйце, 30 г вершкового масла, 50 г сметани, цукор і сіль за смаком.

Тістечка з гарбуза

Очищений і порізаний на дрібні шматочки гарбуз стушкувати у невеликій кількості води до розм'якшення. Протерти через сито, додати цукор, сирий жовток, потовчені горіхи, сухарі і корицю. Масу добре вимішати, додати збитий у піну білок, викласти у формочку, змащену маслом, і запекти в духовці. Подаючи до столу, посипати цукровою пудрою.

Цукру потрібно брати стільки, скільки кому подобається. Якщо гарбуз солодкий, можна й взагалі без нього.

Домашні заготовки

Цукати із гарбузової шкірки

З товстої гарбузової шкірки зрізають верхню жорстку частину. Шкірку, що залишилася, нарізують на шматочки ножем або формочками для печива, заливають водою і кип'ятять 10–15 хв. Потім охолоджують у холодній воді і відкидають на сито. Коли вода стече, треба покласти шматочки гарбуза у киплячий сироп (на 1 кг шкірок – 1,2 кг цукру, 2 склянки води). Варити у 4–5 прийомів, витримуючи проміжок між ними 10–12 годин. Наприкінці приготування можна додати трохи цитринової кислоти. Шкірки відкинути на друшляк, дати сиропу стекти, розкласти на тарілки або блюда, щоб просохли.

Цукати можна зберігати у сиропі, тоді відкидати на друшляк потрібно перед їдою. А можна розкласти їх у банки або коробки, а перед споживанням підсушити. Цукати доцільно використовувати для пирогів, тортів, пудингів, смачні вони і з чаєм замість цукерок, до того ж значно корисніші.

В.В. Бєспалов

Щоб урожай був високий

Ще раз про картоплю

Журнал передплачую давно, ще з 1991 року, він для мене – як настільна книга. Багато порад використав, маю вже й власний досвід у вирощуванні картоплі, моркви, квасолі. От і вирішив поділитися своїми думками з читачами.

Картопля – другий хліб, але виростити гарний урожай стає дедалі важче. Факторами поганого врожаю стають і погодні умови, і насамперед вироджене насіння, яким засаджуємо з року в рік свої городи.

Був час, коли я теж сподівався на кращий урожай, а коли приходила пора збирати його, розчаруванню не було меж. Затрати великі, а віддачі немає. От і вирішив, поперше, замінити садивний матеріал новими, більш перспективними сортами. Звісно, погодні умови, земля, її механічний склад теж відіграють важливу роль у формуванні врожаю (у мене земля глеювата), але ось уже третій рік збираю непоганий урожай.

Минулого року висадив на своєму городі дев'ять сортів. Перед садінням обробив попелом, адже він – цінне добриво, та й смакові якості картоплі поліпшуються. Найкраще вродила Слов'янка. У неї великі червоні картоплини з кремовим м'якушем. Смакові якості теж добрі.

Непоганий урожай отримав і з голландського сорту Санте. Картоплини великі, гладенькі, жовтуватого відтінку, добре розварюються.

Порадував урожаєм український сорт Кобза. У нього великі, білі, круглі картоплини з кремовим м'якушем. Слід зазначити, що практично всі сучасні сорти мають м'якуш кремового відтінку, збагачений каротином. Це надає йому кращого смаку і поживної цінності.

Кілька слів про сорт Астерікс. Бульби у нього червоні, продовгуваті, гладенькі. Кущі розлогі, високі, подібні до Слов'янки. Цей сорт найкраще підходить для смаження, приготування чіпсів,варіння зі шкіркою (не розтріскується).

Тим, хто любить, щоб картопля повністю розварювалася в супі чи борщі, найкраще підійде німецький сорт Адретта. Щоправда, урожайність її дещо поступається іншим сортам. Заслуговує на увагу й український сорт Світанок київський. Урожайність його середня, зате смакові якості високі.

Щодо пошкодження шкідниками, то ще немає такого сорту, який був би до них повністю стійким. Проте, приміром у Слов'янки огудина велика і миттєво з'їсти її жук не може. А в Світанку київського кущики низенькі, то ж якщо забаритися, можна залишитися без урожаю.

Я вважаю, що краще посадити не один сорт, а декілька, тоді гарантовано будете з другим хлібом.

Від насіння залежить багато

Хочу поділитися досвідом вибору насіння моркви. В тому, що від нього залежить більше половини майбутнього врожаю, переконався на власному досвіді. Минулого року придбав насіння чотирьох сортів моркви: Флакко, Віта Лонга, Червоний велетень та Королева осені. Флакко і Віту Лонгу купив на розвіс по 10 г, насіння було чисте, велике. Королеву осені та Червоний велетень придбав у пакетиках, розфасованих по 10 г. Але насіння цих сортів виявилося таким дрібним, що, здавалось, можна було засіяти ним весь город.

Сходи з'явилися дружно у сортів Віта Лонга і Флакко. А ось ті, які посіяв дрібним насінням, довго не сходили, а коли зійшли, то рослинка від рослинки були на відстані півметра (одне добре, що не треба було проривати). А взагалі, я моркву проривую двічі; перший раз ще маленькою, потім для приготування їжі (у борщ чи суп). Таким чином, до осені відстань між морквинами становить 8–10 см. Тільки-но морква підросте (3–4 листочки), під дощ обпилюю її попелом. Це і підживлення, і засіб боротьби з шкідниками.

Коли настав час збирати врожай, то найкраще вродили сорти Флакко і Віта Лонга (окремі морквини сягали 1 кг). А з дрібного насіння гарного урожаю не було, хоча й росла морква у таких самих умовах, а може, ще й кращих, бо підживлював вермісолом.

Отже, для себе зробив висновок: коли купуєш насіння, то потрібно дивитися, якої воно фракції, бо на власному досвіді переконався, що з дрібного насіння гарного врожаю годі чекати.

Квасоля разом з кукурудзою

Квасоля – цінний харчовий продукт. Різноманітні страви з неї поповнюють організм таким необхідним білком. Але дехто скаржиться, що важко виростити хороші врожаї квасолі, особливо виткої.

Для виткої квасолі потрібні опори, по яких вона зможе плестися. Я цю проблему вирішив таким чином. Коли саджаю кукурудзу, у кожну ямку кладу ще й по квасолині, отож квасоля, як підросте, в'ється догори по кукурудзині. Шкоди кукурудзі це не завдає, а стручки квасолі завжди сухі, краще провітрюються. Отже, без додаткових зусиль матимете гарний урожай квасолі. Така схема садіння вигідна також для тих, у кого невеличка ділянка землі.

Ю.А. Кесарчук,
с. Кордишівка,
Козятинський р-н, Вінницька обл.

Циклантера –

Понад тридцять років я вирощую різні овочеві культури – помідори, перець, баклажани, огірки селекції Придністровського НДІ сільського господарства і Науково-дослідного центру селекції, насінництва та агротехніки, які знаходяться в м. Тирасполі. Про них я розповідав читачам журналу "Дім, сад, город", але рослина, насіння якої мені надіслав овочівник-любитель з Латвії, здивувала мене. Мова йде про циклантеру. Я зовсім нічого не знав про цю овочеву культуру і переглянув багато літератури, перш ніж знайшов про неї дуже мізерні відомості. І тільки вирощуючи її протягом трьох років, повною мірою дізнався, наскільки це цікава, корисна і врожайна рослина.

Циклантера (Cyclanthera pedata), або перуанський огірок, належить до родини гарбузових, до якої входять усім відомі огірки, кабачки, гарбузи. Походить вона з Південної Америки, поширена в горах Перу, Еквадору та Бразилії. Звідси її любов до тепла і вологи, а також здатність зав'язувати плоди за умов короткого світлового дня. Ця рослина дуже давно введена в культуру ще інками, але потім про неї забули, і тільки тепер вчені-рослинознавці знову проявили до неї інтерес. У 1989 році в США вийшла книга "Забуті культури інків, перспективні для широкого поширення", де з-поміж інших рослин описана і циклантера.

Ця могутня однорічна трав'яниста ліана має велику кількість пагонів з дуже розсіченими листками, які надають їй надзвичайної декоративності і краси. Вона тішить усіх, хто її вирощує, протягом усього літа і аж до глибокої осені та перших приморозків.

Уявіть собі ліану з пагонами завдовжки до восьми метрів, яскраво-зеленими, 7–8-лопатевими листками та дрібними білими квітками, зібраними у невеликі грона! Її зелень настільки густа, що під нею можна сховатися від пекучого сонця в саду, на городі.

Крім декоративних якостей, циклантера – ще й овочева культура. Розцвітає вона наприкінці червня – на початку липня. Цвіте довго й рясно. Квітки роздільностатеві. Чоловічі квітки дуже дрібні, білі, зібрані у невеликі грона, а жіночі – трохи більші, жовтуватого кольору. Плоди схожі на невеликі перчини, з м'якими колючками, довжи-

Заморський гість

ною до 7–10 см і шириною 2–3 см. У пазусі листка їх виростає від 1 до 5, а на кожній ліані 200–250 штук. Смак плодів напрочуд приємний і доволі своєрідний. Він нагадує смак огірка, солодкого перцю та квасолі одночасно, причому смак огірка переважає.

Стиглі плоди чудові у маринадах і квашені. Смак смажених плодів циклантери нагадує смак смажених стручків квасолі, тільки набагато кращий. Вживають плоди циклантери й у свіжому вигляді, роблячи з них салати. Проте вони дуже швидко перестигають, отож якщо запізнитися із збиранням, вони втрачають соковитість і стають твердими.

Циклантера – цінна лікарська рослина. Її плоди мають легку сечо- та жовчогінну дію, підвищують секреторну й моторну функції шлунка. Вона помічна при малокрів'ї, атеросклерозі, захворюваннях печінки, нирок, сечокам'яної хвороби, захворюваннях серця, шлунка, кишкового тракту. Корисна вона також хворим на набряки ніг. Насіння циклантери використовують у лікуванні гіпертонічної хвороби.

Агротехніка вирощування

Агротехніка вирощування цієї рослини трохи подібна до агротехніки огірка, проте є деякі відмінності. Вона росте у горах, тому не ставить особливих вимог до тепла. Оптимальна температура для росту та розвитку – близько 20°С, тому, якщо у липні спекотно, плодоносити починає тільки у серпні.

Цю рослину можна вирощувати розсадою (особливо у північних областях України) чи безпосереднім висівом насіння у ґрунт. Якщо циклантеру вирощують розсадою, то її готують за 1,5 місяця до висаджування на постійне місце (початок квітня). Насіння можна висівати у стаканчики з пластмасових пляшок, наповнені ґрунто-перегнійною сумішшю (2 частини ґрунту, 2 частини перегною і 1 частина великозернистого піску з додаванням попелу та невеликої кількості суперфосфату).

Ґрунтосуміш готують ще з осені і витримують взимку на морозі. У стаканчик висівають по дві насінини на глибину 2–3 см. Поливають слабким розчином марганцівки і ставлять у тепле місце (під опалювальну батарею).

Як тільки з'являться сходи (а це буває на 3–4-й день), стаканчики ставлять на підвіконня, де багато світла і менше тепла, щоб розсада не витягнулася. Потім з двох рослин у стаканчику залишають одну, краще розвинуту, а другу зрізують біля основи. Поливи проводять регулярно, проте не слід перезволожувати. Після кожного поливання потрібно розпушувати ґрунт.

У другій половині травня, коли зникає загроза заморозків, розсаду висаджують у ґрунт. Ямки завчасно наповнюють сумішшю землі та перегною у рівних співвідношеннях. Зразу ж готують вертикальну шпалеру, по якій буде плестися циклантера. В цей час у неї вже є по 5–6 справжніх листків та по 2–3 вусики.

Можна вирощувати циклантеру і безпосереднім висівом насіння в ґрунт у той самий строк, що й огірки. За теплої погоди сходи з'являться дуже швидко, через 3–5 днів. Коли у рослин виростуть 3–5 справжніх листочків, підживлюють розчином сечовини (20 г на відро води) і ставлять підпори, як під огірки.

Під час вегетації необхідно уважно стежити за вологістю ґрунту. Якщо він пересихає, а також під час суховіїв рослини дуже страждають, тому їх потрібно висаджувати у захищених від вітру місцях.

Циклантеру можна пускати й по деревах, проте, на мою думку, цього робити не варто, оскільки можуть виникнути труднощі під час збирання плодів. Найкраще пустити її на альтанку або шпалеру заввишки до двох метрів.

Підживлення під час вегетації роблю в міру потреби, виходячи із стану рослин. Якщо листки темно-зелені, пагони активно ростуть, то підживлювати циклантеру не потрібно. Коли ж ріст послаблюється, листки стають блідими, рослини підживлюю розчином сечовини (20 г на відро води). Під час плодоношення можна вносити під них попіл шляхом поверхневого розтрушування.

Рослини циклантери самостерильні, тобто не утворюють плодів під час запилення власним пилком. Тому необхідно саджати як мінімум дві рослини, щоб отримати врожай.

Плоди збирають, коли вони починають достигати, що видно по легкому пожовтінню, проте у цьому випадку вони придатні тільки для переробки. Поки вони не достигли повністю, їх можна їсти свіжими. Урожайність циклантери висока і становить приблизно 5–6 кг з куща.

Насіння достигає наприкінці вересня, тому призначені для насіннєвих потреб плоди бажано збирати після перших приморозків. Повністю достигле насіння абсолютно чорне. Після видалення з плодів його потрібно висушити на папері й покласти на зберігання. Зберігають так само, як і насіння огірків.

Листки і стебла циклантери соковиті й придатні для компосту. Вони добре і легко розкладаються, перетворюючись на цінне добриво.

На мою думку, ця рослина заслуговує поширення на присадибних ділянках, дачах. Крім поживних плодів, вона має дуже декоративний вигляд і може прикрасити будь-яку споруду. Вирощуйте цього заморського гостя – не пожалкуєте.

Петро Філіпчук,
вул. Гетьмана Мазепи, 272, кв. 64,
м. Коломия, Івано-Франківська обл., 78208,
тел. (03433) 2-86-25, мобільний 80955-333875

Цукристі овочі зберігаються краще

Серед сортів помідорів, моркви, огірків, цибулі, перцю є окремі з порівняно високою цукристістю. Такі овочі приємні на смак, кращі для засолювання, добре зберігаються. Цукристість плодів, однак, залежить не лише від сорту. Впливають й інші чинники.

Насамперед з'ясуємо головне – процес нагромадження цукрів. Як відомо, під впливом сонячної енергії в листках рослин відбувається процес фотосинтезу, утворюються вуглеводи, зокрема сахароза й фруктоза, які нагромаджуються в плодах і на певній фазі їхньої стиглості перетворюються в цукри. Отже, чим більше сахарози й фруктози, тим вища цукристість плоду, що залежить не лише від виду та сорту, хоч і сорт тут має певний вплив.

Цукристі овочі

До таких належить багато різних овочів, скажімо, гарбузи, буряки, помідори, перець, часник, баштанні та інші культури. Це та їхня, так би мовити, природна особливість, яка не потребує втручання людини.

Найвищу природну цукристість мають помідори сорту Альонушка та американський темно-коричневий сорт Голова негра: 35–37 мг% на 100 г сировини. В той же час цукристість інших поширених сортів помідорів перебуває в межах 2,1–3,5 мг%. Такі самі коливання природної цукристості мають буряки, морква, перець, а також часник, скорцонера, артишок та деякі інші коренеплоди й овочі.

Шляхи підвищення цукристості

Усі види і сорти овочів та коренеплодів мають природну цукристість. Середні показники зведено в таблицю.

Вміст цукрів у різних овочах

Овочі та коренеплоди	Вміст цукрів (мг% на 100 г)
Гарбузи	28–32
Часник	27,0
Скорцонера	21,5
Диня	17,0
Артишок	15,0
Кавуни	12,0
Цибуля	4–10
Морква	5–8
Перець гіркий	4,5–8,0
Буряки столові	2,1–6,3
Перець солодкий	2,0–4,0
Кабачки	2,3–3,8
Помідори	2,1–3,5
Пастернак	2,0–3,2
Патисони	2,5–2,9
Огірки	1,0–2,5
Селера	2,3
Шпинат	2,0
Цибуля (перо)	1,7
Редька	1,5
Кріп	1,3
Петрушка	1,2
Редиска	0,9
Крес-салат	0,7

Зважаючи на те, що головним чинником виробництва й накопичення в плодах і рослинах сахарози та фруктози є сонячне світло, слід подбати про розміщення овочевих та інших культур на добре освітлених сонцем ділянках. Крім того, треба враховувати, що кількість сонячного світла в різних регіонах теж різна, а відтак не однаковим буде не лише достигання, а й якість продукції. Наведу один приклад.

Перебуваючи в Криму, придбав кілограм доволі смачних і солодких помідорів перцеподібної форми. Вибрав і зберіг насіння, виростив і висадив розсаду. Форму плодів рослини повторили. А ось їхній смак бажав би бути кращим, власне, цукристості ніякої, хоча росли на осонні. Чому? У Придністров'ї не та кількість тепла і сонця, що в Криму.

Отже, сорти треба добирати за їхніми біологічними характеристиками, хоча до цього рідко хто вдається. Крім того, під посів чи посадку відводити кращі, добре освітлені й захищені від північних вітрів ділянки землі. Родючість ґрунту слід підвищувати за рахунок внесення органічних добрив, зокрема, перегною чи торфокомпостів. Мінеральні добрива, за винятком калію, на цукристість плодів не впливають. А калію в ґрунті здебільшого і без того вистачає.

Наскільки важлива сонячна енергія для підвищення цукристості плодів, можна судити з такого факту. Якщо осінь, коли відбувається найбільш інтенсивний приріст маси цукрових буряків, сонячна, – цукристість сировини становить 19–22%, а в хмарну, дощову осінь приріст маси добрий, але він не покриває втрати цукристості, яка перебуває в межах 16–17%.

Щодо інших чинників, то тут неабияку роль відіграє своєчасний і якісний обробіток ґрунту, розпушування міжрядь, прополювання рослин, полив і підживлення. До речі, полив овочевих чи коренеплідних рослин має такий самий вплив, як і осіння погода на цукрові буряки. За регулярного чи надмірного поливу плоди стають водянистими, несмачними, вони погано зберігаються. Цукристість різко знижується – [illegible]віть нижче природної. Саме тому полив має бути помірним і за потреби.

Зрозуміло, що певний вплив на кінцевий результат має також насіння, сорт, вирощування здорової розсади, регулярне збирання плодів, своєчасне вибирання їх з ґрунту та правильне зберігання. Якщо ми хочемо мати кондиційні плоди, треба дотримуватися всього комплексу робіт і протягом усього періоду вегетації. Рослини досить чутливі до того, як господар з ними поводиться, і дають таку віддачу, якої він заслуговує. Подбаймо ж про це в наступному сезоні.

Г.А. Скоряк,
м. Вінниця

Спориш (гірчак пташиний).

Гірчак

Понад 30 видів гірчаків ростуть в Україні, серед яких найпоширеніші – гірчак звичайний (спориш), почечуйний, зміїний (ракові шийки), земноводний, перцевий (водяний перець), щавлеволистий, шорсткий. Багатство народних назв свідчить про доволі широке використання й поширення цих рослин: дрясен, горець, рачки, гусятник, дягель, лукавець, моріжок, гречкосій, спориш, горобине просо та багато інших.

Гірчаки належать до родини гречкових і використовуються як лікарські, кормові, медоносні, харчові та фарбувальні рослини.

Гірчак звичайний, або пташиний (Polygonum aviculare) ще називають споришем. Він росте біля доріг, на пустирях, у дворі. Це однорічна невисока (10–40 см) світлолюбна рослина з дрібними сизо-зеленими листками та лежачим стеблом. Квітки дрібні, малопомітні, розміщені у пазухах листків. Цвіте у травні – жовтні. Зелена маса містить білок, цукор, каротин (провітамін А), аскорбінову кислоту (вітамін С), ефірну олію, пектин, дубильні речовини, флавоноїди, смоли, віск, органічні кислоти, залізо тощо.

Гірчак щавлеволистий.

Гірчак почечуйний.

У науковій медицині траву споришу використовують як кровоспинний засіб та при лікуванні хвороб органів травлення (гастрити, нирковокам'яна хвороба). Препарати з споришу також підвищують швидкість зсідання крові, знижують тиск, поліпшують роботу легень та печінки. У народній медицині його застосовують ще ширше. Відвар використовують для загоєння ран, покращення росту волосся, свіжу траву прикладають до ударених або укушених комахами місць.

У харчуванні використовують молоде листя для приготування вітамінних салатів та як приправу. Завдяки наявності заліза в надземній масі такі салати особливо цінні для профілактики і лікування залізодефіцитної анемії.

Як кормову рослину, що містить багато протеїну, гірчак використовують на пасовищах, а також для годівлі великої рогатої худоби, свиней, кіз, птиці, кролів. У давні часи з коренів гірчаку виготовляли синю фарбу. Спориш дуже добре витримує витоптування й швидко відростає, тому його можна використовувати як замінник газону в місцях з високим навантаженням.

Гірчак перцевий, або водяний перець (Polygonum hydropiper) – також однорічник. Поширений майже по всій території України. Росте у вологих місцях, по берегах річок, на заплавних луках. Стебло сягає висоти 50–70 см, а восени червоніє. Квітки рожевого забарвлення, зібрані в невеликі колосоподібні пониклі суцвіття. Цвіте з липня до приморозків.

Надземна маса містить вітаміни: К, Е, каротин (провітамін А), аскорбінову кислоту (вітамін С); органічні кислоти, дубильні речовини, смоли, ефірну олію, глікозиди, флавоноїди; мікроелементи – залізо, магній, марганець, титан, срібло та інші. У науковій медицині гірчак використовують як кровоспинний засіб та зовнішньо при захворюваннях шкіри. Але при деяких хворобах є протипоказання щодо його застосування.

З давніх часів гірчак перцевий використовували не лише як лікарську, а й як пряну та фарбувальну рослину. Його листя має гіркий, пекучий смак, як у гіркого перцю. Тому його в невеликих кількостях додають як замінник перцю.

Гірчак зміїний, або ракові шийки (Polygonum bistorta) – багаторічна рослина, сягає висоти 60–80 см. Поширений по всій території України. Також вологолюбний вид. Для лікарських потреб використовують кореневища.

Цей вид має застосування у декоративному садівництві: є високорослі сорти (сорт `Superbum` 100 см заввишки, з рожевими квітками), які використовують на задніх планах, і карликові (15–30 см) – їх висаджують біля водойм, у вологих місцях.

Також використовують й інші види гірчаків: **гірчак почечуйний** (Polygonum persicaria) – як лікарську рослину, гірчак Міллета (Polygonum milletii) – як декоративну рослину, що сягає висоти 30 см і має яскраво-червоні суцвіття.

Н.М. Смілянець

Ці календарні строки, зрозуміло, будуть дещо зміщені для південних і північних, західних і східних регіонів. Все ж орієнтуватися на них можна.

Вибір місця

Для лимонника місце садіння має вирішальне значення, що також обумовлюється особливостями культури. Скажімо, в затінку лимонник плодоносити не буде. А коріння – мичкувате, розгалужується у верхніх шарах ґрунту. Рослина тепло- і сонцелюбна, а також помірно вологолюбна. Добре почувається на чорноземних, дерново-опідзолених ґрунтах і супіщаних або суглинкових.

Кмітливі господарі садять ліану в затінку, а стебло витягують на сонце. Місце садіння, як правило, мульчують, регулярно поливають, а ліану підвішують на шпалеру чи іншу опору, щоб вона освітлювалася сонцем. Такий варіант на садовій ділянці завжди можна знайти, якщо навіть поступитись якимось деревом чи ягідником. Лимонник вартий того.

До речі, лимонник добре почувається під стінами будівель, на парканах, плететься на деревах і теж плодоносить, якщо крона проріджена і добре освітлюється сонцем.

Де і коли садити лимонник?

Ця екзотична рослина дедалі більше завойовує популярність серед садівників, городників, дачників. Однак не всі мають з лимонника користь. Чому?

Насамперед скажу, що лимонник китайський – доволі цінна ягідна і лікарська рослина. Дає, по суті, два врожаї: ягоди і листя. Продукти переробки лимонника – варення, джем, сік, сироп, чай, сухі ягоди, компот, настоянки – корисні й цілющі. Вони стимулюють діяльність серцево-судинної, дихальної і нервової систем, підвищують фізичну та розумову діяльність, тонус організму, знімають втому. Причому вплив відчувається вже через кілька хвилин після вживання.

Тим-то, мати таку рослину прагне кожен, хто знає, що таке лимонник.

Розмноження культури

Лимонник розмножується як насінням, так і вегетативно: відсадками, порослю, укоріненням живців, поділом куща тощо. Однак лимонник з насіння не завжди повторює ознаки материнського сорту. Отже, надійніше розмножувати лимонник вегетативно.

Кращі результати дають саджанці з кореневої порослі. Вони добре приживлюються, швидко йдуть у ріст і на рік–два швидше плодоносять. Так само добре ростуть і розвиваються укорінені живці лимонника.

Тут, однак, слід застерегти, що на базарі частіше сіянці з насіння видають за саджанці. У сіянця – стрижневий центральний корінець з тоненькими розгалуженнями. А коренева система саджанця здебільшого мичкувата та й кінець гілки чи кореня помітний.

Строки садіння

Дерева і кущі садять чи пересаджують восени та навесні. Лимонник – ліана, яка має певні особливості, зокрема й щодо строків садіння.

Досвід свідчить, що найкраще вдаються ранньоосінні насадження лимонника, скажімо, з середини вересня й до 15–20 жовтня з таким розрахунком, щоб на вкорінення (до замерзання ґрунту) було не менше 25–30 днів. Непогані результати й у весняних насаджень у квітні. Хоча восени все-таки садити краще, бо на випадок невдачі навесні садіння можна повторити, не втрачаючи рік.

Садіння саджанців

Для садіння лимонника копають яму. Розмір її залежить від стану і якості ґрунту. На пухкому чорноземі чи супіщаному ґрунті вона може бути меншою, на важких глинистих ґрунтах – більшою, але не менше 50 х 60 см, незалежно від розміру саджанця.

Місце садіння краще підготувати заздалегідь: глибоко перекопати, внести перегній (гною лимонник не терпить), мінеральні добрива, деревний попіл, розпушувачі, витримати під паром, а тоді вже копати яму. Садити треба на 4–5 см нижче горизонту землі, щоб коренева шийка саджанця була загорнута. Не завадить нагорнути ще горбик землі. А поливати в довколишню канавку. Саджанець підв'язують до кілка, а місце навколо саджанця відразу мульчують.

За осіннього садіння коріння на зиму слід утеплити. Мульчею може слугувати солома, суха трава, бур'ян, хвоя, тирса, торф тощо.

Догляд за ліаною

На родючих ґрунтах лимонник росте і плодоносить добре. А ось на бідних землях врожаю чекати не слід. Рослині треба допомогти як живленням, так і доглядом, особливо у перший рік вегетації.

По-перше, полив (помірний, але часто), підживлення гноївкою або мінеральними добривами (витяжкою), розпушення ґрунту, виполювання бур'янів, обов'язкове мульчування пристовбурного круга.

По-друге, спрямування ліани до світла. Спочатку підв'язуємо до кілка чи шпалери, а далі вона сама поплететься. Лимонник плететься за годинниковою стрілкою, зліва – направо. То ж не слід рослині допомагати закручуватися навпаки, з того нічого не вийде, крім плутанини.

Подальший догляд зводиться до видалення сухих, зайвих і пошкоджених гілок, подовження шпалери (ліана

плететься до 10–12 м і більше) та підв'язування гілок за потреби. Листяний покрив рослина регулює сама.

Збирання врожаю

У зоні Лісостепу лимонник достигає наприкінці серпня – на початку вересня. Тоді ж зрізують грона ягід і переробляють. Свіжі ягоди довго не зберігаються. Їх треба переробити за 2–3 дні.

Вище згадувалося про два врожаї лимонника. Так ось – другий, власне, перший урожай лимонника – це листя. Його збирають у липні–серпні, сушать або консервують і використовують на чай, настоянки, наливки, суміші з ягодами тощо. Цілющі й тонізуючі властивості ферментів листя досить добрі.

Головне, на мій погляд, не допускати втрат врожаю. Шкідниками і хворобами лимонник майже не пошкоджується. А ось за доброго догляду лимонник родить настільки рясно, що лише встигай впорядкувати урожай, не допустивши втрат, тим більше, що культура доволі цінна.

Замість післямови

Кілька років спостерігаю, як у сусіда ростуть два кущі лимонника. І той, що на осонні, щороку дає врожай. А в затінку під деревами за 8 років на кущі не було жодного грона. Можливо, ще й тому, що кущі відділяє будівля, дерева та й простір до 30 м. А для перехресного запилення треба, щоб кущі росли за 2–3 метра. Адже затінений кущ цвіте, а зав'язі жодної.

Не менш вірогідні й інші нез'ясовані причини. Але факт залишається фактом: кущі не плодоносять.

У літературі, на жаль, ніде не знайшов пояснення цього. Можливо лимонник має суто жіночі і чоловічі типи рослин і цвітіння. Тоді таке явище закономірне: на чоловічому типі цвітіння не зав'яжуться плоди. Але це – тільки здогадка. А насправді?

Думаю, хтось з читачів журналу внесе все-таки ясність, чому цвіте, а не плодоносить лимонник.

Г.А. Скоряк,
м. Вінниця

Щоб сад перезимував успішно

Навіть морозної зими 1978/79 р. в моєму саду не випало жодного плодового дерева, крім волоського горіха. А два роки тому, коли за станом здоров'я не зміг підготувати сад до зими, навесні не розвились 8 слив, 2 абрикоси, яблуня, груша, черешня, кілька вишень. Інші дерева також частково були пошкоджені.

Шкодочинність була б меншою, якби дерева були підготовлені до зимівлі. Одного вологозарядкового поливу тут замало. Є ще багато заходів, які підвищують морозостійкість дерев. Ними слід скористатися.

Добрий господар зачиняє вікна і двері, коли гримить ще далеко. Інакше – буде запізно. Так і в садівництві – все має бути заздалегідь продумане і вчасно зроблене. Тоді дерева успішно зимуватимуть, добре ростимуть і плодоноситимуть.

Морозостійкість дерев

Це – здатність певного виду і сорту дерев витримувати несприятливі умови зимівлі: і морози, і снігопади, і відлиги, утворення льодової кірки, безсніжну зиму і запізніле танення снігу. Все це – негативні чинники, за яких дерево не може успішно перезимувати і залишитися фізіологічно здоровим для подальшого росту та плодоношення.

Зрозуміло, що в кожного виду і сорту ця здатність різна і стосовно температури коливається в доволі широкому діапазоні. Скажімо, для яблунь у помірних широтах мінус 40–45°С, груш – дещо вище, сливи витримують зниження до мінус 25–30°С. Далі йдуть абрикоси, персики, горіхи. А терник витримує й до мінус 50°С.

Це – критичні температури для надземної частини дерева. Коренева система пошкоджується за значно менших знижень температури. Скажімо, для яблуні і груші мінус 17–19°С на глибині залягання коренів, для кісточкових – мінус 11–13°С, а для калини, кизилу, малини, в яких коріння розгалужене у верхніх шарах, досить і мінус 9–10°С, щоб воно підмерзло.

Особливо вразливі молоді насадження, в яких тонка кора і немає глибинного коріння. Та й кісточкові, порівняно із зерняткововими, більш уразливі. Випадання дерев при недогляді тут неминуче.

Чинники згубного впливу

Крім морозів, на перезимівлю дерев та рослин впливає ще цілий ряд природних чинників і катаклізмів, які насадження повинні витримати або подолати, зрозуміло, з допомогою людини.

Короткий перелік їх такий:

* відсутність нормування і виснаження дерев урожаєм;
* спекотна погода в період вегетації, підсихання гілок і зменшення кількості пластичних речовин та клітинного соку;
* проливні дощі, надмірність вологи в ґрунті і вимокання коріння;
* відсутність снігового покрову;
* велика глибина промерзання ґрунту;
* утворення льодової кірки;
* часта зміна відлиг і заморозків;
* холодні вітри і протяги;
* сонячні опіки кори стовбура і гілок дерев.

Цим, однак, не вичерпується весь арсенал згубного впливу на перезимівлю саду, бо є ще гризуни (зайці, пацюки, миші), шкідники і хвороби та навіть байдужість господаря.

Щоб дерева вижили

В агротехніці садівництва є ряд заходів, спрямованих на підвищення морозостійкості та збереження плодових дерев від катаклізмів природи. Зупинимось на деяких з них.

Нормування врожаю. За буйного квітування зерняткових чи кісточкових дерев на зав'язь припадає лише 3–5% цвіту. І це – ще багато. Певна частина зав'язі опадає сама по собі. І все ж урожай слід нормувати з такого розрахунку, щоб на плід працювало не менше 20–30 листків крони. За більшої кількості плодів, а також при запізненні з їх збиранням дерево, як правило, виснажується. Йому не вистачає пластичних і поживних речовин для росту крони, закладання бруньок нас-

тупного врожаю, а також клітинного соку для перезимівлі. Підсихають і мерзнуть у першу чергу верхівкові пагони, далі – скелетні гілки, а згодом і все дерево.

Отже, щоб дерево успішно перезимувало, воно повинно мати певний запас клітинного соку, що визначає його зимостійкість. Тут доречно з'ясувати механізм взаємодії. Чим вища концентрація клітинного соку, тим за нижчої температури в тканинах камбію утворюються кристали льоду, підвищується морозостійкість. І навпаки.

Вологозарядкові поливи. В іригації існує така аксіома: де сухо – зрошують, де мокро – осушують. Однак за будь-якої погоди, крім проливних дощів, поливати дерева треба, особливо, в другій половині літа та восени під час формування і достигання врожаю та закладення нових бруньок. Вологозарядкові поливи, крім того, захищають кореневу систему від підсихання та вимерзання. На морозостійкість дерев поливи впливають незаперечно.

Своєчасне обрізування. Більшість садівників санітарне обрізування дерев (прорідження крони, видалення сплетених і сухих гілок, вкорочення пагонів) проводять, зазвичай, восени. І не помиляються. Осіннє обрізування сприяє підвищенню зимостійкості дерев. У них нагромаджується більше клітинного соку, зменшуються витрати на зайвий ріст тощо.

Нагромадження снігу. Зрозуміло, якщо снігу немає, то й нічого нагромаджувати. Але за помірної зими нагорнення снігу на пристовбурні круги дерев має бути обов'язковим агрозаходом збереження кореневої системи і підвищення морозостійкості дерева. Сніг слід утрамбовувати, мульчувати, поливати водою, але льодову кірку знищувати, щоб кучугура, як кажуть у народі, дихала повітрям.

Захист дерев під час відлиги. Складно, але можна. На молоді деревця одягнути ковпаки з непрозорої плівки, старші віком хоча б затінити від прямих сонячних променів, а старі – хай самі виживають.

Тривалі потепління, які здебільшого бувають у лютому – на початку березня, провокують передчасний сокорух у дерев. Бруньки бубнявіють, а іноді навіть ідуть в ріст. Далі, як правило, мороз і дерево або частина його гине, не говорячи вже про врожай.

До певної міри можна захистити дерева своєчасним наморожуванням довкола стовбура льодової шуби, осінньою побілкою стовбурів та скелетних гілок, задимленням саду тощо. Однак заходи ці трудомісткі і не гарантують відвернення впливу природних катаклізмів.

Сонячні опіки та холодні вітри. Це – теж природна стихія. І якщо від опіків дерева ще можна вберегти, то від холодних вітрів і протягів складно. Про це слід подумати заздалегідь. У кращому становищі ті господарі, в яких сад обнесений живим парканом, захищений високими деревами. Молоді деревця ще можна захистити плівкою.

Словом, тут є над чим задуматись, якщо ми хочемо зберегти сад здоровим, а дерева не пошкодженими. Природа іноді сама захищає себе. Але того замало. Потрібна вдумлива і наполеглива праця, постійна увага, пошук способів захисту і збереження плодових насаджень.

Викладеним вище, зрозуміло, не вичерпуються всі можливі варіанти негативного впливу на дерева та їхнього захисту. Нерідко трапляються і непередбачувані ситуації. Все ж дечому можна запобігти, якщо добре подбати, щоб плодові дерева успішно перезимували і дали гарний урожай.

Г.А. Скоряк,
м. Вінниця

Сорт персика Славутич

Потурбуймось про персики

Жовтень – золота пора осені, а не за горами – зима. І знову наближається той час, коли ми будемо хвилюватися за свої дерева майже як за своїх дітей – як там їм під холодним дощем, вітром, що намагається пригнути їх додолу, при морозах, та коли ще й снігу немає. І, можливо, пожалкуємо, що через брак часу, а може ще з якихось обставин не попіклувались як слід про захист своїх дерев узимку. Особливо це стосується персика.

Персик, поширившись з Китаю, доволі швидко набув популярності майже в усьому світі.

Світове виробництво персика в основному зосереджене в Європі (Італія, Франція, Болгарія, Іспанія), Північній Америці (США, Мексика, Канада) і країнах Латинської Америки (Аргентина, Бразилія). Менше його вирощують у Туреччині, Японії, Австралії, Марокко.

Отже, персик росте майже в усьому світі. Це один з деяких видів плодових, що швидко поширилися в різних кліматичних зонах. Почавши свій шлях з Китаю, він з'явився в Японії, Кореї, Північній Індії, середньоазійських країнах, потім був перенесений до країн Середземномор'я, дуже поширився в Америці, зайняв місце в садах Африки, Австралії, Новій Зеландії, а також на Азорських, Канарських, Гавайських і Вест-Індських островах.

Україна не виняток. Звичайно, Крим – найкраще місце в Україні для вирощування цієї культури. Але і в Лісостепу, незважаючи на те, що умови тут для персика екстремальні, можна отримувати доволі непоганий урожай. Для цього необхідно трохи пильніше доглядати за деревами, особливо восени.

Дотримуйтеся агротехніки вирощування

Необхідно пам'ятати, що персик – теплолюбна культура, його слід вирощувати в захищених від вітру місцях, іноді мікроклімат має вирішальне значення. Для насаджень придатні рівні або пологі схили, переважно південно-західної і західної експозиції. У районах з помірним кліматом і недостатньою сумою позитивних температур для достигання плодів придатні також південні схили. На схилах садити дерева краще в середній їх частині, оскільки у верхній вони потерпають від сильних холодних вітрів, а в нижній пошкоджуються зимовими морозами і весняними заморозками.

Також для успішного ведення культури персика, особливо в умовах Лісостепу України, важливо правильно ви-

конувати обрізування. У НБС НАН України ім. М.М. Гришка було розроблене комплексне обрізування дерев персика, яке включає омолодження, регулювання плодоношення та формування крони у вигляді куща, що дуже важливо для життєздатності дерева. Декілька штамбів забезпечують довговічність дерев, у випадку підмерзання одного залишаться ще стовбури, які забезпечать урожай плодів. До того ж омолоджувальне обрізування стимулює утворення нових могутніх пагонів, які надалі стануть штамбами. Це питання вже не раз висвітлювалося на сторінках журналу, але якщо будуть додаткові питання, то ми ще детальніше розглянемо ці прийоми у весняних номерах.

Після садіння персикових дерев ґрунт у саду розпушують, вирівнюють і підтримують у такому стані влітку. Протягом вегетаційного періоду 3–4 рази культивують. Восени ґрунт перекопують або переорюють, перекопують і пристовбурні круги та мульчують їх перегноєм шаром 10–12 см. Органічні добрива вносять один раз на 2–3 роки, мінеральні – щорічно. У плодоносних садах на час зяблевої оранки вносять 10–20 т гною та мінеральні добрива: 1,5 ц сірчанокислого амонію, 0,7 ц суперфосфату і 0,3 ц калійної солі на 1 га. На присадибних ділянках для живлення сильнорослого дерева вносять: суперфосфату 1 кг, сульфату калію – 0,7, сульфату амонію – 0,3 кг.

За теперішніх умов мінеральні добрива дорогі, тому в останні роки ми щорічно висіваємо в міжряддях сидерати як зелене добриво, з подальшим заорюванням їх у фазі бутонізації – початку цвітіння. Вони утворюють від 200 до 300 кг зеленої маси на 1 сотку. Така кількість органіки, заорана в ґрунт, цілком замінює гній. За нестачі вологи в ґрунті сидерати висівають через ряд, чергуючи з паром.

У Національному ботанічному саду НАН України у персиковому саду в якості сидератів застосовували: ярі й озимі форми суріпиці, редьку олійну, ріпак і люпин. Заорювати редьку олійну можна через місяць після початку вегетації.

Коренева система дерев після листопаду не вступає в період спокою. За температури від 0 до 1 градуса тепла корені рослин поглинають із ґрунту мінеральні речовини і перетворюють їх в органічні сполуки, забезпечуючи цим врожай майбутнього року. Якщо дерево навесні рясно цвіте, але квітки і зав'язь відразу ж обсипаються, то це, здебільшого, пояснюється тим, що восени було сухо і корені не запасли достатньої кількості поживних речовин та води.

У другій половині листопаду після масового обпадання листя садівникам рекомендується робити вологозарядковий полив плодових дерев. Він створює оптимальні умови для перезимівлі. На ділянках із глибоким заляганням підґрунтових вод ґрунт треба зволожувати на глибину 1,5–2 м. Зволоження лише поверхневого шару ґрунту не дає бажаного ефекту. Після поливу ґрунт навколо дерев розпушують.

Коренева система молодих дерев менш зимостійка, ніж надземна частина, тому пристовубурні круги варто утеплити шаром мульчі завтовшки не менше 3–5 см. Слід враховувати, що легкі піщані ґрунти промерзають сильніше і корені за відсутності мульчі і снігового покриву пошкоджуються сильніше. У якості мульчі можна використовувати перегній, солому та інші мульчуючі матеріали.

Щоб запобігти поширенню гризунів, дуже важливо восени видалити із саду залишки плодів, бур'яни й інше сміття, перекопати ґрунт, розкласти принади з отрутою, сховавши їх в місцях, не доступних для птахів і домашніх тварин.

Гілка персика ураженого грибною хворобою кучерявість листків.

Білять стовбури і скелетні гілки дерев, аби запобігти зимово-весняним опікам, які обумовлюють розтріскування кори дерев, особливо молодих. Ці опіки значною мірою погіршують ріст і спричиняють проникнення інфекції грибних захворювань, бактеріального раку. Річ у тім, що в сонячні та морозні дні лютого–березня стовбури та великі гілки дерев дуже нагріваються сонцем, що призводить до розтріскування кори на південному боці дерева. Особливо сильно таке явище виражене в садах, розташованих на південних схилах. Побілку здійснюють за плюсових температур, інакше вапно обсипається. Розчин для побілки: на 10 л води 2 кг гашеного вапна, 0,4 кг мідного купоросу, попередньо розчинених у воді.

Також необхідно пам'ятати, що для успішного ведення культури персика необхідно звернути особливу увагу на захист його від шкідників і хвороб. Основні хвороби, які уражують дерева персика – це грибні інфекції.

Кучерявість листків персика уражує тільки персик. Хвороба поширена повсюдно. Уражуються листки, молоді пагони, зрідка квітки й плоди. Листки набувають жовтувато-червоного забарвлення, сильно скручуються, мають зморшкувату, хвилясту поверхню, потовщуються, втрачають еластичність,

Борошниста роса персика. Уражує листки, молоді пагони, плоди, які покриваються білим або сіруватим борошнистим нальотом гриба. Борошнистий наліт покриває переважно нижню поверхню листків, рідше верхню. Перші ознаки захворювання з'являються на початку або в середині травня. Найбільшого розвитку хвороба набуває у середині літа.

Моніліальний "опік", "моніліоз", або сіра гнилизна. Уражує персик, абрикос, сливу, аличу. Це одне з найпоширеніших і найнебезпечніших захворювань абрикоса. Перші ознаки хвороби з'являються навесні, під час цвітіння у вигляді раптового швидкого побуріння та усихання квіток, листя, пагонів і гілок. Листя, що засохло, і квітки не обсипаються і довгий час залишаються на дереві.

Засоби та способи захисту

Знищувати джерела зараження пізньоосіннім обрізуванням уражених пагонів і спалювати їх; ретельно збирати і закопувати муміфіковані плоди, що залишилися на дереві й опали на землю; перекопувати або переорювати ґрунт. Ранньої весни (до розпускання бруньок) або пізно восени (після листопаду) обприскувати 3%-ною бордоською рідиною або 1%-ним розчином ДНОК. Перед цвітінням (по рожевому бутону) і відразу після нього (піс-

ля обпадання пелюсток) обприскувати 0,4%-ним хлорокисом міді. Через 15–20 днів після цвітіння вирізувати і спалювати всі уражені пагони.

Поширенню і розвитку грибних хвороб протягом літа сприяє сира, прохолодна погода.

У сучасному захисті рослин використовують такі фунгіциди: скор, топаз, топсин, хорус. За 3–4 дні до цвітіння, у фазі бутонізації, обробляють одним з великого вибору препаратів. Наступна обробка – відразу після квітування. Третю проводимо через 2–3 тижні після другої.

З кожним роком з'являються дієвіші засоби захисту рослин, треба тільки стежити за новинками та любити свій сад.

Отже, головними чинниками успіху ведення культури персика в Лісостепу України є підготовка рослин до зими – найперше це підбір зимостійких сортів, витримування умов підтримання високого рівня агротехніки, а також своєчасний, ретельний захист рослин.

Теплою була зима 2006/07 року, тому не дивно, що всі сорти й гібриди селекції Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка були з урожаєм. Але цікавішим виявився досвід екстремальної зими 2005/06 року. Згадуючи літо 2006 року, хотілося б відзначити кращі сорти персика, які були з невеликим, але все-таки урожаєм якісних плодів, незважаючи на сувору зиму 2005/06 р. Не чекали ми побачити плоди на деревах персика після того, як температура опускалася нижче мінус 30°C упродовж довгих тижнів, тоді як квіткові бруньки персика пошкоджуються вже при температурі мінус 23–25°C. Саме така зима була в Києві, де знаходяться експериментальні ділянки Національного ботанічного саду ім. М.М.Гришка НАН України. Завдяки тривалій селекції та акліматизації південних плодових культур створено і занесено до Реєстру сортів рослин України 11 сортів персика (28% від загального сортименту цієї культури) селекції НБС ім. М.М. Гришка.

Стійкі сорти

Які ж це сорти такої ніжної культури як персик, що витримали важкі зимові випробування? Це перш за все такі.

Славутич виведений шляхом схрещування гібрида 51 з сортом Дружба. Дерево середньої сили росту, з розлогою кроною, пагони середні, бурі, листки середні, ланцетні. Плоди середні й великі, маса від 80 до 140 г, округлі, трохи стислі з боків. Плід жовтий з інтенсивним рум'янком. Шкірка ніжна, середньоопушена, з плоду знімається легко. М'якуш жовтий, соковитий, високих смакових якостей, цукристість 8–10%, кислотність – 0,54%, дегустаційна оцінка 5 балів. Час достигання плодів – середина серпня, врожайність висока – 30–50 кг з дерева. Рослини відзначаються підвищеною зимостійкістю.

Сорт персика Подарунок Києва

Сорт персика Щедрий

Щедрий (183 Кащенко х Дружба). Дерево середньої сили росту з розлогою кроною. Плоди великі, масою 100–120 г, округлої форми з темно-червоним рум'янком. Шкірочка легко відділяється від м'якуша. М'якуш білий, соковитий, кисло-солодкий, дуже приємного смаку. Кісточка середньої величини, округла, легко відділяється від м'якуша. Час достигання – перша половина вересня. Врожайність висока – 35–50 кг з дерева.

І несподівано для великоплідних, вибагливіших до тепла сортів, показав себе наш давно відомий сорт **Подарунок Києва**. Гібрид (51 х Дружба). Дерево середньої сили росту. Плоди великі, округлі, середня маса від 150 до 250 г. Шкірочка тонка, ніжна, відстає від м'якуша, з бархатистим незначним опушенням, біло-кремова, з рожевим і темно-червоним рум'янком у вигляді крапок і суцільних штрихів майже до половини плоду. М'якуш білий, соковитий, кисло-солодкий, високих смакових якостей, вільно відділяється від кісточки. Дегустаційна оцінка 5 балів. Кісточка середньої величини, овальна, з вістрям, що помітно виділяється. Час достигання плодів – перша декада серпня, врожайність 30–50 кг з дерева.

І.К. Кудренко,
кандидат біологічних наук,
Л.М. Чупріна,
науковий співробітник,
Національний ботанічний сад ім. М.М.Гришка НАН України

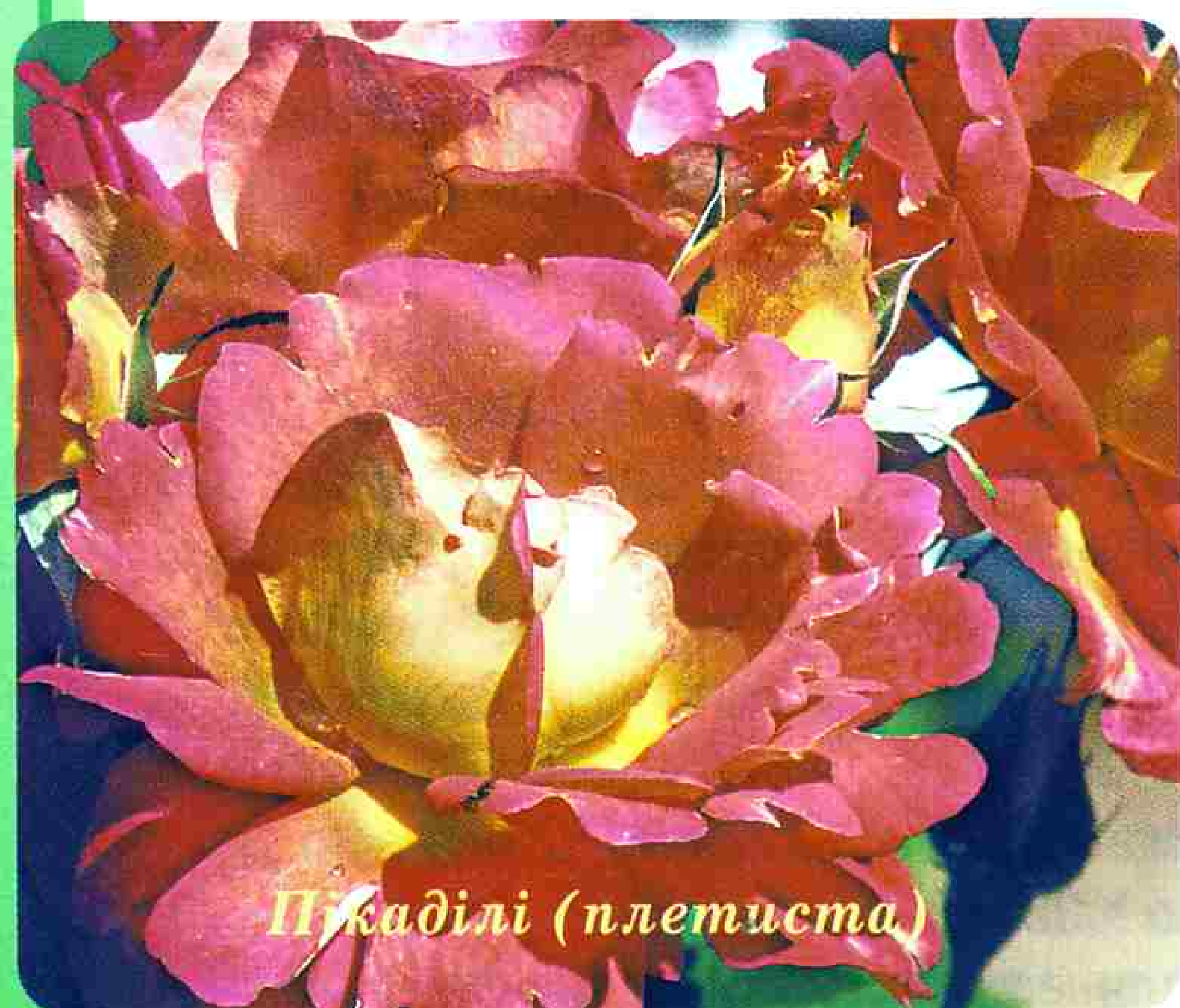
Підготовка троянд до зимівлі

Алекс ред (чайногібридна)

Найулюбленіші із садових квітів – троянди потребують уваги й знання справи не тільки в період цвітіння, але й упродовж зимового відпочинку. Безліч питань виникають у квітникарів-аматорів при підготовці садових троянд до зимівлі. Чи варто накривати кущі на зиму і яким матеріалом? Чи робити обрізування перед зимівлею? Чи є препарати, які допоможуть краще перезимувати?

Адже взимку троянда може загинути не стільки від морозів, скільки від неправильного догляду влітку й за неграмотної підготовки до періоду спокою. Троянда доволі морозостійка культура спроможна витримувати велике зниження температури. У кліматичних умовах всієї території України й середньої та південної смуги Росії троянди здатні зимувати без складних каркасно-плівкових укриттів, якщо впродовж весняно-літнього періоду догляд був грамотним і регулярним. А з настанням перших приморозків були проведені нескладні технічні заходи.

Блю віолетт (плетиста, рамблер)

Пікаділі (плетиста)

Глорія дей (чайногібридна)

Подумати про успішну зимівлю краще з середини літа. Приблизно з початку серпня потрібно припинити підживлення азотними добривами. Надлишок азоту позначиться на стані гілок, вони не встигають визрівати й навіть за невеликих приморозків гинуть. Із другої половини літа, і на початку осені в підживленнях повинні переважати фосфорні та калійні добрива. Живлення рослин фосфором і калієм добре позначається на якісному визріванні куща й особливо кори. Вона стає щільною, здатною переносити низькі температури й при цьому не розтріскується.

При грамотному догляді цвітіння троянд триває до самих приморозків, а в деяких сортів квіти здатні витримати до -5°С. Тому восени обрізування кущів робити не бажано, за винятком невеликих коригувань.

Після настання стійких холодів можна обрізати всі суцвіття й зав'язі. Якщо ви все-таки вирішили вкривати або обмотувати кущ плівкою, руберойдом або іншим повітронепроникним матеріалом, то вам необхідно буде зрізати усі листки, що залишилися на кущі. Цей захід виключить надлишкове випаровування вологи з рослини під укриттям, тому що в холодний зимовий період корені перестають працювати на поглинання вологи з ґрунту. Крім того, молоді листки під покриттям, що не продувається, стануть вогнищем поширення грибних захворювань. Не завадить при такому способі вкриття обробити кущ і ґрунт під ним 5%-ним розчином залізного купоросу для знищення збудників грибних захворювань.

Але все-таки можна обійтися й без плівки як способу вкриття. Ще з середини вересня слід розпочати підготовку супутніх матеріалів, які допоможуть перезимувати вашим трояндам. Пісок, садова земля, солома, хвойні гілки (лапник), морозостійка мотузка –

(Закінчення на стор. 33)

БЕЗКОШТОВНИЙ ДОДАТОК ДО ЖУРНАЛУ "ДІМ, САД, ГОРОД"

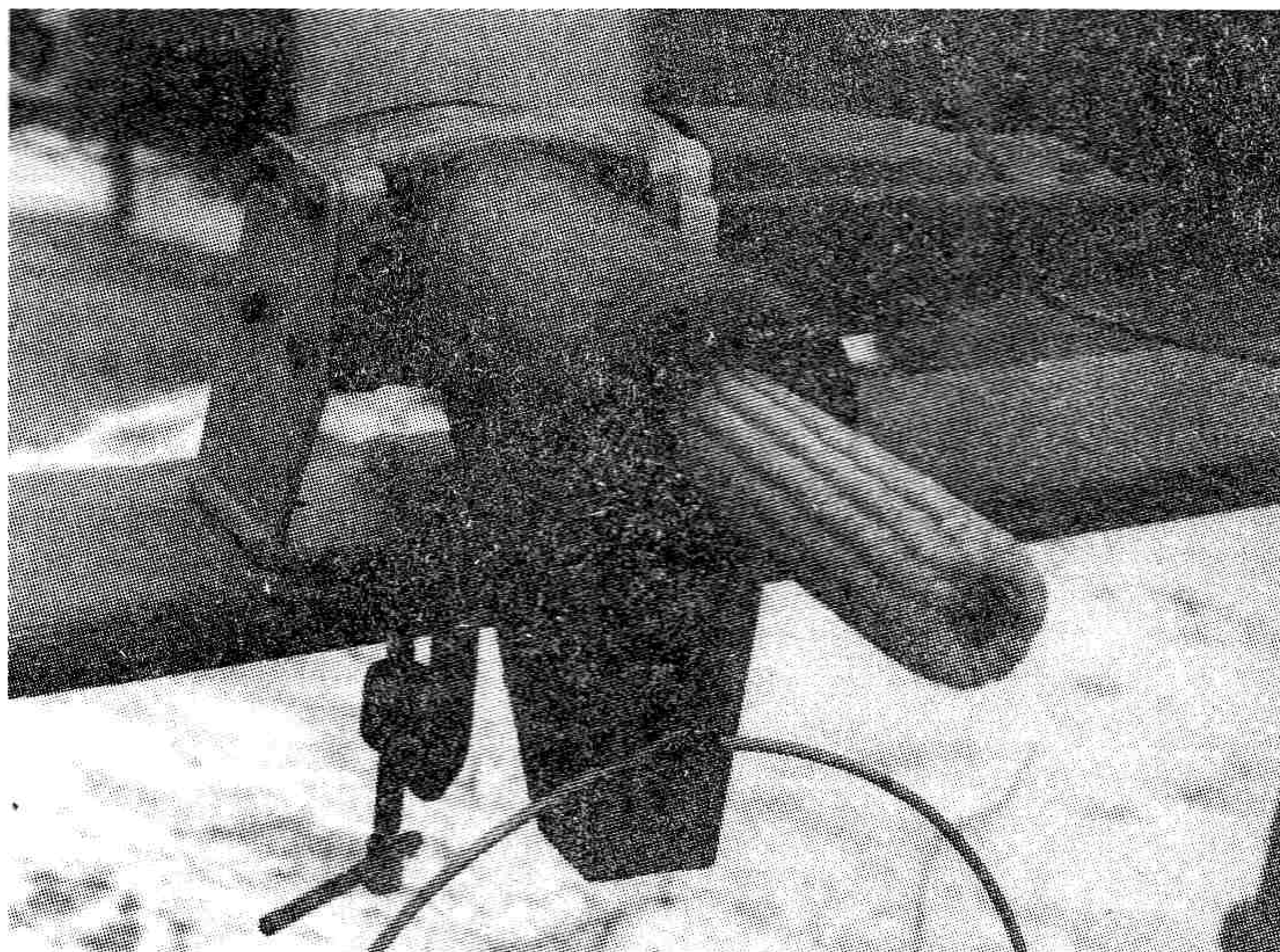
ГОСПОДАР

ЖУРНАЛ У ЖУРНАЛІ

Лущильник кукурудзи

У домашніх умовах, як правило, кукурудзу в нас лущать або вручну (качан об качан), або купленими в магазині дисковими (з зубцями) кукурудзолущильниками з ручним приводом. І перше, і друге – то зайняття доволі занудливе і низькопродуктивне. Щоб було і швидко, і результативно, і на руки не важко, я вирішив перекласти процедуру відокремлення зерна від качанів на електрику. Продуктивність при цьому зросла майже уп'ятеро. Відтак виходить і полегкість на руки, коли електрику запрягти в корисну для господарства роботу. Розповім про це і покажу на фотографії і рисунках.

Спочатку я виготовив кукурудзолущильник з приводом від двигуна електроперфоратора (див. фото). Працює в моєму господарстві з 1998 року. Затим трохи удосконалив конструкцію й виготовив подібний агрегат для брата з приводом від електродвигуна старої пральної машини. Третю лущильну машину виготовив уже з двигуном від електричного дриля (див. рисунки). І ця добре працює. Отож, дійшов висновку, що електромотор можна ставити, в кого який трапився під руку.

Так ось процес відокремлення кукурудзи від качана на такому лущильнику полягає в наступному. Запускаємо двигун (кнопка пуску має бути в зручному місці). У праву руку беремо качани (кукурудзолущильник, зрозуміло, вже прикручений струбциною 2 до лави й розташований ліворуч), вставляємо в зубчастий ротор 23 кінець качана. Далі відбувається ось що: на дуже великих обертах (оптимально в межах 900–1050 об/хв.) зубчастий кінець ротора вдаряє по кукурудзі, зерно вискакує з качана й через лійку 12 летить у підставлене відро. Що вам, власне, й треба. Далі, притримуючи рукою качан, подаємо його в ротор (труба дюйм з чвертю) приблизно до половини. Витягуємо й повертаємо качан необлущеною половиною до ротора, перехоплюємо правою рукою за стержень і вставляємо в ротор – кукурудза відлущується.

Коли ви трішки натренуєтеся, уся ця процедура займатиме 4–5 секунд. Мені вдається за 5 хвилин набрати 15-літрове відро зерна.

Конструкцію лущильника, гадаю, добре видно на рисунках з розрізами. Але дещо поясню. Ведучий шків 13 (шків активатора пральної машини) з'єднується з електродрилем 18 за допомогою різьби. Для цього в маточині шківа нарізуємо різьбу М 12 x 1,25 мм (таку як і на валу шпинделя електродрилі). Далі, закріпивши дриль хомутом 17, накручуємо шків на різьбовий кінець шпинделя, надіваємо клиноподібний пас 14 0-630 на ведений 15 і ведучий шківи. Натягування паса здійснюється переміщенням пластини 16 з хомутом відносно основи 6, в якій ми приготували чотири про-довгуваті отвори. У ці отвори можна (при потребі) закріпити через шпильки електродвигун від пральної машини (потужність 350 Вт при 1350 об/хв.). Відрегулювавши натяг паса, шківи закриваємо захисним кожухом 5.

Встановлюючи двигун від пральної машини, пластину з хомутом кріплення електродрилі знімаємо і на це місце кріпимо електродвигун, на кінець вала ротора якого насаджується шків активатора пральної машини або будь-який інший із зовнішнім діаметром 100–110 мм (щоб забезпечити оптимальні оберти ротора лущильника).

Щоб кукурудза не розліталася під час лущення, по кутках і щілинах, а потрапляла через лійку у відро, на кінець кожуха вварене кільце діаметром 86х68 мм, товщиною 2 мм і одягнено гумовий екран 9 (я для цього використав надрізаний гумовий чохол важеля КЗП-Т-150К), який затиснено хомутиком 10 (позиченого там же).

Електродриль і захисний кожух на правому зображенні не показані: 1 – вороток; 2 – струбцина; 3 – плита струбцини; 4 – косинка; 5 – захисний кожух; 6 – основа; 7 – фланець кожуха; 8 – кожух; 9 – гумовий екран; 10 – хомут; 11 – гачок для відра; 12 – лійка; 13 – шків ведучий; 14 – привідний пас 0-630; 15 – шків ведений; 16 – пластина; 17 – хомут; 18 – електродриль "И-1202А", N=420Вт; 19 – кнопка "пуск"; 20 – кільце стопорне; 21 – корпус підшипника; 22 – підшипник 180208; 23 – ротор зубчастий (діаметр дюйм з чвертю).

Ротор має на кінці 6 видовжених зубів, нарізаних ножівкою по металу. Кінці зубів підгинаємо до середини на 2–3 мм.

...Отож, налущили ви мішок, а, може, й два кукурудзи, присіли на них та й думаєте, як цьому давати раду. Ціле зерно давати птиці й худобі – то в ринкових умовах чисте марнотратство, а товкти зерно в ступі (якщо така у вас збереглася) швидко надокучить, краще й не починати. Так ось, як виготовити дробарку кормів продуктивністю понад два центнери за годину, я розповім уже наступного разу.

Микола Набок,
с. Рівне, Новоукраїнський район, Кіровоградщина

Затискачі з клинів

Пропонований клиновий затискач можна використовувати для різних робіт. Його основу виконують з двох брусків перетином 50×100 мм із бобишками-стопорами на кінцях. Пластикові вставки завтовшки 3 мм зменшують тертя між рухомими блоками й брусками. Довжина брусків – 100 см.

Для виготовлення двох брусків основи затискача можна взяти два стругапих бруски перетином 50×100 мм і завдовжки по 1200 мм. Потім на кожному бруску по одному широкому боку зробити два паралельних пропили для пластикових вставок. Після цього від брусків відрізують шматки завдовжки по 100 мм для стопорів і рухомих блоків.

Стопори прикріплюють до брусків фанерними накладками завтовшки 12 мм. Просвердлюючи напрямні отвори під шурупи, намагайтеся не робити їх близько до краю бруска.

Боковини рухомих блоків також виготовляють із фанери завтовшки 12 мм і прикріплюють до бічних граней на клею й шурупах. Для фіксування блоку на напрямному бруску в боковинах й у брусках свердлять отвори діаметром 12 мм під шпильки-фіксатори. Отвори в брусках краще свердлити через готові отвори в боковинах рухомого блоку, використовуючи його як шаблон. Рухомий блок під час свердління затискають на бруску струбциною. Така технологія забезпечує необхідну точність свердління й зафіксований на бруску шкантом рухомий блок не буде "люфтити".

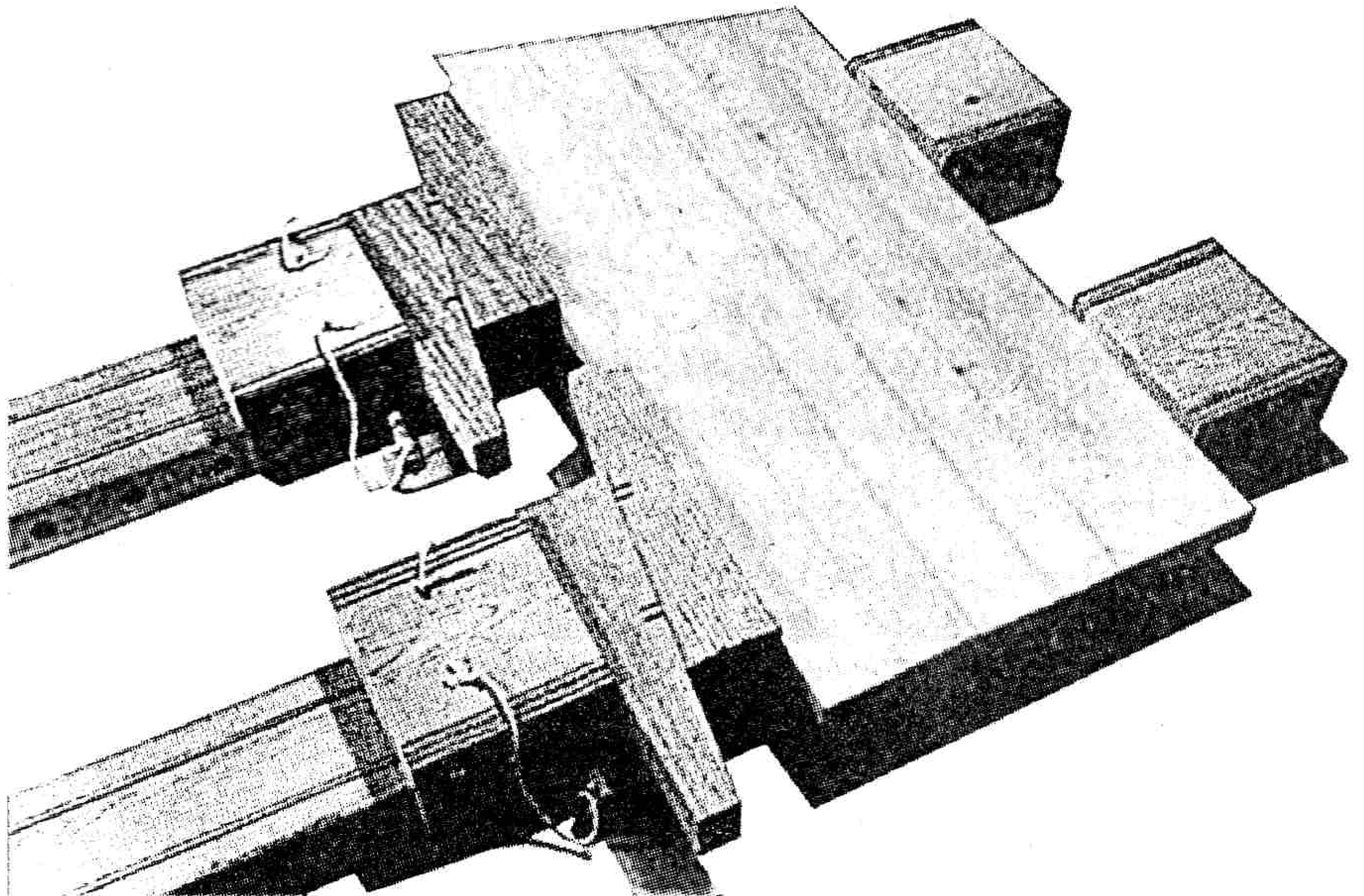
Отвори в напрямних брусках свердлять через 40 мм. З іншого боку бруска їх свердлять також через боковину, фіксуючи рухомий блок шкантом у готових отворах протилежного боку.

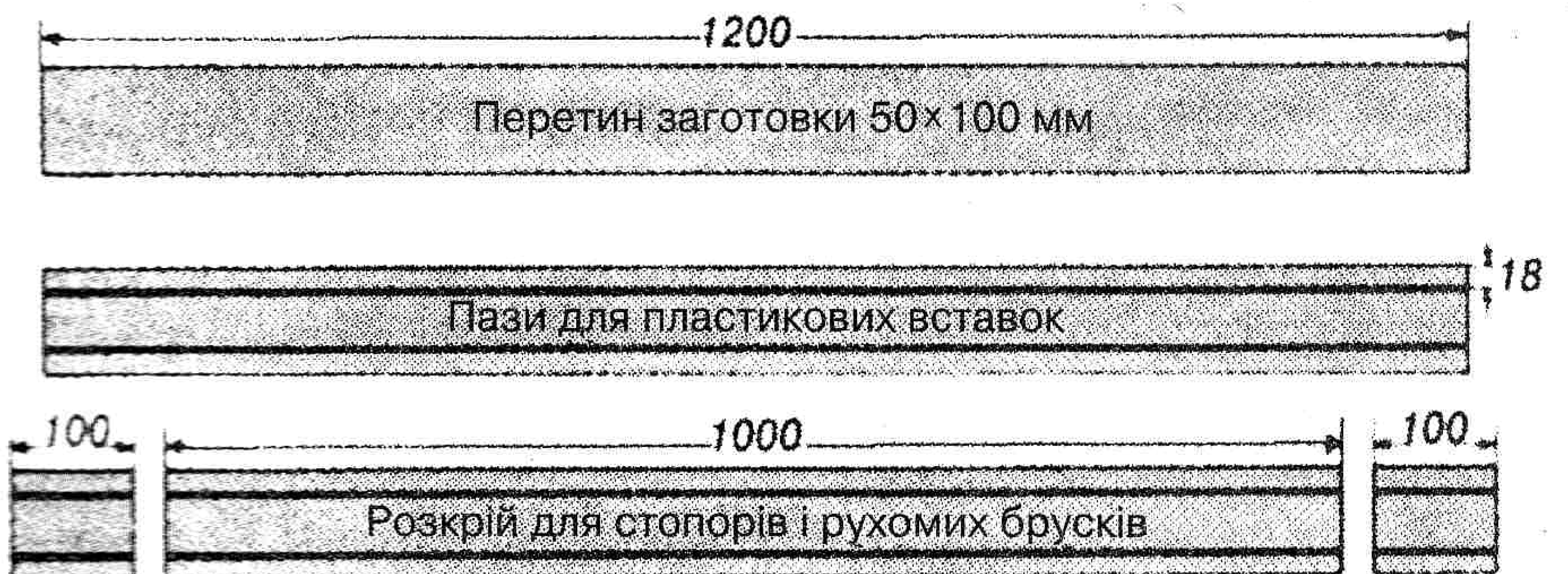
Щоб шпильки-фіксатори не губилися, їх слід прикріпити до рухомих блоків невеликими шнурками.

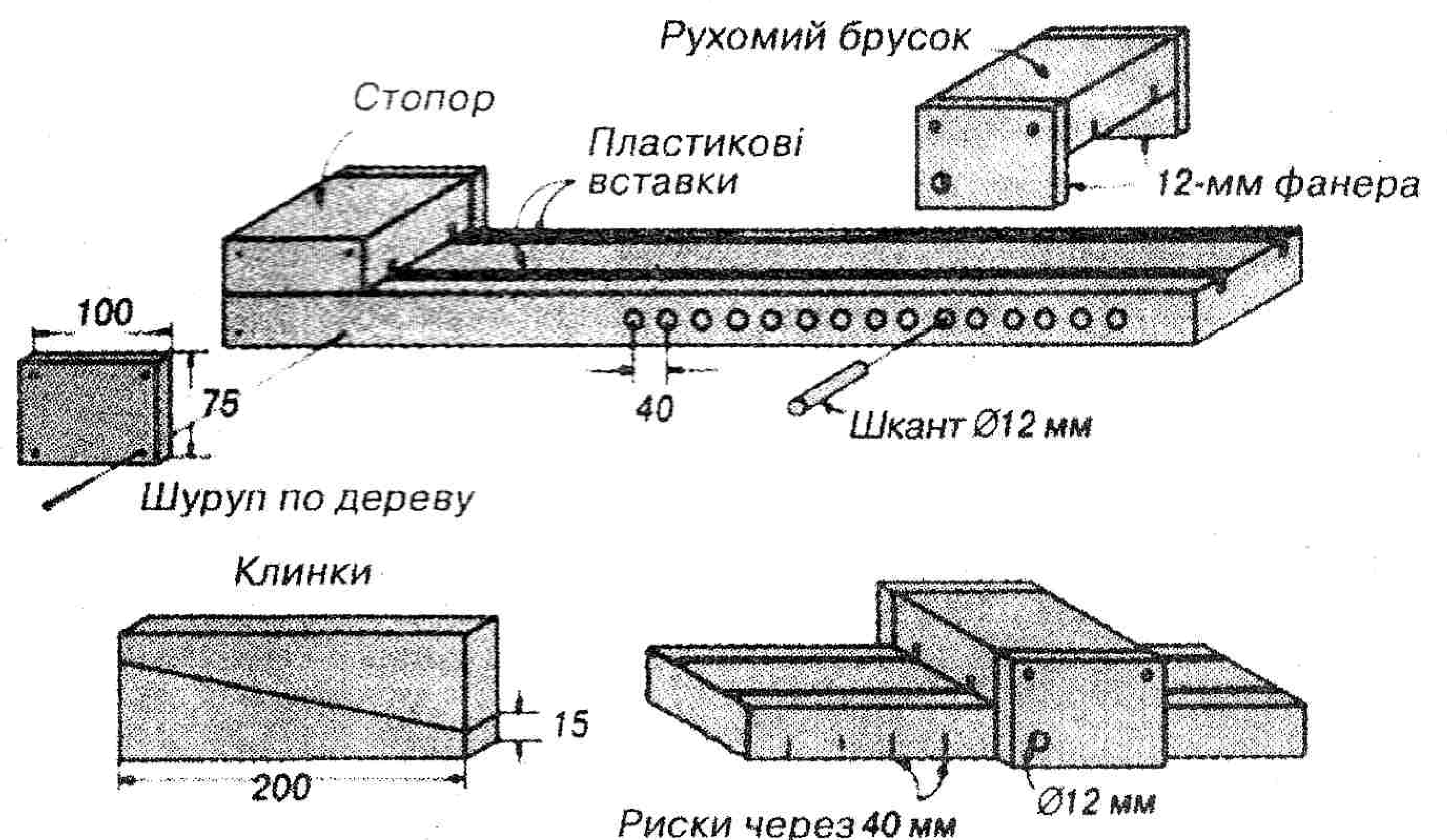
Затискні клини роблять із дубових дощок завтовшки 20–40 мм. Соснові або ялинові клини служитимуть значно менше.

Деталь, яку необхідно затиснути, розміщують на пристосуванні впритул до стопорів, а рухомі блоки фіксують на брусках з таким розрахунком, щоб залишався простір для клинів. Підбиваючи клини, домагаються надійного закріплення деталі в затискачу. Крім клинів, можна підкладати додаткові бруски.

І.О. Ніколаєнко

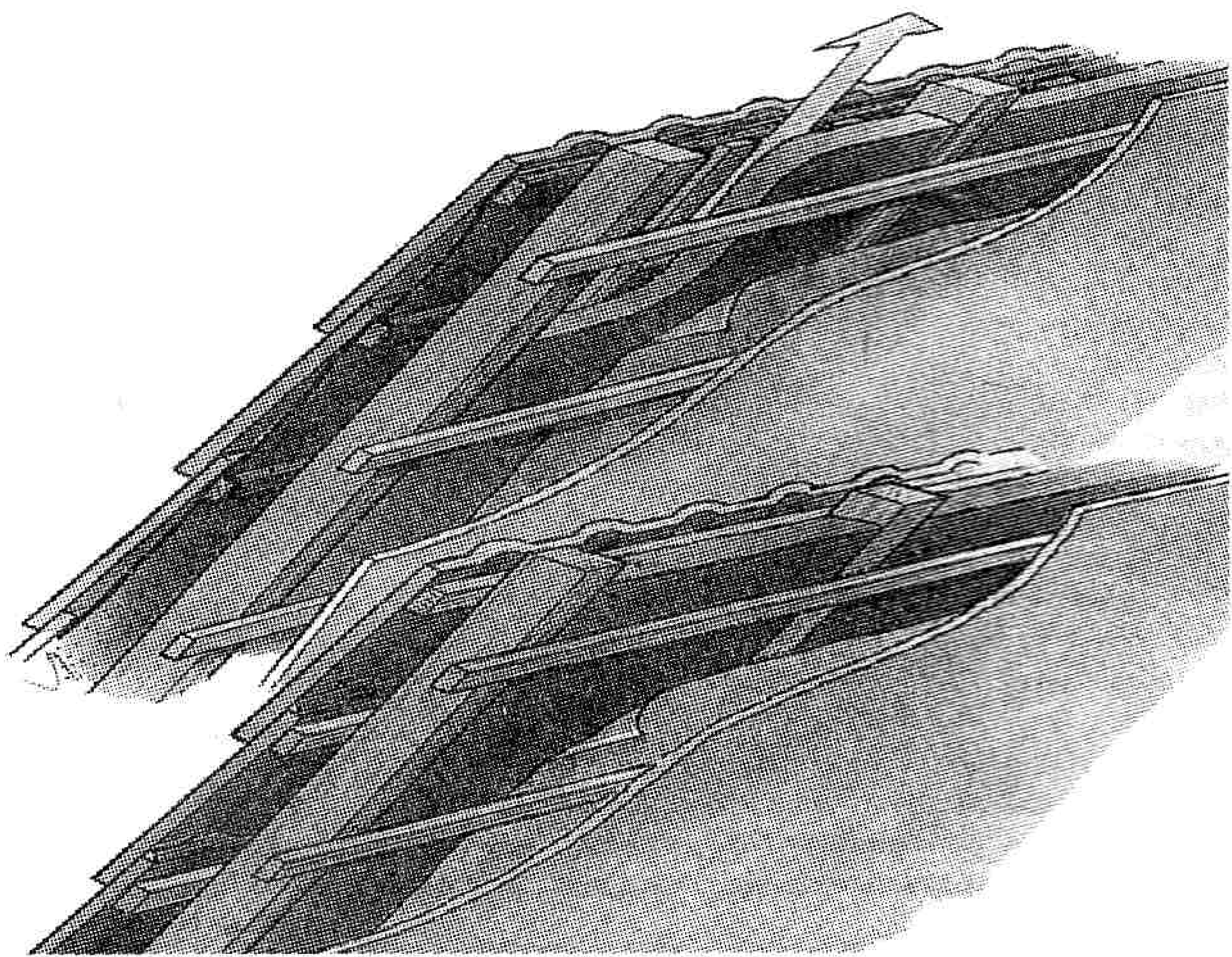

Утеплюємо дах скловатою

Горище або мансардний поверх можна вважати житловим приміщенням лише в тому випадку, якщо він добре утеплений. Правильно підібрана й установлена теплоізоляція дає змогу підтримувати температуру, необхідну для комфортного перебування людей.

У підсумку додаються метри житлової площі й значно заощаджуються кошти на опалення будинку.

Робота з матеріалом (скловата завтовшки 140 мм, що відповідає товщині крокв, і покладена між кроквами, і товщиною 50 мм – під кроквами; укладається в стик).

Випробуваний метод: утеплювач укладають так, щоб він із зовнішнього боку «обдувався» потоком повітря. Завдяки цьому він не зопріває.

Якщо ви хочете довідатися, у яких місцях будинок втрачає тепло, замовте термографію в спеціалізованій фірмі.

1.Розпаковувати матеріал необхідно безпосередньо перед початком робіт у добре провітрюваному приміщенні.

2. Для різання використовують ніж, а не пилку.

3. Укладати скловату треба в захисному одязі. Він має бути зручним, із припасованими манжетами рукавів, коміром і манжетами штанів. Ще знадобляться захисні рукавички, які щільно охоплюють зап'ястя, захисні окуляри й респіратор.

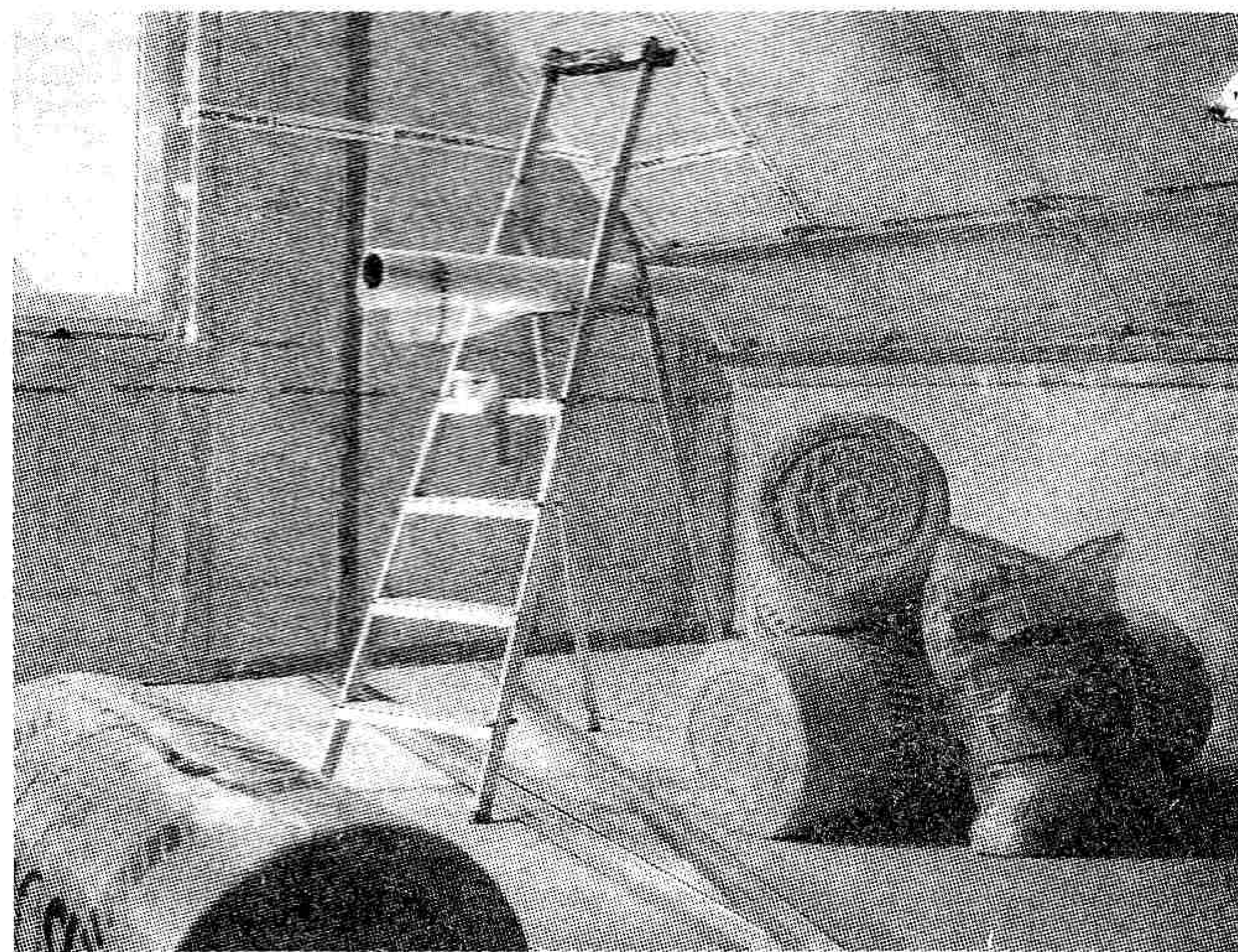
4. Перед роботою на відкриті ділянки шкіри необхідно нанести жирний крем. Після закінчення робіт треба пропилососити приміщення потужним пилососом (якщо почати змітати сміття щіткою або віником, повітря наповниться пилом з відходів скловати) і обов'язково прийняти душ.

5. Значно полегшить роботу правильно вибраний інструмент. Більшість теплоізоляційних матеріалів можна різати довгим широким кухонним ножем.

6.Для кріплення утеплювача й вологозахисної плівки потрібно буде електро- або механічний степлер.

Іноді взимку або рано навесні на дахах будинків, покритих снігом, можна побачити відталі ділянки. Причина їхньої появи – щілини або дірки в теплоізоляції. Слід пам'ятати, що навіть невеликі щілини зводять нанівець усі зусилля з утеплення даху. Учені зі Штутгартського інституту будівельної фізики підрахували, що щілина завширшки 1 мм у теплоізоляції товщиною 14 см пропускає майже вп'ятеро більше тепла, ніж 1 м^2 утеплювача.

Використання плівки при теплоізоляції. Утеплювач варто захистити від проникнення вологи. Незважаючи на те, що теплоізоляційні матеріали самі по собі не поглинають вологу, вони можуть зберігати її у своїх пустотах. Волога в теплоізоляцію потрапляє як зовні – у вигляді крапель дощу або талого снігу, так і зсередини приміщення – у вигляді водяної пари, яка конденсується на холодних елементах покрівлі. Нагромадивши велику кількість вологи, утеплювач перестає утеплювати. Тому його необхідно закрити знизу пароізоляційною плівкою, яка перешкоджатиме доступ пари в покрівлю. Зверху прямо під латами потрібно укласти гідроізоляційну плівку, що захистить утеплювач від можливих протікань. Для просушування скловати між гідро- й теплоізоляцією передбачають зазор із природною вентиляцією. Циркуляція повітря здійснюється за рахунок отворів на звисі й гребені покрівлі. Утеплювач зберігає тепло в тому випадку, якщо він не продувається наскрізь. Однак у будь-якому теплоізоляційному матеріалі є пори, які пропускають повітря. Цю ситуацію можна порівняти з вовняним светром, який не рятує від холоду, якщо продувається вітром. Але достатньо надягти вітровку, і відразу стає тепло. Утеплюючи дах, необхідно передбачити захист від вітру. Для цього можна використати тонкі (20–30 мм) плити теплоізоляції, котрі мають більшу щільність, а відтак, меншу повітропроникність. Сучасні теплоізоляційні матеріали можуть бути покриті спеціальною дифузійною плівкою, яка виконує одночасно дві функції – вітрозахисну й гідроізоляційну. Дифузійні плівки – це справжня перешкода від непотрібної вологи. Вони запобігають потраплянню атмосферної

Утеплювач має лягати уздовж крокв рівномірно, не утворюючи складок. Якщо він не входить у кути між кроквами, його можна просто вштовхнути туди, трохи стиснувши.

Розпаковувати матеріал необхідно тільки безпосередньо перед початком робіт у добре провітрюваному приміщенні. Під час укладання теплоізоляційного матеріалу потрібно ретельно стежити за його щільним приляганням до конструкцій покрівлі, не допускати утворення щілин. Навіть невеликі щілини зводять нанівець усі зусилля з утеплення.

вологи в товщу матеріалу й дають змогу виходити водяній парі. Інакше кажучи, плівки мають властивість пропускати крізь себе атмосферну вологу й водяну пару. При цьому волога всмоктується в дерев'яні частини конструкції даху й залишається там. Коли під час потепління дах нагрівається, волога з дерева й утеплювача випаровується. Кліматичні мембрани можуть міняти свої фізичні властивості залежно від сезону. Узимку вони пропускають крізь себе невелику кількість вологи, а влітку, навпаки – віддають її в приміщення. При цьому в приміщенні постійно підтримується сприятливий мікроклімат, за умови, що обшивання теж пропускає вологу (наприклад, будматеріали з гіпсу).

Для якісної теплоізоляції даху плівку необхідно укласти за всіма правилами. Шматки полотен плівки мають бути склеєні без зазорів — як між собою, так і з іншими будівельними деталями. Тільки тоді утеплювач зможе виконувати свої функції. Ті, хто сумніваються, що все в нормі, перед роботами з утеплення можуть провести спеціальний тест: у кімнаті штучно створюють понижений тиск і заміряють, як швидко він піднімається до нормального. Такий тест проводять тільки спеціалізовані фірми. Найкраще порадитися з архітектором.

Плівка для збалансованого мікроклімату. *Необхідною умовою «ефективної роботи» утеплювача є захист від циркуляції повітря в його товщі. Це досягається завдяки використанню плівки із внутрішнього боку. У цьому разі ідеально підходять вологодифузійні плівки. Необхідно застосовувати матеріали, які не поглинають вологу (наприклад, матеріали з мінеральних волокон). Звичайно, «кліматичні мембрани» діють набагато ефективніше. Взимку вони поглинають мінімум вологи із приміщення й змінюють свою фізичну структуру: коли з нагрітих частин конструкції даху випаровується волога, пари «викидаються» у приміщення.*

Послідовність утеплення:

1.Спочатку потрібно переконатися, що дах вологонепроникний. Потім виміряти товщину крокв, щоб визначити товщину утеплювача.

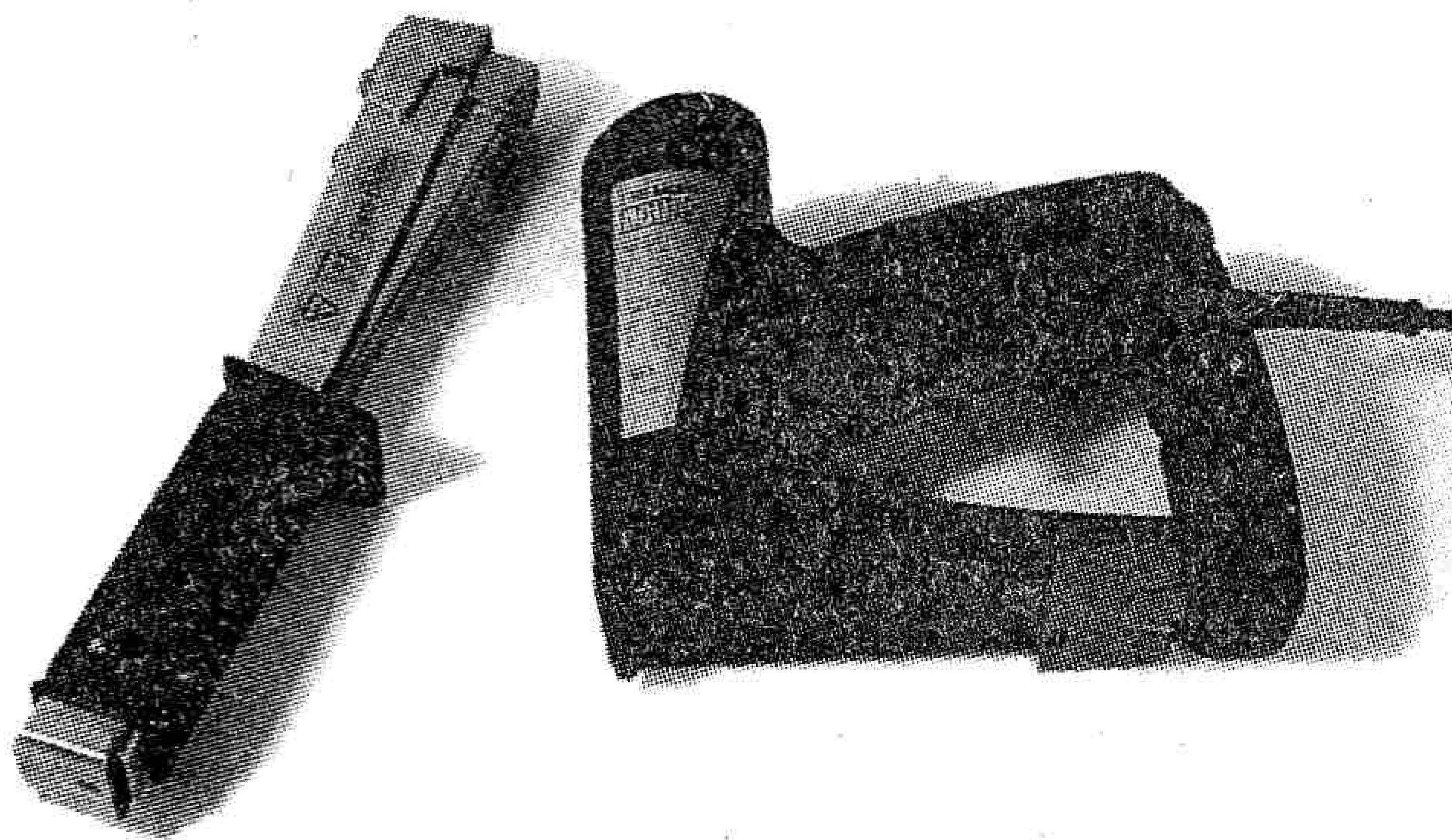
2. Варто виміряти відстані між кроквами (у старих будівлях вони можуть бути неоднаковими), щоб розрахувати необхідну площу утеплювача.

3.Перед тим як придбати утеплювач, варто впевнитися, чи витримають крокви його вагу. Коли ж ні, їх треба зміцнити з боків дошками (близько 3 х 7 см).

4.Щоб рівно відрізати шматок утеплювача, його потрібно спресувати, а потім, притиснувши зверху дошкою, відрізати, провівши ножем уздовж дошки.

5.Утеплювач повинен лягати уздовж крокв рівномірно, не утворюючи складок.

6.В утеплювачі необхідно прорізати отвори для деталей конструкції даху.

Значно полегшить роботу правильно вибраний інструмент. Для кріплення утеплювача й плівки потрібен електричний або механічний степлер.

Як кріпити водовідштовхувальну плівку

1.Водовідштовхувальна плівка перешкоджає проникненню вологи. Сучасні системи функціонують при цьому як кліматичні мембрани. Плівка кріпиться упоперек крокв за допомогою степлера.

2.Поперечні полотна плівки необхідно кріпити з напуском у 10 см. Зверху шов склеюють широкою клейкою стрічкою.

3.У місцях примикання до будівельних деталей необхідно приклеїти плівку спеціальним клеєм, що клеїть різні матеріали: дерево, камінь, бетон.

4. Як тільки клей висохне, можна кріпити нижню конструкцію для обшивки й утеплювач крокв. Для цього можна використати металеві скоби. Відстань між скобами зазначено в інструкції з монтажу обшивки.

5.Коли встановлені всі кріплення, які забезпечують необхідну дистанцію від крокв, можна кріпити профілі.

6. Можна використовувати допоміжні конструкції з дерев'яних рейок. Їх важче монтувати, але обійдеться це набагато дешевше.

Підготував Г. Ткаченко

Ізоляційні матеріали

На будівельному ринку України в основному використовують такі ізоляційні матеріали: скляна вата, мінеральна вата, пробка, пінопласт (пінополістирол, пінополівінілхлорид, пінополіуретан тощо). В основному їх застосовують для утеплення житлових і промислових приміщень, ізоляції трубопроводів. Більшість неорганічних теплоізоляційних матеріалів довговічні, не гниють, вогнестійкі, не пошкоджуються гризунами. В основному це мінеральна вата та вироби з неї – мати й м'які плити, скляна вата й вироби з неї. Теплоізоляційні матеріали на основі органічної сировини виготовляють з відходів деревообробки, торфу й очерету у вигляді деревноволокнистих і деревностружкових плит. Скляна вата (неорганічний матеріал) являє собою мінеральне волокно. Для його одержання використовують ту ж саму сировину, що й у скляній промисловості. На базі скляної вати виготовляють такі види теплоізоляційних виробів: мати (м'які плити), прошивні мати й напівтверді плити на синтетичному зв'язуванні.

Вироби із скловати відрізняються від виробів з мінеральних волокон. Скловата має меншу середню щільність, більшу міцність і вібростійкість, але має меншу термостійкість. **На частку мінеральної вати** (неорганічний матеріал) припадає близько 80% усіх застосовуваних у будівництві теплоізоляційних матеріалів. Мінеральна вата складається з тонких і гнучких штучних мінеральних волокон, отриманих під час охолодження попередньо роздробленого на краплі й витягнутого в нитки мінерального розплаву.

Мінеральну вату поділяють на кам'яну й шлакову. Сировина для виробництва кам'яної вати – гірські породи: базальт, вапняк, доломіт, глина та ін. Шлакову вату роблять із доменних і мартенівських шлаків. **Пінополістирол (пінопласт)** (неорганічний матеріал) – легкий ізоляційний матеріал, на 98% складається з повітря. Він практично водонепроникний. Характеризується легкістю обробки, можливістю склеювання з іншими будівельними матеріалами. Пінополістирол належить до групи займистих матеріалів.

Коркові теплоізоляційні плити виготовляють із кори коркового дуба. Основні імпортери такі країни, як Португалія й Іспанія. Матеріали із пробки – легкі й міцні. До того ж цей матеріал не піддається усадці й гниттю. Пробка легко ріжеться, що гарантує акуратну й швидку роботу. Цей матеріал захищає від впливу радіації. Пробка не проводить електричний струм і не накопичує статичну електрику. Марка теплоізоляційного матеріалу встановлюється за величиною середньої щільності, що виражається в кг/ м^3. За цим показником теплоізоляційні матеріали ділять на такі марки: 15, 25, 35, 50, 75, 100, 125, 150, 175, 200, 250, 300, 350, 400, 450, 500. Марка теплоізоляційного матеріалу являє собою верхню межу його середньої щільності. (Наприклад, вироби марки 100 можуть мати середню щільність тотожну 75–100 кг/ м^3).

За теплопровідністю матеріали й вироби підрозділяються на класи: А – низька теплопровідність (<0,06 Вт/м°К), Б – середня теплопровідність (0,06–0,115 Вт/м°К), В – підвищена теплопровідність (0,1–0,175 Вт/м°К).

Температуростійкість – доволі важлива властивість теплоізоляційних матеріалів. Температуростійкість матеріалів характеризується граничними температурами застосування – технічного й економічного. Під технічною розуміють ту температуру, при якій матеріал може експлуатуватися без зміни технічних властивостей.

Економічна гранична температура застосування визначається не лише температуростійкістю матеріалу, а й іншими його показниками — теплопровідністю, вартістю, умовами монтажу тощо.

Однією з основних якостей теплоізоляції можна назвати здатність матеріалу пропускати пару.

Матеріали із сполученими відкритими порами пропускають значну кількість водяної пари, майже стільки ж, скільки повітря. Завдяки малому опору паропроникності вони майже завжди сухі.

Теплоізолюючі властивості ґрунтуються на запобіганні руху повітря усередині ізоляційного матеріалу. При застосуванні деяких видів матеріалів необхідно передбачити захист від вітру.

Штучні матеріали

Скловата

Сировиною для виробництва скловати є силікатний пісок і бите скло. Додаткові речовини, використовувані для її виробництва, надають жовте забарвлення. Поставляється в рулонах або листах. Для певного виду робіт з теплоізоляції випускаються спеціальні утеплювачі зі скловати.

Переваги

Простий монтаж. Придатна для непрофесійного використання. Практично не дає відходів. Як правило, поставляється в комплекті з водовідштовхувальною плівкою, клеєм й ущільнювачем. Не поглинає вологу, довговічна, не ушкоджується комахами. Має протипожежні властивості.

Недоліки

Під час роботи утворюється багато пилу, що може спричинити алергію. Під впливом вологи може міняти свої властивості, тому її необхідно монтувати разом з пароізоляційною плівкою. Може бути пошкоджена гризунами.

Базальтова вата

Виробляється з базальтових порід. Поставляється блоками або рулонами, які легко монтувати. Має властивості, подібні до скловати.

Переваги

Простий монтаж. Придатна для непрофесійного використання. Практично не дає відходів. Можна обрізати без використання напрямної.

Не відволожується й добре ізолює. Не горить.

Довговічна, не пошкоджується комахами.

Просочена спеціальним водовідштовхувальним складом.

Недоліки

Для запобігання виникненню конденсату, необхідно передбачити пароізоляційний бар'єр. Під час роботи утворюється пил, що у чутливих людей може спричинити алергійну реакцію. Може бути пошкоджений гризунами.

Полістирол

Утеплювач із твердого пінопласту. Випускається в листах. Під час його монтажу важко уникнути утворення щілин. Існує небезпека розтріскування, бо матеріал практично не гнеться.

Переваги

Простий монтаж. Придатний для непрофесійного використання. Пази й шпори забезпечують гарне прилягання пластин. Абсолютно не вбирає вологу, тому водовідштовхувальна плівка не потрібна.

Легкий і зручний при транспортуванні. Під час роботи практично не виникає пил. Стабільної форми.

Недоліки

Буває, не збігається за розмірами з відстанями між кроквами. Може потріскатися під час припасування. Займистий, під час горіння дуже токсичний.

Дає усадку в процесі старіння. Складно монтувати без щілин.

Натуральні матеріали

Целюлоза

Гарний теплоізоляційний матеріал. Виготовляється з макулатури за сучасними технологіями з додаванням натуральних сполучних речовин. Випускається у формі листів. Добре гнеться, тому її легко підігнати під різні відстані між кроквами.

Переваги

Простий монтаж. Підтримує сприятливий мікроклімат у приміщенні, бо добре усмоктує й віддає вологу. Гнучкі листи забезпечують монтаж без щілин і небезпеки розтріскування.

Завдяки обробці борною сіллю захищений від комах і грибків. Продукт вторинної переробки.

Недоліки

Відносно дорогий порівняно з переліченими вище матеріалами. У формі пластівців він призначений тільки для професійного використання.

Може бути пошкоджений гризунами. Під час роботи утворюється пил. Для різання рекомендується використовувати спеціальні ножі й пилки.

Повсть

Повсть виготовляють з вовни у вигляді рулонів або матів і має захисне покриття. Є ідеальним матеріалом для утеплення поверхонь між кроквами. Додаткова перевага виявлена недавно — повсть зв'язує альдегіди.

Переваги

Не потребує додаткового використання водовідштовхувальної плівки. Добре провітрюється. Має захисні властивості. Захищена від комах і гризунів. Довговічна, можлива вторинна переробка.

Гарна вологорегуляція. За час роботи практично не виникає пил. Нешкідлива для здоров'я.

Недоліки

Дуже дорогий матеріал. Не витримує обробки деякими хімічними складами. Може бути обраний гризунами й іншими побутовими паразитами як житло.

Пробка

Листи із пресованої коркового кришива (продукт вторинної переробки, схожий на матеріал, з якого роблять пробки для винних пляшок) придатні для домашнього використання. Монтаж можливий тільки за допомогою спеціальних інструментів.

Переваги

Верхній шар можна мити. Можлива вторинна переробка. Коркове кришиво добре спресоване під тиском і впливом високої температури. Має гарні теплоізоляційні й теплозберігаючі властивості. Стабільна форма. Вологостійка. Під час роботи практично не виникає пил.

Недоліки

Один з найдорожчих матеріалів. Сировина поставляється із західного Середземномор'я. Листи можуть містити штучні смоли.

За тривалої підвищеної вологості може з'явитися грибок. В основному листи необхідно клеїти або прикручувати шурупами.

Льон

Для виготовлення теплоізоляційних полотен використовують сировину (короткі нитки льону), яка не придатна для застосування в текстильній промисловості. Рослина переробляється майже вся.

Переваги

Гарні теплоізоляційні й покривні властивості. Підтримує сприятливий мікроклімат у приміщенні. Витримує короткочасне підвищення вологості.

Під час роботи практично не виникає пил.

Відносно недорогий екологічно чистий теплоізолятор.

Недоліки

Для підвищення еластичності додаються синтетичні нитки. Хімічна обробка для захисту від загоряння й грибків. Не можна використовувати у приміщеннях з постійно підвищеною вологістю.

Може бути обраний гризунами як житло.

Коноплі

Для виготовлення теплоізоляційних плит використовують і коноплі. За своїми теплоізоляційними властивостями не поступається матеріалу з льону. Теплоізоляцію з конопель у нас практично не застосовують.

Переваги

Підтримує сприятливий мікроклімат у приміщенні. Гарні теплоізоляційні покривні властивості. Можна обробляти в домашніх умовах.

Під час роботи практично не виникає пил.

Стійкість до появи грибків. Відносно недорогий екологічно чистий теплоізолятор.

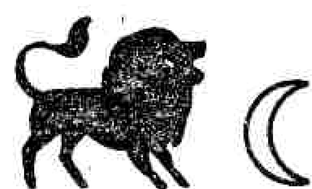
Недоліки

Добавки поліестерових ниток. Як протипожежне покриття використовують соду. Не можна використовувати в приміщеннях з постійно підвищеною вологістю.

Може бути обраний гризунами й іншими побутовими паразитами як житло.

Підготував ***Г. Давиденко***

ЛИСТОПАД

Лев
1 (6.49) – 3 (14.46)
Остання чверть Місяця 1 (23.18)

Ремонтують парники, фарбують і склять рами, дерев'яні ящики очищають від землі і змащують мідним купоросом. Заготовляють родючий ґрунт для вирощування розсади і кімнатних рослин, якщо цього не зробили раніше.

Діва
3(14.46) – 6 (1.49)

Згрібають опале листя з дерев і складають у компостну яму. Якщо вона переповнена з горбиком над поверхнею ґрунту, то кругом вкривають плівкою або руберойдом, щоб вона менше промерзала. Можна обприскати дерева проти яблуневої мідяниці та попелиці.

Під зиму можна висіяти насіння ромашки, віоли, анемони та інших квітів, присипати перегноєм або торфом рядки. Перевірте, як зберігаються заготовлені кабачки і гарбузи. Якщо немає певності, що збережуться, їх можна законсервувати, а гарбузи швидше спожити. Можна розпочати будівництво парників або теплички.

Терези
6 (1. 49) – 8 (14.20)

Якщо в жовтні ви не посадили саджанці плодових дерев і кущових рослин, то їх прикопують на ділянці, куди не стікає вода. Навесні їх можна висадити. Оглядають смородину, порічки, аґрус, якщо поруч з бруньками на рослинах виявили яйця попелиць, то слід усі кущі обприскати мінерально-масляною емульсією.

Обмолочують чи вилущують насіння з висушених снопиків овочевих і пряних культур, упаковують насіння в тару, в яку не заберуться гризуни.

Скорпіон
8 (14.20) – 11 (3.00)
● Новий Місяць 10 (1.03)

Якщо не встигли прикопати виноградну лозу, то можна зробити це зараз. Навколо стовбурів молодих плодових дерев встановлюють густу металеву сітку від гризунів. Після обпадання листя з дерев знімають муміфіковані плоди, зимуючі гнізда шкідників, у непарного шовкопряда це жовтувато-сірі подушечки діаметром 2–3 см, у кільчастого шовкопряда – срібно-сірі кільцеподібні яйцекладки по 200–300 яєць навколо пагонів.

Стрілець
11 (3.00) – 13 (15.02)

Висаджують петрушку, селеру в горщики та ящики для вигонки на зелень у приміщенні. Для снігозатримання на городі ставлять щити або ж просто гілки сосни, ялини, купки гною.

Листя, уражені паршею, іншими хворобами, спалюють або компостують до повного перегнивання.

Козеріг
13 (15.02) – 16 (1.31)

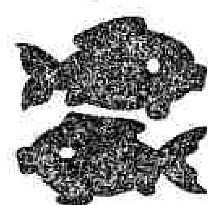
В ящик з ґрунтом висаджують і щедро поливають цибулю різних сортів для вигонки на перо.

Знімають ловильні пояси: штамб, скелетні гілки та розгалуження основних гілок очищають від відмерлої кори, очищають мох, лишайники, після чого очищені місця дезінфікують мідним чи залізним купоросом або замазують сумішшю глини і свіжого коров'яку у співвідношенні 1,2.

Водолій
16(1.31) – 18 (9.16)
☽ Перша чверть Місяця 18 (0.33)

Якщо ви вирішили спожити гарбузи, то вибране з найкращих з них насіння висушують при кімнатній температурі і складають у конверти з позначенням сорту, разом з іншим насінням баштанних культур укладають на зберігання в місця і в ємкості, куди не доберуться гризуни.

Риби
18 (9.16) – 20 (13.25)

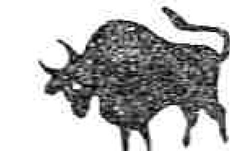
Перевіряють, як зберігаються закладені на зиму яблука і груші. Необхідно пам'ятати, що встановлені в штабелі ящики з фруктами необхідно ретельно закрити з усіх боків поліетиленовою плівкою — вони менше псуватимуться і краще зберігатимуться. Якщо цього не зробили раніше, то не пізно це здійснити й тепер. Погріб регулярно провітрюють.

Овен
20(13.25) – 22 (14.20)

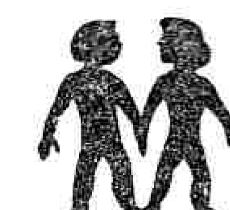
Здерев'янілі пагони смородини можна зрізати і закласти на зберігання до весняного висаджування. Пучок цих пагонів ставлять верхівками у відро з вологим піском і заносять на всю зиму в погріб.

Для захисту молодих плодових дерев від гризунів, морозів їх слід обв'язувати стеблами топінамбура, соняшнику, очеретом, руберойдом, іншими щільними матеріалами.

Телець
22 (14.20) – 24 (13.30)

Обв'язують молоді деревця стеблами соняшнику, топінамбура, гілками сосни або ялини. Слід також пам'ятати, що в люті морози підмерзає коренева система в слив, вишень, абрикосів, персиків, в карликових яблунь. Ось чому слід пристовбурні круги цих дерев прикрити шаром (10–15 см) компосту.

Близнята
24 (13.30) – 26 (13.08)
○ Повний Місяць 24 (16.30)

Закінчують збирати пізню капусту, брюссельську накривають соломою і прикопують землею, тоді її можна буде збирати навіть у морози. Троянди та інші дворічні й багаторічні квіти укривають на зиму.

Після перших заморозків мульчують суничник торфом, перегноєм, листям.

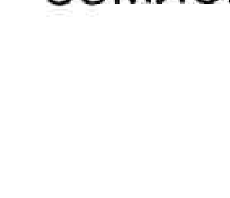
Рак
26 (13.08) – 28 (15.25)

Очищають і заносять у приміщення на зберігання садовий інвентар, зливають воду з діжок. Викопують, якщо цього не зробили раніше, цибулю-порей і прикопують у парнику чи підвалі, щоб рано навесні відновити її ріст.

Саджанці дерев і кущів для весняного садіння зберігають у прикопах. Для цього копають траншею глибиною 40–60 см, в неї укладають саджанці вертикально чи з нахилом, коріння присипають землею, яку ущільнюють і добре поливають.

Лев
28 (15.25) – 30 (21.46)

Нарізують однорічні живці плодових дерев з добре сформованими бруньками для весняного щеплення. При цьому їх зв'язують у пучки, прикріплюють етикетки і ставляють вертикально у зволожений пісок або тирсу і зберігають у прохолодному погребі.

Вітаємо переможців

30 серпня 2007 року у черговий раз відбувся розіграш призів "Передплата –2007" за талонами, № 5 за 2007 р. У лотереї взяли участь 1226 читачів, які вчасно надіслали талон до редакції. Високоякісне насіння овочевих культур та добірку цікавої і корисної літератури від редакції журналу "Дім, сад, город" одержать такі читачі:

1. Бовкун Світлана Петрівна, с. Майдан-Копищенський Житомирської обл.
2. Бойко Надія Василівна, с. Грабів Івано-Франківської обл.
3. Бондарчук Анастасій Наумович, с. Громівка Херсонської обл.
4. Боярчук Георгій Миколайович, м.Здолбунів Рівненської обл.
5. Васильчук Наталія Анатоліївна, м. Новоград-Волинський Житомирськ.обл.
6. Волох Іван Романович, м. Луцьк.
7. Воронкова Тамара Олександрівна, с.Озера, Київської обл.
8. Ворсуляк Тетяна Григорівна, с. Грабове Одеської обл.
9. Гордійчук Людмила Борисівна, м.Севастополь, АР Крим.
10. Гриценко Петро Олексійович, м. Хорол Полтавської обл.
11. Діденко Олексій Іванович, м. Токмак Запорізької обл.
12. Долгополов Микола Гордійович, с. Богачка Луганської обл.
13. Квасніцький Василь Васильович, с. Клубівці Івано-Франківської обл.
14. Костюмін Анатолій Федорович, м. Нова Каховка Херсонської обл.
15. Косяк Ганна Павлівна, с. Лозоватка Дніпропетровської обл.
16. Кравець Віра Степанівна, с. Попівка Черкаської обл.
17. Кучеренко Лідія Іванівна, с. Н.-Сергіївка Миколаївської обл.
18. Кущ Валентина Володимирівна, с. Соколівка Запорізької обл.
19. Мазура Микола Михайлович, с. Юрківці Чернігівської обл.
20. Малеєв Олександр Федорович, с. Інгульське Кіровоградської обл.
21. Мандрик Марія Семенівна, м. Краснодон Луганської обл.
22. Матіяш Тамара Андріївна, с. Онооківці Закарпатської обл.
23. Микитів Ольга Миколаївна, с. Яструбове Тернопільської обл.
24. Михальчук Галина Костянтинівна, м. Луцьк.
25. Морщ Грина Борисівна, с. Березуватка Кіровоградської обл.
26. Моторнюк Валентин Петрович, с. Ново-Петрівка Одеської обл.
27. Мурашко Ніна Анатоліївна, с. Ображіївка Сумської обл.
28. Мусійчук Борис Адамович, с. Баглайки Хмельницької обл.
29. Наливайко Іван Васильович, с. Устивиця Полтавської обл.
30. Недайкаша Віктор Євдокимович, м. Волочиськ Хмельницької обл.
31. Ніякий Володимир Петрович, с. Новопетриківка Донецької обл.
32. Ольховецька Леся Григорівна, м. Хоростків Тернопільської обл.
33. Паламарчук Валентина Василівна м. Вільногірськ Дніпропетровської обл.
34. Піддячий Володимир Григорович, с. Криківка-2 Сумської обл.
35. Ремінь Віталій Тимофійович, с. Босівка Черкаської обл.
36. Рибалка Софія Миколаївна, с. Нова Водолага Харківської обл.
37. Семенченко Ірина Миколаївна, с. Більмачівка Чернігівської обл.
38. Сикалова Ганна Петрівна, с. Нижче Солоне Харківської обл.
39. Соколовська Ганна Федорівна, с. Озаринці Вінницької обл.
40. Сорочан Ольга Володимирівна, с. Димівка Миколаївської обл.
41. Тарасюк Володимир Михайлович, с.Бокійма Рівненської обл.
42. Ткачук Микола Васильович, с. Вашківці Чернівецької обл.
43. Томюк Дмитро Іванович, м. Вижниця Чернівецької обл.
44. Фартух Микола Іванович, м. Краматорськ Донецької обл.
45. Федчак Юрій Григорович, м. Дрогобич Львівської обл.
46. Цапок Юрій Анатолійович, м. Сквира Київської обл.
47. Червак Григорій Васильович, с. Лапаївка Львівської обл.
48. Чиж Віталій Пилипович, м. Ямпіль Вінницької обл.
49. Шевчук Дмитро Данилович, с. Первомайськ, АР Крим.
50. Якуб Олена Іванівна, с. Тюшка Закарпатської обл.

Вітаємо Бориса Олексійовича Сеника

Ми, дружина Таміла Семенівна, дочка Лариса та син Олександр та внук Ігор щиро й радісно вітаємо свого вірного чоловіка, доброго батька та мудрого дідуся Бориса Олексійовича Сеника з його світлим і дужим сімдесятиріччям і бажаємо йому справді мудрості та надійності як господаря нашої родини, ще багато щасливих років життя та міцного здоров'я.

Колектив редакції журналу "ДСГ" також вітає Бориса Олексійовича, постійного шанувальника нашого видання з його славним ювілеєм і зичить йому молодечого завзяття у житті ще на довгі роки, яким він був і є сьогодні. Адже по закінченні Браїлівського ТУ №1 1956 року Борис Олексійович почав своє свідоме та самостійне життя бригадиром тракторної бригади радгоспу № 12 Курганинського району Краснодарського краю і до виходу на заслужений відпочинок він не розлучався з працею на землі ні на хвилину.

І сьогодні разом з дружиною Тамілою Семенівною, з якою відсвяткували золоте весілля, Борис Олексійович вирощує на своєму горді 8 сортів картоплі і 4 сорти кукурудзи, а насінням цих культур ділиться з мешканцями селища, району та області. А в їхньому саду навесні квітує аж 60 сортів фруктових дерев. І на їхній садибі у Мурованих Курилівцях, у цьому казковому подільському краї чудово почувається і виноград, а вітряк заряджає акумулятор для освітлення садового будинку. Та й саморобний трактор СБ-1 – невідмовний помічник у роботі для сім'ї Бориса Олексійовича.

Щастя Вам, Борисе Олексійовичу, на многії літа! І достатку та злагоди всій Вашій родині щиро зичать працівники "Дім, сад, городу"!

Обпилювання й свердління

Коли всі розміри погоджені й розмітка нанесена, деталі піддають чистовій обробці, тобто готують до складання. Тут важливо правильно використати напилок, шліфувальний круг, свердло і різьбонарізний інструмент. Чистова обробка потребує дотримання максимальної точності.

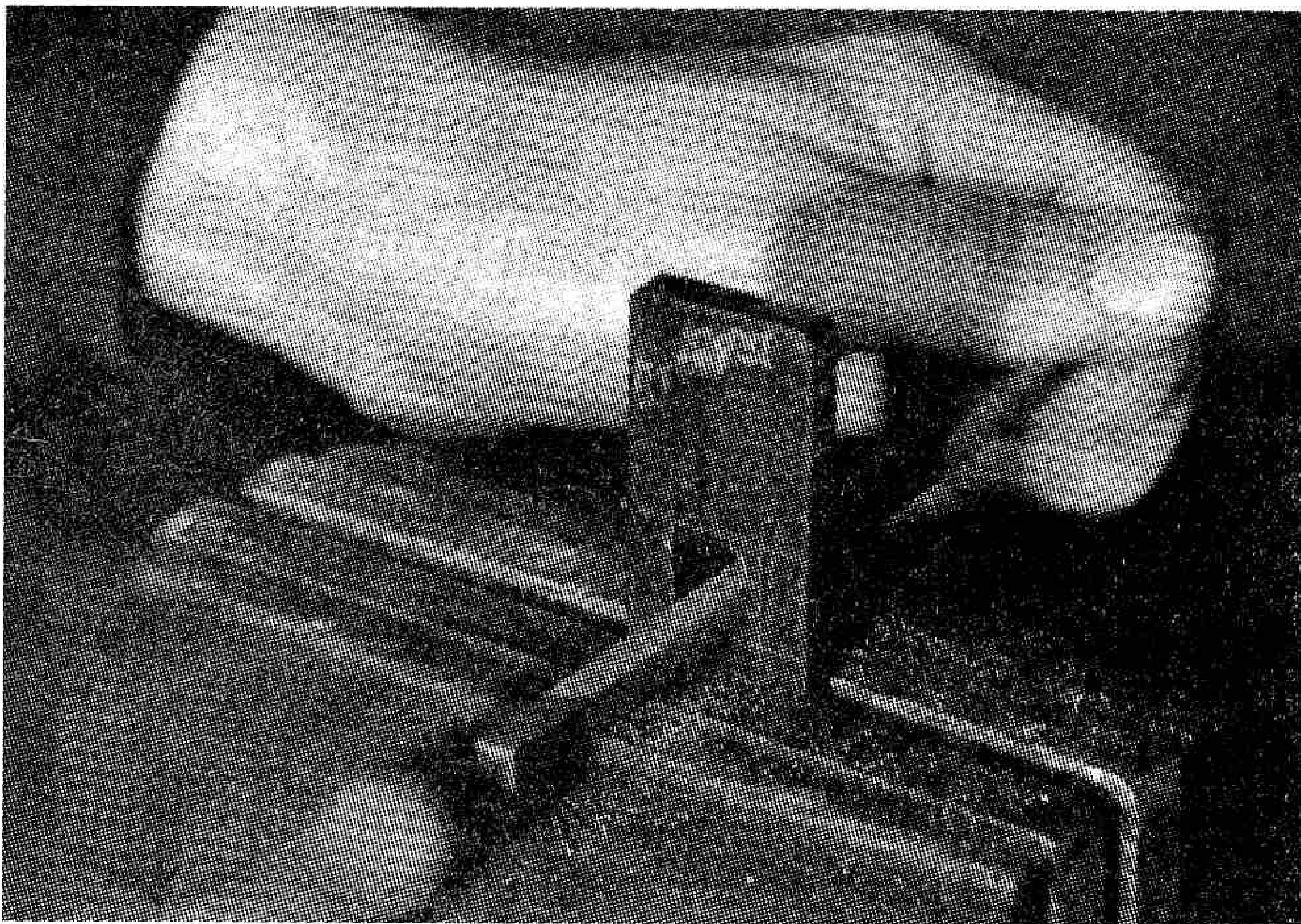
Уперше взявшись за слюсарну справу, ви незабаром виявите, що здавалося б твердий метал зовсім не такий уже й непокірливий матеріал. Правильно підібране свердло проходить крізь нього, як крізь масло.

Свердла по металу з високоміцної швидкорізальної сталі мають заточену у формі даху й загартовану робочу частину. Різальна кромка, яка обгинає стрижень по спіралі, врізується в метал дедалі глибше й глибше. Якщо свердло не йде далі, не підсилюйте тиск: свердло може зламатися. Установіть на дрилі менше число обертів. І не забувайте періодично занурювати кінець свердла в мильно-лужний розчин з невеликою добавкою технічного мастила. Цей розчин застосовують також під час нарізування нарізки.

Під час свердління й нарізування нарізки інструмент необхідно тримати суворо перпендикулярно до поверхні деталі. Попередньо деталь слід затиснути – туго й без перекосу. Не працюйте без опори, для дриля завжди використовуйте стойку.

Одним з основних способів металообробки є обпилювання. Використовують напилок насамперед для згладжування поверхонь і видалення задирок після роботи пилкою, а також для обробки подовжених отворів і прорізів.

Працювати напилком нескладно

Правильна робота напилком: інструмент тримаєте обома руками, уперед ведіть із натиском, назад – без натиску. У процесі роботи періодично очищайте дротяною щіткою насічки напилка від ошурок.

Щоб домогтися оптимальних результатів під час обпилювання, деталь необхідно туго затиснути в лещатах. При цьому оброблювана ділянка має перебувати доволі близько до верхнього краю губок лещат. Станьте перед верстатом на відстані приблизно в півкроку, візьміться однією рукою за рукоятку напилка, іншою – за кінець обпилювального полотна. Ведіть полотно вперед з натиском, назад – без натиску. Тримайте напилок горизонтально: навіть легкий нахил може призвести до утворення закругленого профілю. За чорнового обпилювання подавайтеся всім тілом уперед по ходу руху напилка й використовуйте його на всю довжину. Для обробки невеликих деталей вибирайте якомога довший і ширший напилок.

Крейда, що приносить користь

Дрібні ошурки (особливо алюмінієві) швидко забивають насічку напилка. Під час роботи необхідно періодично чистити напилок щіткою з латунного або сталевого дроту. Ведіть щітку в напрямку насічки. Очистити напилок з тонкою й частою насічкою допомагає крейда, якою попередньо натирають інструмент. Не допускайте потрапляння масла на напилок (інакше він буде прослизати) і тримайте його завжди сухим: іржаві напилки швидко тупляться!

Найпоширеніші напилки

Напилки розрізняють за видами поперечного перерізу й за структурою робочої поверхні – насічкою. Для робіт з металу застосовують плоскі, напівкруглі, круглі, квадратні й тригранні напилки. Дуже важливо, щоб інструмент був міцно насаджений на рукоятку, інакше можна поранити руку, якщо рукоятка зірветься під час роботи.

Вирівнювання

Вирівнюють грубі обрізні крайки або зачищають зварені шви на великих деталях, які не можна затиснути в лещатах, ручною кутовою шліфувальною машинкою.

Для чистової обробки грубих зрізів товстостінних труб або профілів використовують чорновий шліфувальний круг, для вирівнювання поверхонь або видалення з них іржі – фібровий шліфувальний круг. Чорнові круги виготовлені із твердого матеріалу й у міру зношування стають тоншими. У фібрових шліфувальних тарілчастих кругів, на відміну від чорнових, основа гнучка.

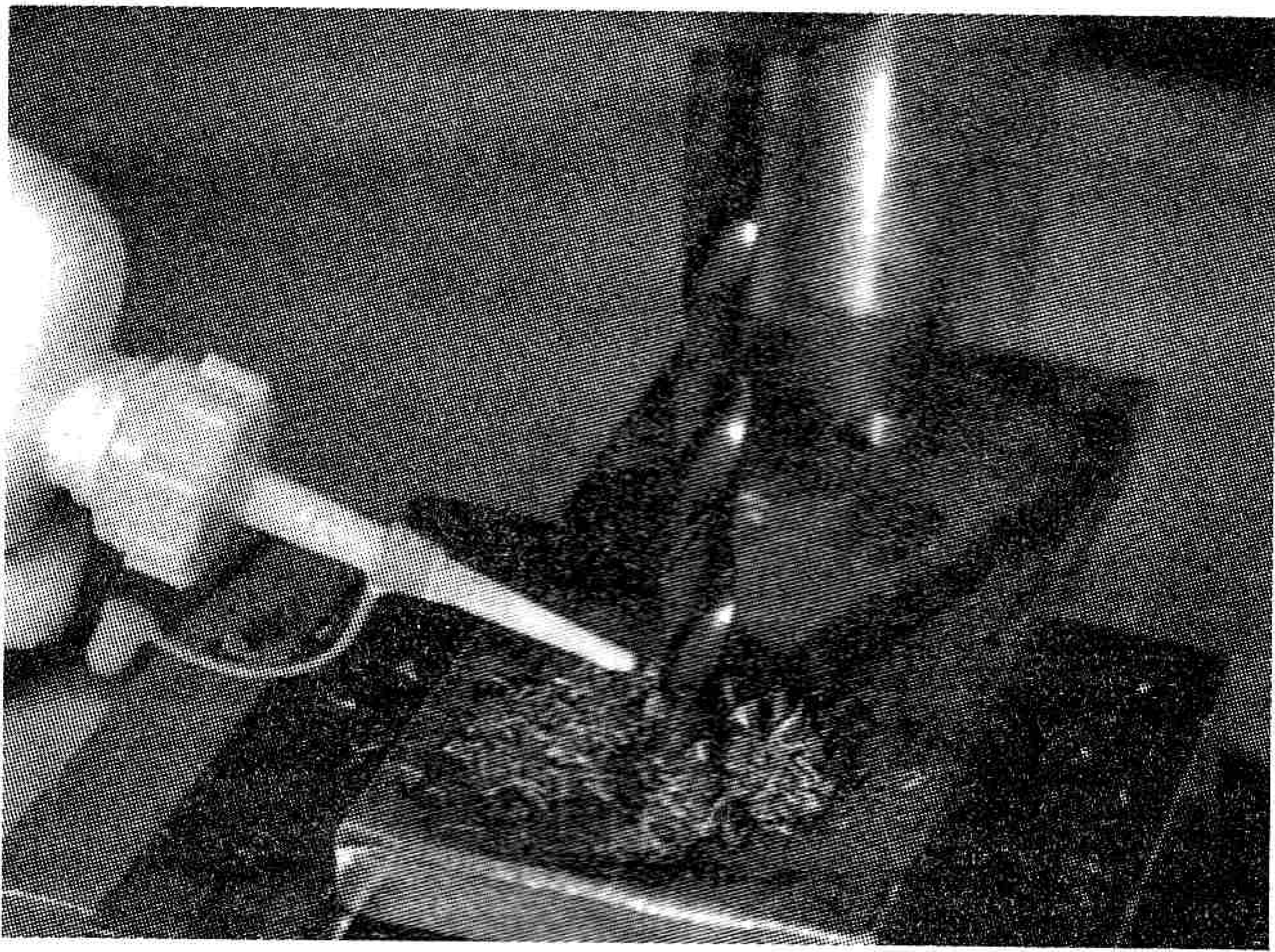
Чорновий шліфувальний круг пересувають під кутом 30 градусів, погойдуючи в обидва боки. Так, приміром, вирівнюють зварений шов.

Гнучким фібровим шліфувальним кругом вирівнюють поверхні, видаляють іржу.

Свердління й зенкування

Для свердління отворів у металі придатні свердла лише з високоміцної швидкорізальної сталі. Вони добре заточені, а їхні різальні крайки сходяться вгорі під певним кутом.

Коли свердло зношене, воно "стрибає" по поверхні, не ріже метал і швидко нагрівається. Заточування свердла вручну – непроста робота навіть для професіонала. Краще заточувати свердла в майстерні або придбати відповідне пристосування до свердлильної машини. Якщо ви займаєтеся слюсарними роботами час від часу, то має сенс просто поміняти свердло, що затупилося, на нове. Під

Змащення прискорює свердління. Завдяки йому свердло іде "як по маслу", швидко охолоджується й не перегрівається.

час свердління важливо правильно підібрати швидкість різання. При цьому враховуються діаметр свердла й характер оброблюваного матеріалу. На більшості свердлильних машин є таблиця з відповідними параметрами. Щоправда, стосуються вони звичайної конструкційної сталі. Під час свердління отворів в алюмінієвих і латунних деталях кількість обертів свердла можна без побоювання збільшити вдвічі, під час роботи з твердішими матеріалами швидкість, навпаки, потрібно зменшити.

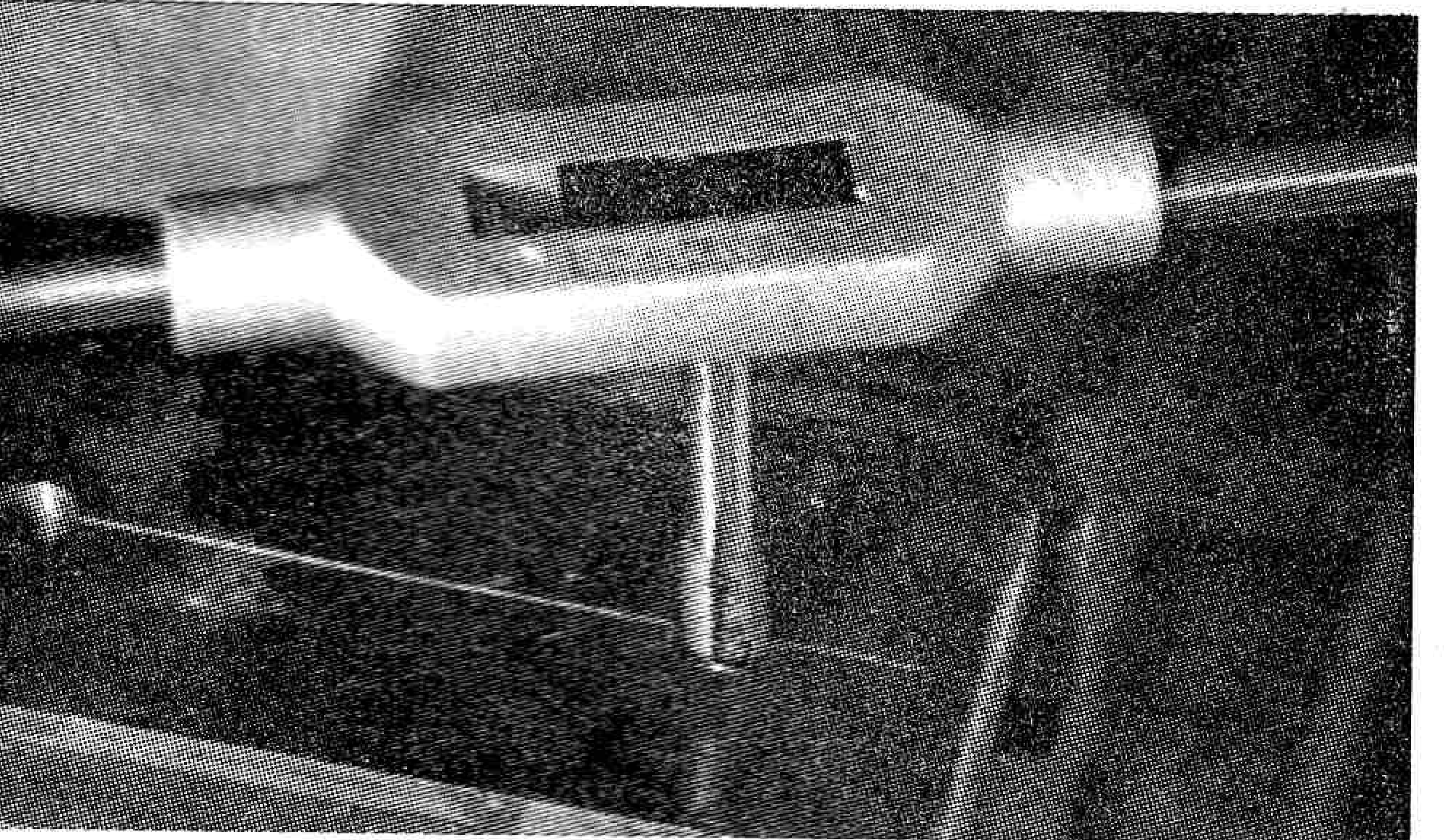
Розмітьте кернером центри всіх отворів, які потрібно просвердлити, потім свердлом діаметром 6 мм проробіть чорнові отвори завглибшки 3 мм. Періодично занурюйте свердло у мильно-лужний розчин, додавши до нього технічного мастила, або в готову емульсію, куплену в магазині.

Щоб виконати зенкування чисто, виберіть невелику швидкість і опускайте дриль тільки з легким натиском.

Нарізування різьби

Для нарізування внутрішньої різьби в деталі необхідно просвердлити отвір. Діаметри отворів під звичайну метричну різьбу ви знайдете на зворотному боці більшості штангенциркулів. Для чорнового свердління вибирайте свердло, діаметр якого трохи менший за діаметр отвору під різьбу. У процесі свердління стежте за тим, щоб дриль розташовувався суворо вертикально (для цього краще використати стойку для дриля).

Різьбу нарізують спеціальними мітчиками.

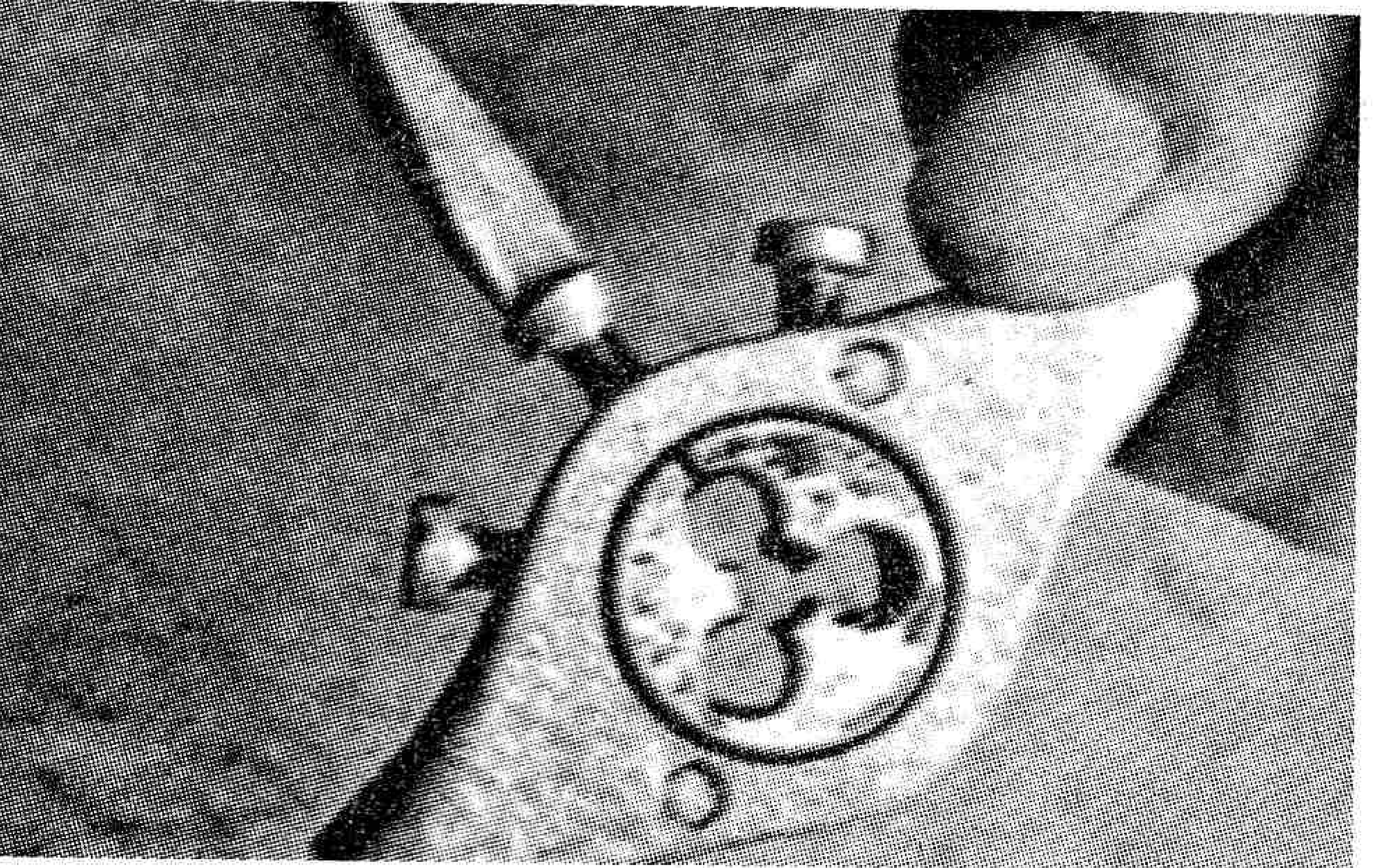
Закріплений одним або двома обертами мітчик урізається в метал, "прокладаючи колію".

Нарізування різьби чистовим мітчиком за одну операцію можливе лише в м'якому матеріалі й тільки в отворі невеликого діаметра. Частіше застосовують набір із трьох мітчиків: чорнового, проміжного й чистового. Ці інструменти використовують один за одним. Мітчик можна обертати вручну або встановити в дрилі.

Для нарізування зовнішньої різьби на стрижні (пальці) потрібна плашка. У неї три встановлювальних гвинти, за допомогою яких леза, які утворюють різьбу, підтягують або розсовують. Верхівці пальця напилком надають конічної форми, щоб забезпечити насаджування й просування плашки.

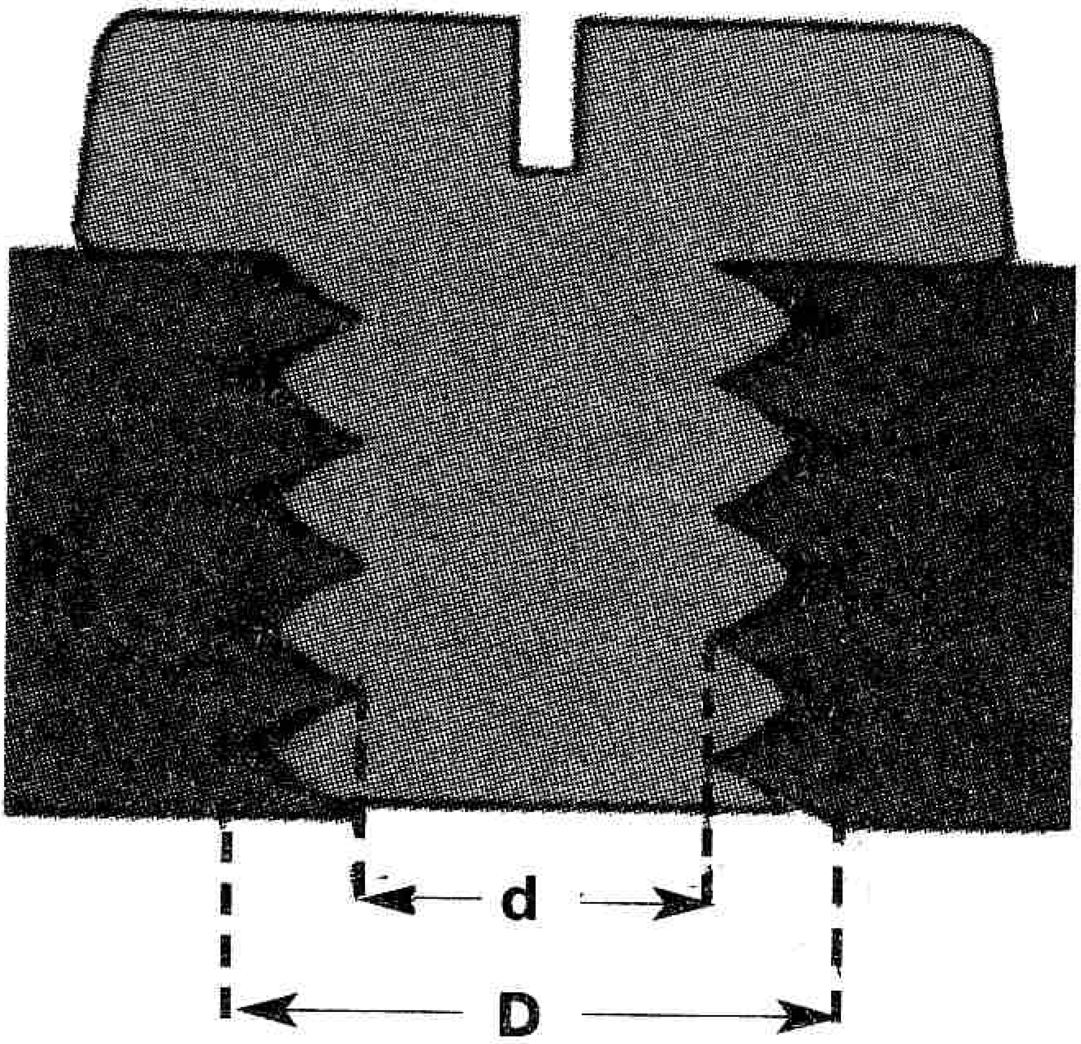
Верхівку затиснутого в лещатах круглого стрижня обробляють напилком, щоб надати йому конічної форми.

Насаджуючи на стрижень, плашку тримають суворо горизонтально й провертають із невеликим натиском.

За допомогою гвинтів регулюють положення лез: середній гвинт їх розсовує, два крайніх – зсувають.

Розміри різьблення

Зовнішній діаметр різьблення D визначає відстань між западинами. Виток при одному оберті піднімається на крок P. Внутрішній діаметр різьби d визначає відстань між виступами.

Зовнішній діаметр різьби D	Крок P	Внутрішній діаметр різьби d
M6	1	5
M8	1,25	6,8
M10	1,5	8,5
M12	1,75	10,2

Г. ТКАЧЕНКО

Виробництво грибів — галузь прибуткова

Чимало великих підприємств з розпадом Радянського Союзу через втрату замовлень, ринків збуту та низку інших важливих причин змушені були згорнути своє виробництво. Їхні приміщення та цехи поступово ставали не придатними для користування, а що найгірше — працівникам доводилося поповнювати ряди безробітних або у пошуках кращої долі освоювати інші професії, що в наш час є доволі складною справою.

Частина таких підприємств канула у небуття, іншим ціною надзвичайних зусиль вдалося вижити. Серед тих, що «втрималися на поверхні», було і сільськогосподарське підприємство ДП «Інтеграл-Агро». Про те, яку допомогу надали йому працівники Полтавської обласної сільськогосподарської дорадчої служби, ми попросили розповісти Галину Петрівну Скаргу, директора ВП «Зіньківський».

Відокремлений підрозділ «Зіньківський» Товариства з обмеженою відповідальністю Полтавської обласної сільськогосподарської дорадчої служби надає дорадчі послуги сільськогосподарським товаровиробникам різних форм власності. Надзвичайно цікавою і продуктивною виявилася його співпраця з ДП «Інтеграл-Агро» — сільськогосподарським підприємством, яке було утворене на базі колишнього заводу «Контакт», що за часів СРСР займався виготовленням комплектуючих частин для військової промисловості. Ініціативній групі, яка у 2003 році заснувала це підприємство, бракувало досвіду ведення сільськогосподарської діяльності, тому керівництво ДП «Інтеграл-Агро» періодично звертається до працівників дорадчої служби за порадами, які допомагають підвищити якість вирощуваної сільськогосподарської продукції, знизити витрати і втримати на належному рівні рентабельність виробництва, що гарантує подальший розвиток підприємства.

Так, у 2005 році відокремленим підрозділом «Зіньківський» ПОСДС був розроблений бізнес-план з вирощування грибів гливи. Сама ідея виявилася дуже цікавою, а можливості підприємства давали можливість якісно і швидко налагодити виконання відповідних технологічних процесів. Тож бізнес-план був відразу запроваджений у виробництво.

То що ж, зрештою, являє собою глива звичайна? Коротко розповідати про її корисні споживчі якості — справа непроста і невдячна. Адже цей гриб екологічно чистий, має доволі великі розміри, білий пружний м'якуш та приємний запах і смак, що приваблює споживачів. Росте він гронами масою від 300 до 700 г. Глива звичайна — цінний продукт харчування, вона містить повноцінні білки, значну кількість мінеральних речовин і мікроелементів, вітаміни, зокрема B_1 (тіамін), B_2 (рибофлавін), B_6 (піридоксин), B_{12} (ціанкобаламін), PP (нікотинову кислоту), D_2 (ергокальциферол), E (токоферол) тощо, та біологічно активні компоненти.

Говорячи про цінність гливи, не можна не зупинитися на її лікувальних властивостях. Так, завдяки великому вмісту надзвичайно корисних речовин споживання гливи попереджає розвиток хвороб серця, виводить з організму радіонукліди. А ще глива має чудові смакові якості, використовується свіжою і сушеною, страви з неї дуже смачні й поживні. Цінність цих грибів підвищується ще й завдяки тому, що їх використовують як приправи до інших страв (супів, соусів, рагу, різних каш, картоплі тощо). Вони значно поліпшують їх поживність, смак, аромат і сприяють кращому засвоєнню їжі.

Галина Петрівна Скарга вітає гостей з Німеччини.

Вирощувати гливу можна цілий рік. Технологія вирощування нескладна. Приміщення можна використовувати будь-які: теплиця, сарай, земляна яма, лоджія, приватний будинок тощо. Однак дуже важливим є дотримання оптимального температурного режиму та вологості повітря у приміщенні.

Слід зазначити, що у сільськогосподарському підприємстві ДП «Інтеграл-Агро» таких приміщень достатньо, тому з цим жодних перепон не було. Щоправда, спочатку виникли проблеми з організацією ринку збуту товару, та завдяки налагодженню тісних зв'язків із підприємствами роздрібної торгівлі та громадського харчування ці питання вдалося розв'язати.

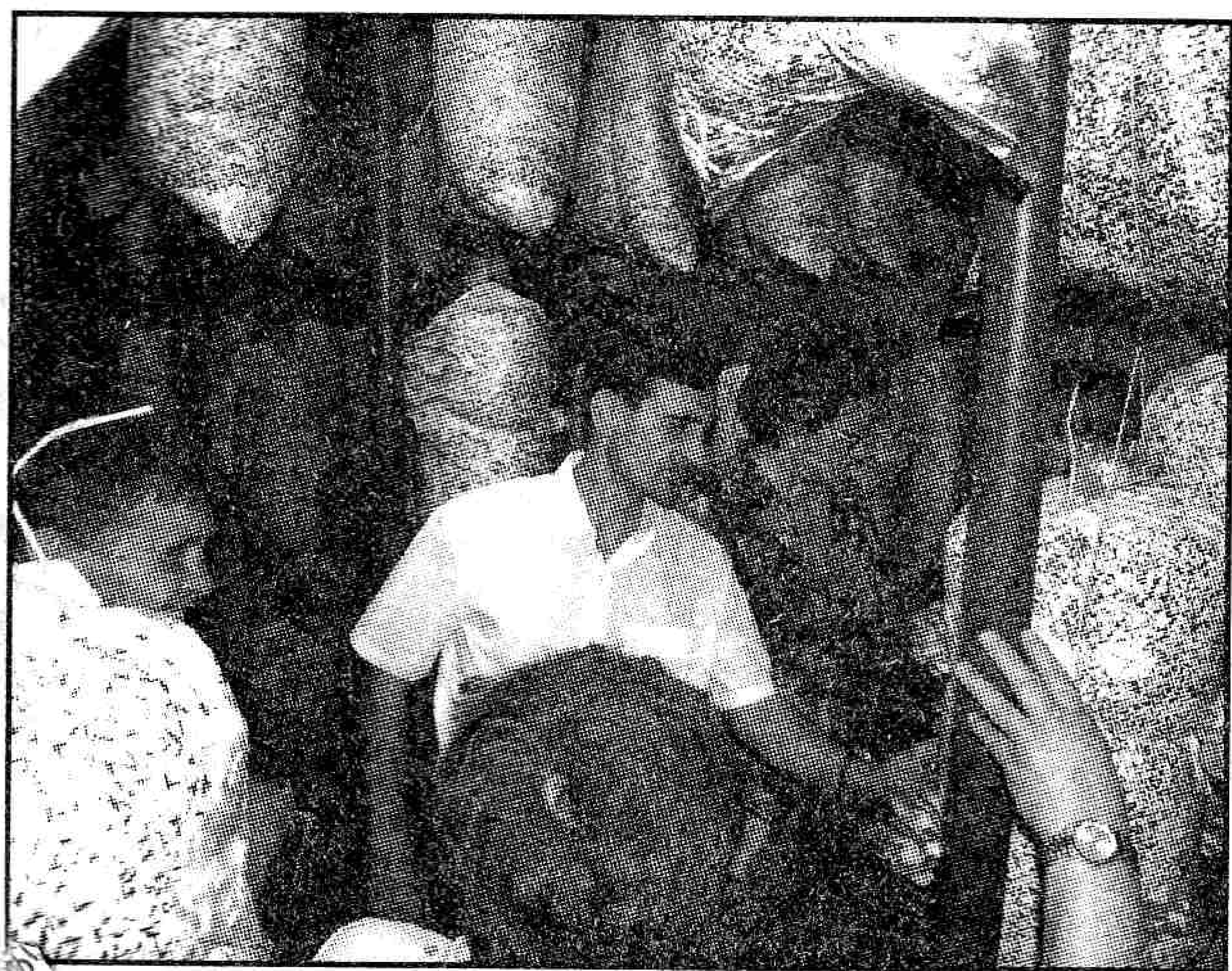
Влітку минулого року під час відвідування Зіньківського підрозділу дорадчої служби працівниками Полтавського обласного центрального офісу та дорадниками-експертами, котрі представляли українсько-німецький проект створення офіційного сільськогосподарського дорадництва у

Полтавській області, відбулася презентація цеху з виробництва гливи. У 2006 році валове виробництво грибів становило понад 7900 кг, рентабельність виробництва — 35%.

Отже, виробництво грибів — галузь прибуткова. І в цьому мали змогу переконатися працівники ДП «Інтеграл-Агро». А ще вони переконалися у необхідності виваженого планування розвитку сільськогосподарського підприємства. Адже корисна аналітична інформація і добра порада в умовах ринкової економіки й гострої конкуренції нині стають дуже важливими.

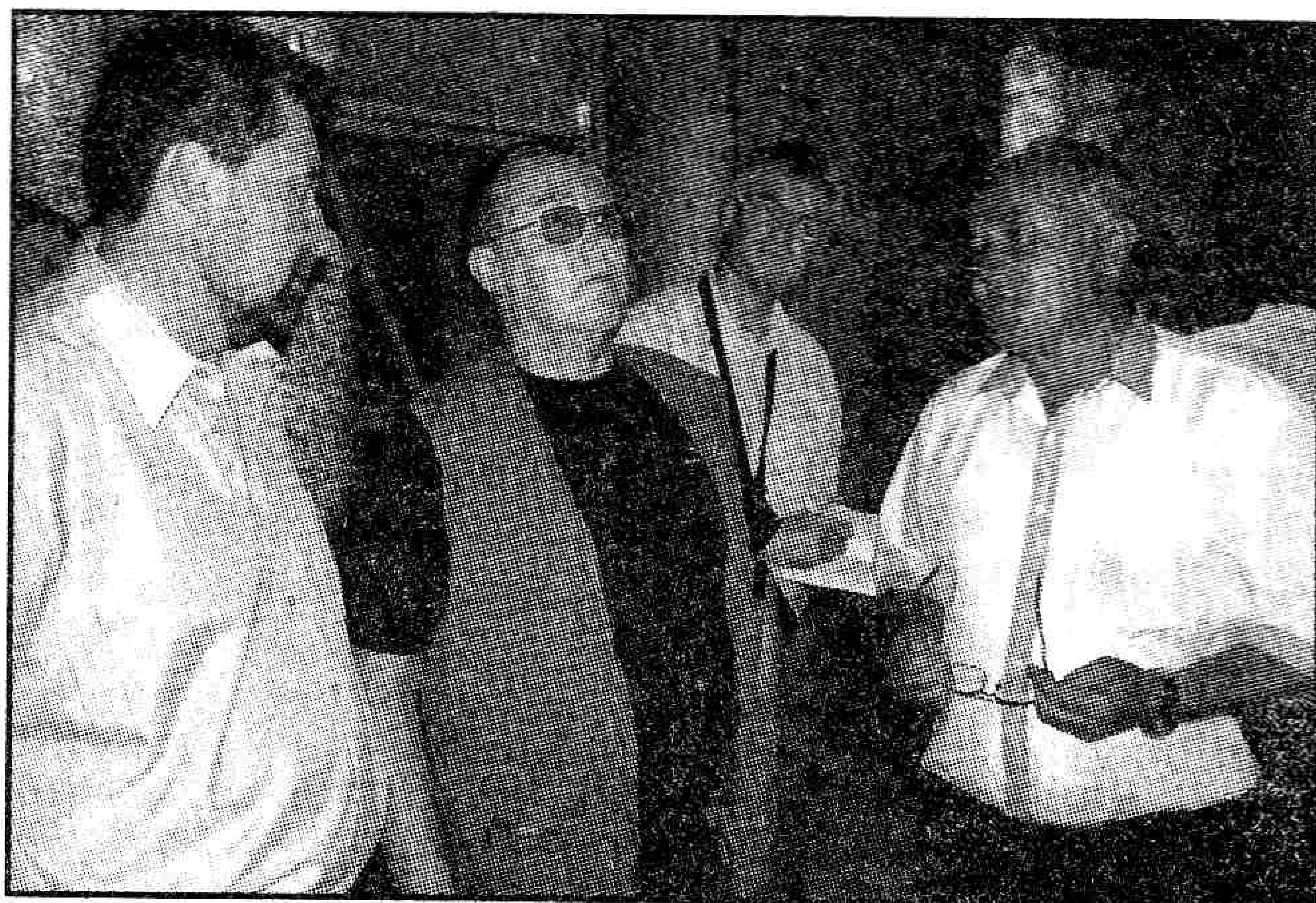
Однак, щоб вижити у наш економічно складний час, напевно, краще мати багатофункціональне господарство. Сільськогосподарське підприємство ДП «Інтеграл-Агро» має 1430 га орної землі, взятої в оренду у селян — власників земельних паїв. Оскільки його керівники прагнуть налагодити раціональну систему господарювання, то нерідко у них виникає чимало запитань щодо ведення землеробства. На допомогу знову приходять дорадники.

Так, у червні 2007 року спеціалістами Полтавської обласної дорадчої служби разом з

Директор Полтавської обласної сільськогосподарської дорадчої служби Світлана Михайлівна Андрієнко та заступник голови Зіньківської райдержадміністрації Юрій Олексійович Шнипенко (в центрі) у цеху по вирощуванню грибів.

тимчасовим експертом-дорадником, німецьким ученим — економістом доктором Клаусом Хелем проведено глибокий економічний аналіз господарської діяльності підприємства. На основі цих даних спеціалістами дорадчої служби відокремленого підрозділу «Зіньківський» здійснені розрахунки і розроблені рекомендації щодо ведення землеробства — раціонального застосування органічних та мінеральних добрив, удосконалення структури посівних площ та організації праці. Висновки було передано до ДП «Інтеграл-Агро» для застосування у практичній роботі.

Зліва направо: Іван Васильович Левошко, директор ДП «Інтеграл-Агро»; Генрі Шустер Герхардт, експерт, керівник відділу спеціального дорадництва Полтавської обласної сільськогосподарської дорадчої служби; Штефан Розенов, координатор українсько-німецького проекту створення офіційного сільськогосподарського дорадництва у Полтавській області; Олексій Михайлович Конда, головний інженер підприємства «Інтеграл-Агро».

Для довідки: Полтавська обласна сільськогосподарська дорадча служба (керівник – Світлана Михайлівна Андрієнко).
тел. (0532) 61-15-27,
porada@mail15.com.

Відокремлений підрозділ «Зіньківський» (директор – Галина Петрівна Скарга).
тел. 8-05353-31364

Г.П.Скарга

Від редакції. *Щиро вдячні директору ВП «Зіньківський» Галині Петрівні Скарзі за цікаву розповідь про роботу полтавських сільськогосподарських дорадників. На жаль, в Україні, на відміну від інших європейських країн, нині ще часто недооцінюється роль дорадчих служб у розвитку підприємництва. А тим часом без них важко обійтися, особливо якщо йдеться про підтримку сільського підприємництва. Чи не так, шановні читачі?*

Консультує дорадча служба

(Закінчення. Початок у № 9 за 2007 р.)

Розпочинаючи власний бізнес, сільськогосподарським товаровиробникам потрібно враховувати чимало важливих факторів, а найголовніше – визначитися із пріоритетами та зрозуміти суть і принципи приватного підприємництва у сільському господарстві та в сільській місцевості, радять польські дорадники.

Технічно-виробничі аспекти: підприємець повинен з'ясувати, чи можна розпочати виробництво у даний час і чи сподобається споживачам вироблений ним продукт; чи потрібна додаткова робоча сила; скільки часу треба мати, щоб розпочати виробництво; які законодавчі акти, пов'язані з плануванням діяльності, слід врахувати; хто постачатиме сировину; яку кількість товару потрібно продати, щоб прожити перший рік від початку приватної діяльності; яке необхідне обладнання.

Фінансові аспекти: необхідно передбачити, яким буде реальний обіг товару першого року; вартість продажу; передбачуваний прибуток; кошти для початку виробництва; операційні кошти; джерела фінансування; рівень ризику.

Маркетингові аспекти: підприємець повинен дізнатися про місцевість, де планує розпочати свою діяльність; про потенційних клієнтів і який вони можуть мати вплив на його бізнес; розміри ринку збуту; перевагу над конкуренцією; можливість скопіювання задуму; скільки замовлень необхідно для початку виробництва.

Юридичні форми ведення господарської діяльності

Вибір юридичної форми має величезний вплив на ряд особливостей, пов'язаних з діяльністю, визначає певні грошові надходження і податки, а також залежний від: наміру (підприємство одноосібне чи матиме більше осіб); взаємозв'язків і взаємної довіри господарських суб'єктів ведення діяльності; стану фінансових засобів; ризику обтяження відповідальністю у випадку втрат (брак прибутків); меж і структури податкових фіскальних зобов'язань; реалізації мети в результаті вкладу праці підприємця (його родини) чи необхідності використання найманих працівників.

Підприємництво у сільській місцевості

Головні фактори господарського підприємництва у сільській місцевості враховують:

– зміни спеціалізації сільськогосподарського виробництва у напрямку вирощування лікарських рослин, квітів на сухі букети, насіння, саджанців та декоративних рослин, рідкісних овочів, грибів або догляду за такими тваринами, як кролі, кози, страуси, слимаки тощо. Продукти, що одержать з вирощування рослин чи догляду за тваринами, можна пропонувати для продажу безпосередньо у господарстві — туристам, на місцевих ринках, виставках і ярмарках тощо;

– переробка сільськогосподарських плодів у господарстві та в більших кількостях поза межами господарства;

– надання послуг різноманітного характеру відповідно до потреб, умінь та зацікавлень осіб, що їх пропонують.

До цих послуг можна зарахувати: послуги в сфері торгівлі (продаж продуктів харчування, гастрономії, побутової хімії, одягу); кравецькі, перукарські, косметичні, транспортні послуги та рукоділля; дорадчі послуги з питань облаштування житла, присадибної ділянки, ведення бухгалтерського обліку, опрацювання бізнес-планів, юридичних та податкових норм, сімейного права, організації та управління підприємством, проведення рекламної діяльності, маркетингу тощо; інші послуги (випікання хліба, печива, продуктів переробки овочів та фруктів; приготування й обслуговування сімейних свят, збирання грибів, ягід); послуги суспільно-життєвого характеру: допомога в утриманні оселі, прибиранні, догляду за дітьми, особами похилого віку та хворими тощо.

Агнєшка Роєвська,
Поморський Осередок сільськогосподарського дорадництва, Відділ у Старому Полі, м.Гданськ, Польща

Пропоную...

...корейські, угорські, мангали – свині і поросята.

Юра,
с. Ульянівка, Кіровоградська обл., тел. 8 (097) 43-99-775

...ягідники, квіти, унабі, хурму, тюльпани.

Г.С. Федорова,
вул. Осипенко, 53, м. Запоріжжя, 69027

...насіння кращих аматорських сортів помідорів, у т.ч. рідкісних (250), а також перцю, баклажанів, однорічних квітів та ін. Конверт – каталог.

В.В. Паранчук,
пл. Меліораторів, 4/36, смт Брилівка, Херсонська обл., 75143

...саджанці і насіння звичайних, нових, рідкісних культур та квітів з власної колекції, понад 800 найменувань. Конверт з марками на 1 грн. – об'ємний каталог.

О.І. Джус,
с. Малі Крушлинці, Вінницький р-н, Вінницька обл., 23242

...реалізую на місці і висилаю поштою чубуки і саджанці винограду. Конверт – каталог.

Віктор Іванович Пришляк,
вул. Скоробрехи, 5, смт Маньківка, Черкаська обл., 20100, тел. 8 (04748) 6-12-07

...насіннєву картоплю. Посилкою 6 кг. Каталог.

Інга Олександрівна Ліщина,
вул. Пролетарська, 16, кв. 21, м. Бар, Вінницька обл., тел. 8 (04341) 2-40-83, 8 (097) 561-36-32

...саджанці кизилу (16), зізіфусу, аґрусу, лимонника, глоду, ожини, цибулини гладіолусів, різне насіння. Конверт – каталог.

А.Ф. Краснощок,
а/с 11, м. Вільногірськ, Дніпропетровська обл., 51700

...травоїдні корейські поросята.

Володимир Сергійович Катрич,
3-й пров. Червонопрапорної, 11, м. Ромни, Сумська обл., 42005, тел. 8 (05448) 5-83-68

...картоплю вітчизняної та зарубіжної селекції (60); саджанці смородини (40), порічок (15), аґрусу (17), малини (12), цибулини лілії; насіння овочевих (150); канни. Каталог у вашому конверті.

В.Б. Мосціпан,
пров. Чайковського, 8, м. Прилуки, 17502

...використання літнього тепла для опалення приміщення взимку (5 грн.).

п/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

... насіння суперурожайних іспанських і кращих колекційних сортів помідорів, перцю, стевії медової, лікарських рослин з рецептами та ін. Конверт – каталог.

П.М. Олексюк,
вул. Київська, 12/188, м. Тернопіль, 46023

...чорні, вислочереві, багатоплідні травоїдні свині, дорослі та молодняк.

Тетяна Володимирівна Нікітіна,
смт Велика Димерка, Броварський р-н, Київська обл., тел. 8 (097) 595-33-61

...саджанці яблуні на оздоровленій карликовій підщепі (Хонейкрісп, Елізе, Ренет кубанський, Голден). Смородина. Консультації.

Іван Андрійович,
м. Черкаси, 8 (050) 772-90-17

...фазани декоративні жовто-золоті, темно-золоті, золоті, алмазні, сріблясті, королівські, еліота.

Тел. 8 (097) 514-37-74

...післяплатою саджанці: лаванди, спіреї, жасмину, аґрусу, смородини, дейції – по 8 гривень; барбарису, деревоподібної смородини, чорноплідної малини, сортових троянд – по 10 гривень за 1 саджанець. Пересилка – 8 гривень.

Олег Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27,м. Козятин, Вінницька обл., 22100

... каліфорнійський черв'як, чайний, кефірний гриб, морський рис, садові гриби на різні смаки, сухі лікарські трави, кімнатні та садові рослини: банан, кавове дерево, апельсин, мандарин, лимон, фейхоа, араукарія (кімнатна ялина), мурайя, папоротник гігантський, йошта, інжир, лавровишня, магонія, женьшень, лавр, вейгела, гранат, виноград, тургун, жимолость. Плоскоріз Фокіна, СД-диск-відео – як він працює. Картоплю садивну. Книги...

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

...можете гарантовано самостійно дома вилікувати моїми платними порадами хворого від інсульту, паралічу, епілепсії, алкоголізму (таємно) та ін. Конверт – каталоги.

Я.Н. Конет,
с. Поділля, Заліщицький р-н,Тернопільська обл., 48613

...високоякісну насіннєву картоплю.

В.А. Хілінський,
вул. Метробудівська, 4-а, кв. 39, м. Київ-65, 03065, тел.. 8 (044)408-26-32, 8 (050) 551-23-82

...післяплатою гофровані гладіолуси 280 сортів. Новинки, осінні знижки. Реалізація з 15 жовтня. Конверт – каталог.

В. В. Трепачко,
вул. Нагірна, 29, смт Талалаївка, Чернігівська обл., 17200

...молодняк порід курей: кохінхін, брама різних окрасів. Племінний молодняк чистопородних в'єтнамських свиней, дорослі свиноматки.

С.М. Гезун,
вул. Шевченка, 162-а, с Родниківка, Уманський р-н, Черкаська обл., 20300, тел. 8(050)383-82-88

...голландські сорти лілій, цибулини та дітки. Нові сорти гладіолусів.

С.П. Крищенко,
бульв. Верховної Ради, 10, кв. 18, м. Київ, 02100

...живці надранньої великоквіткової ромашки, голландські сорти лілій, цибулини та дітки, вигоночні цибулини.

А. В. Притиковський,
вул. Проектна, 14, м.Чернігів, 14034

...саджанці троянд усіх видів цілорічно (понад 300 сортів). Сіянці шипшини, живці.

Микола Васильович Громлюк,
с Кірове, Комінтернівський р-н, Одеська обл., 67520, тел. 8(04855) 6-62-31, 8(097) 275-24-22

...високоврожайну смачну картоплю. Супереліта.

Володимир Іванович Петренко,
с. Березова Лука, Гадяцький р-н, Полтавська обл., 37342, тел. 8(067)707-37-40

...саджанці та чубуки новітніх комплексностійких сортів винограду, смородини, аґрусу, малини. Новинки селекції.

Володимир Аполлінарійович Шпак,
вул.60 років Жовтня, 55-а, м. Карлівка, Полтавська обл., 39500

...шиншили дорослі і молодняк.

смт Голованівськ, тел. 8(050)98-205-90

...агроном-виноградар пропонує саджанці, чубуки комплексностійких сортів винограду. Опт. Каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120, тел. 8 (0612) 67-49-53, моб. 8 (066) 772-58-89 Olefir@ukr.net

...корейські свині, молодняк та поросні свиноматки.

м. Ставище, Київська обл.,
тел. 8 (0264) 5-42-26; 8 (096) 314-64-96

...корейські свині, молодняк та поросні свиноматки. Великий вибір.

м. Васильків, Київська обл.,
тел. 8(271) 2-14-81, 8(066) 753-21-19

...троянди, тюльпани, нарциси. Конверт – кольоровий каталог.

Поліна Олександрівна Козлова,
вул. Свідерського, 45, м. Бахчисарай, Крим, 98403, тел. 8(06554) 4-22-77, 4-43-98

...гладіолуси, тюльпани, нарциси, клематиси – сучасні сорти на зріз і для квітників. Низькі ціни. Безкоштовні інструкції, консультації. Каталог – у вашому конверті.

Галина Миколаївна Дейцева,
а/с 33, м. Кременчук, Полтавська обл., 39608,тел. 8(05366)6-89-51

...насіння гарбузів, кавунів, динь, огірків, кабачків, патисонів, помідорів, перцю, капусти, буряків, баклажанів, гороху, квасолі, кукурудзи, розторопші (рецепти), квітів – післяплатою. Замовлення каталога листом (конверт замовника) або за тел. 8 (05342) 98-119.

Валентина Іванівна Чебаненко,
с. Бреусівка, Козельщинський р-н, Полтавська обл., 39150

...картоплю: добірні, найстійкіші сорти – поштою. Найвищі репродукції. Консультації.

О.П. Юренко,
вул. Артема, 1, с. Диканька, Полтавська обл., 39500 тел. 8(05351)9-16-97

...саджанці: красивоквітуючих, вічнозелених, декоративнолистяних, хвойних, плодових (хурма, актинідія, ківі, гранат), оранжерейних (папайя, фейхоа, кавове дерево, томарилло, лимони, мандарини, апельсини, цитрон, бергамот). Канни, іриси, лілійники. Для басейнів: німфею, рогіз, аїр та інші.

С. В. Тимофеєва,
вул. Вечірня, 11, м. Севастополь, 99018

Талон
для участі в конкурсі (передплата 2008)

Поштова адреса____________________

П.І.П.____________________

Телефон ____________________

Номер передплатної квитанції або її ксерокопія на І півріччя 2008 р.____________________

Увага! Ксерокопія талона не дійсна.

"ДіМ, САД, ГОРОД"

50 виграшів

...нові сорти для інтенсивних низькорослих садів. Яблуня, груша, кісточкові, вегетативні підщепи. Саджанці, окулянти, живці.

П.М. Медолиз,
вул. Урбайліса, 9, м. Умань, 20300,
тел. 8 (04744) 3-09-86, 8 (097) 261-36-23

...саджанці, чубуки 130 сортів винограду. Найкращі сорти великоплідної малини, суниці садової. Конверт – каталог.

Тамара Онищенко,
вул. Санітарна, 19, м. Запоріжжя, 69118,
тел. 8 (061) 769-81-50, 8 (066) 755-50-38

...велику колекцію новітніх сортів картоплі світової селекції Найвищі репродукції, розмноження на півночі України. Посилки 6–10 кг. Конверт – каталог.

Костянтин Юрійович Давидовський,
просп. Корольова, 2-в, кв. 64, м. Київ, 03134
тел. 8 (044) 402-58-00, 8 (066) 212-99-70

...досвідчений агроном після багаторічного сортового відбору на врожайність, морозостійкість, великоплідність перешле саджанці винограду, гроноподібного грецького горіха, фундука. Конверт – каталог.

Микола Юхимович Пічний,
вул. Горіхова, 45, м. Кіровоград-19, 25019

...високоврожайну картоплю Пірол, Фінка, Ароза, Моллі (90).

Ніна Костишина,
с. Стрижівка, Любарський р-н, Житомирська обл., 13100.
тел. 8 (097) 805-02-59

...недорого великоквіткові гофровані гладіолуси (60).

М. Косович,
вул. С. Стрільців,30,
м. Заболотів, Івано-Франківська обл., 78315

...саджанці, чубуки комплексностійких сортів винограду. Саджанці смородини, аґрусу.

Анатолій Петрович Савран,
вул. Спортивна, 64,
м. Карлівка-1, Полтавська обл., 39501

...реалізуємо чистокровних свиней мангалицької породи (мангал). Окороково-беконні велетні (лапай).

Тел. 8 (04849) 6-19-81,8 (097) 271-91-12

...жоржини.

Валентина Павлівна Кудрявцева,
вул. Чичеріна, 14, м/р Дахновка,
м. Черкаси, 18035

...гладіолуси, айстри за низькими цінами.

І.О. Хотін,
пров. Луначарського, 1,м. Прилуки-8, Чернігівська обл., 17508

...саджанці та чубуки винограду. Конверт – каталог.

Г.В. Теслюк,
вул. Комсомольська, 35, м. Карлівка,
Полтавська обл., 39500,
тел. 8 (05346) 2-30-80, моб. 8 (050) 630-93-74

...надсилаю високоякісний садивний матеріал винограду з колекції понад 150 сортів. Конверт – каталог.

Володимир Костянтинович Мерцалов,
а/с 1 – Тандем, м. Оріхів-2, Запорізька обл.,
70502, тел. 8 (06141) 420-10

...саджанці смородини, порічок, самшиту; насіння помідорів (100), перцю, баклажанів, огірків, кавунів; кореневища канн (11 сортів); гладіолуси. Великий вибір, багато новинок. Каталог, пакет насіння – безкоштовно. Ваш конверт.

Г.С. Мамченко,
а/с 100, м. Прилуки, 17500

...саджанці кращих великоплідних високоврожайних сортів чорної і червоної смородини, аґрусу. Конверт – каталог.

Микола Васильович Капля,
вул. Смілянська, 123/2, кв. 59, м. Черкаси, 18008,
тел. 63-33-27, моб. 8 (067) 439-12-80

...найбільша колекція найдешевшого насіння овочів в Україні: помідори (550), перець (200), баклажани (40), фізаліс (15), тютюн (15), огірки (45), кукурудза (15), квасоля (20), дині, кавуни; а також кімнатні: помідори (20), перець (20), огірки (7) та багато іншого. Каталог і пакет насіння безкоштовно – у вашому конверті з марками на 90 коп.

М.В. Семикопний,
с. Нова Басань, Бобровицький р-н, Чернігівська обл., 17461

...насіння суперранньої цукрової кукурудзи Міраж (США; 60 днів від сходів до технічної стиглості; ціна пакета 200 насінин – 3,5 грн.) та суперсолодкої Кендл (США; 80 днів; 500 насінин – 6 грн.), оптом за домовленістю. А також – кормових культур: амарант, чумиза та ін.; надранніх динь, кавунів, перцю, делікатесного та гігантського гарбуза; колекція найкращих сортів помідорів, найсучасніших сортів айстр для зрізу. Конверт – каталог.

Валерій Іванович Мельник,
с. Чернявка, Оратівський р-н, Вінницька обл., 22612

...гідромлин – кормоприготувач (зерно + вода = теплий кисіль). Креслення + фото для виготовлення.

В.В. Цинклер,
вул. Молодіжна, 23,
с. Чубарівка, Пологівський р-н,
Запорізька обл., 70627

...фазани: золотий, жовтий, червоний. Вухасті сині, еліот, срібні, алмазні та королівські.

Євген Микитович,
тел. 8 (097) 470-44-73

...нові великоплідні сорти малини, суницю Ольвія.

М.М. Макаренко,
с. Любомирка, Олександрівський р-н,
Кіровоградська обл., 27316

*(Закінчення.
Початок на стор. 16)*

все це знадобиться при підготовці троянд до зими.

Чайногібридні троянди, групи флорибунда, грандифлора, а також паркові троянди зв'язують мотузкою, намагаючись надати їм форму конуса. Це виключить обламування гілок під вагою снігу при рясному снігопаді. Під час цієї процедури можна зрізати молоді невизрілі гілки. Плетисті сорти з тонкими гнучкими гілками можна пригнути до землі. Але якщо плетиста троянда укріплена на арці, перголі або іншій садовій формі, знімати її не треба. Утепліть нижній ярус куща на висоті 30–50 см.

При перших приморозках усередину кущів насипте пагорб піску або садової землі заввишки 25–35 см. Землю потрібно принести заздалегідь, а не брати з-під кущів, тим самим оголюючи верхні корені. Грунт під трояндами можна замульчувати також різаною соломою шаром 20–40 см, утепливши нижню частину куща, особливо це актуально для щеплених саджанців. Тому що найуразливіше під час морозів – це місце щеплення. Замість соломи можна використовувати хвойні гілочки. Але солома вигідніша з кількох причин. Навесні після сходження снігу її можна не забирати з-під кущів. Під впливом вологи солома вляжеться й почне пріти, при цьому виділиться певна кількість тепла. Температура ґрунту під кущем буде на кілька градусів вищою, ніж температура повітря, і під соломою у величезній кількості заведуться дощові черв'яки, що благотворно впливає на стан ґрунту.

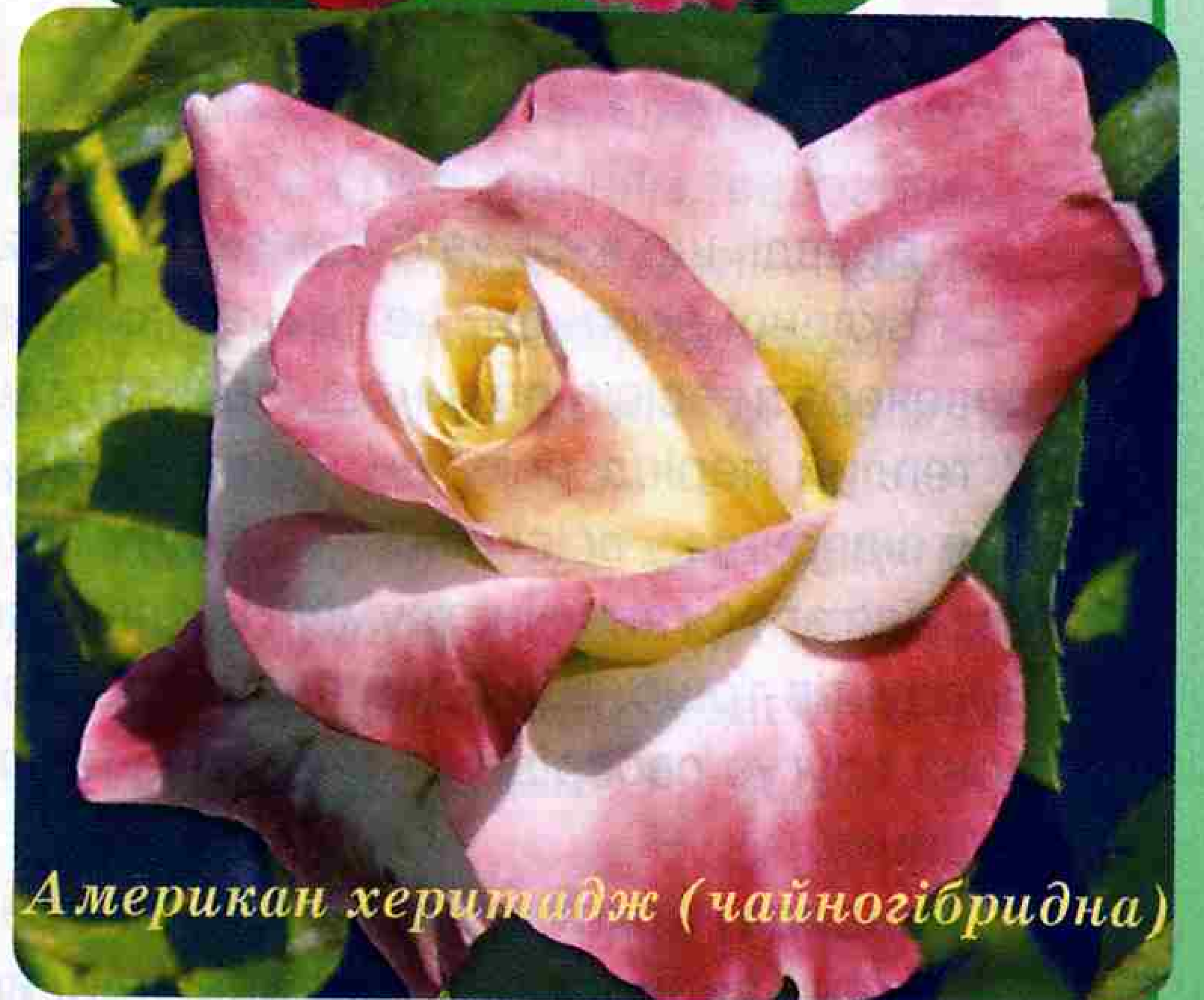
Вкриваючи на зиму троянди групи патіо, ґрунтопокривні, мініатюрні і поліантові, а також штамбові троянди потрудитися доведеться більше. Мініатюрні троянди й карликові сорти інших груп укривають за допомогою ящиків, які ставлять догори дном над кущем троянди й зверху обкладають соломою. Сильнорослі сорти ґрунтопокривних, поліантових і троянд патіо вкривають за тим же принципом, що й чайногібридні, але при цьому земляний горбик усередині куща повинен співставлятися з висотою усієї рослини. Їх також укривають соломою або лапником.

Найтрудомісткіші при підготовці до зимівлі – штамбові троянди. Якщо шипшина, на якій щеплена троянда, достатньо гнучка, то деревце можна пригнути до землі й утеплити місце щеплення, засипавши його землею й обклавши соломою або лапником. Якщо ж стовбур штамбової троянди не гнучкий, то доведеться робити споруду у вигляді піраміди. Для цього знадобляться дерев'яні або металеві кілки висотою на 50–70 см більші, ніж висота штамбової троянди. Їх установлюють у землю навколо троянди із чотирьох чи більше боків і зв'язують між собою за допомогою дроту. При цьому намагаються стягнути їх вгорі щільно один до одного. Після цього обмотують широкою стрічкою плівки, а внутрішній простір заповнюють соломою. Споруда має бути стійкою, щоб не впасти при сильних поривах вітру, а плівка не повинна пропускати вологу.

З приходом перших теплих весняних днів троянда починає пробуджуватися. Бруньки починають бубнявіти й укриття із троянд потрібно знімати. Але робити це потрібно в кілька етапів, знімаючи вкриття поступово. Сигналом для остаточного зняття захисних шарів послужить ріст гілок. Усі роботи краще виконувати ввечері або в похмурий день, щоб занадто яскраве сонце не обпалило незміцнілі бруньки й паростки. Землю, насипану конусом усередині куща, змивають водою, мотузки, що стягують кущ, зрізують і роблять обрізування кущів. Якщо троянди були вкриті повітронепроникним матеріалом, то після всіх заходів необхідно зробити обприскування 5%-ним розчином залізного купоросу для знищення збудників грибних захворювань.

П.О. Козлова,
*вул. Свідерського,45,
м. Бахчисарай,
АР Крим, Україна, 98403*

Дабл дилайт (чайногібридна)

Американ херитадж (чайногібридна)

Ніколь (чайногібридна)

Суело (чайногібридна)

Добре, коли будівництвом власної оселі залишається задоволена вся родина: гарний будинок вийшов – просторий, світлий, з добротних матеріалів, усе в ньому продумано та раціонально сплановано. Проте інколи у господарів виникає таке почуття, що нібито все до ладу, але чогось не вистачає… З часом приходить розуміння – потрібна веранда.

І тоді господарі починають замислюватись, якою саме вона має бути? Адже можна прибудувати відкриту веранду, а можна й закриту, щоб була теплішою… І головне – вона має бути затишною, слугувати місцем відпочинку, а не засмічуватися пилом, листям або снігом узимку…

Побудували дім, захотілося веранду…

Справді, що ж то за будинок, якщо в ньому немає заскленої веранди, де так приємно можна відпочити, повечеряти всією родиною, почитати улюблену книжку? У теплий період року це, безперечно, найкраще місце для відпочинку всієї сім'ї. А ще тут можна виділити куточок для зберігання інструментів для господарських робіт, продуктів тощо. Ще одна перевага заскленої веранди – вона слугує своєрідним тепловим шлюзом при вході до будинку.

Кандидат архітектури Ю. Косенко завжди радив дуже виважено вибирати варіант веранди, яку господарі планують прибудувати до власного будинку. Ось кілька порад від фахівця.

Яка краща – вбудована чи прибудована?

Вбудовану веранду розташовують під одним дахом з основними приміщеннями будинку. Це дає змогу організувати вхід до нього як з головного фасаду, так і збоку. Завдяки вбудованій веранді будинок має компактніший вигляд, до того ж, суттєво спрощується влаштування його даху.

Однак таке рішення має й певні недоліки: збільшується протяжність капітальних стін, а відтак – потрібно й більше цегли для їхнього зведення. Окрім того, якщо будинок мансардний, то перекриття над верандою доведеться утеплити, щоб у приміщеннях мансардного поверху підлога не була холодною. Безумовно, такі конструкції відрізнятимуться від неутепленого звичайного міжповерхового перекриття. До того ж, з ними складніше працювати та й коштують вони трохи дорожче.

Прибудована обійдеться дешевше?

Звичайно, варіант прибудованої веранди економічніший і щодо витрати основних будівельних матеріалів, і щодо експлуатаційних затрат, адже за таких умов менше втрачається тепла. Прибудовану веранду розміщують, зазвичай, на головному фасаді будинку або збоку. Однак при цьому ускладнюється конструктивне вирішення даху, бо потрібно більше лісу для крокв, покрівельних матеріалів тощо.

Чи потрібно враховувати площу веранди?

Фахівці вважають, що сумарна площа літніх приміщень, і зокрема веранди, у садибному житловому будинку не повинна перевищувати 20 % загальної площі оселі. Приміром, при площі будинку 100 м^2 площа літніх приміщень має бути в сумі не більше 20 м^2.

Слід також враховувати, що веранда – це одночасно і вхід до будинку, і приміщення, тож необхідно до мінімуму скоротити "прохідну" площу з тим, щоб більше місця залишилося для організації відпочинку мешканців оселі. Враховуючи, що на веранді звичайно встановлюють необхідні

меблі, скажімо обідній або робочий стіл, стільці, кушетки, то її мінімальна ширина має бути не менше 180–200 см.

Чи можна зробити опалювану веранду?

Веранду, як правило, вважають неопалюваним приміщенням. А якщо її стіни зробити капітальними і встановити тут опалювальні прилади, то це вже буде не веранда, а, скажімо, передпокій чи житлова кімната, площа якої включатиметься до загальної площі будинку.

Якою має бути товщина стін?

Як і в будь-якому іншому літньому приміщенні, стіни веранди, зазвичай, роблять полегшеними порівняно з капітальними стінами будинку. Вони можуть мати товщину 25 см (в одну цеглину) або за наявності каркасу – 12 см (у півцеглини).

Слід сказати, що конструкції стін веранди можуть бути найрізноманітнішими – цегляними, у дерев'яному каркасі із заповненням цеглою, із зашиванням деревом тощо.

Не слід забувати про стелю

Щодо стелі, то її влаштовувати зовсім не обов'язково. Проте, якщо забудовник все ж таки вирішив робити стелю, то висота веранди від підлоги до стелі може бути навіть меншою, ніж у житлових кімнатах – до 2,3 м. Хоча інколи конструкції покрівлі на веранді залишають відкритими, тобто не зашивають стелю. Це надає приміщенню оригінального вигляду. В такому разі по дерев'яних кроквах покрівлі роблять суцільний дощаний настил, по якому надалі влаштовують саму покрівлю. Відкриті крокви, дощану зашивку можна пофарбувати, але багатьом до вподоби прооліфлене й покрите лаком дерево.

Скління веранди: суцільне чи у вигляді окремих віконних прорізів

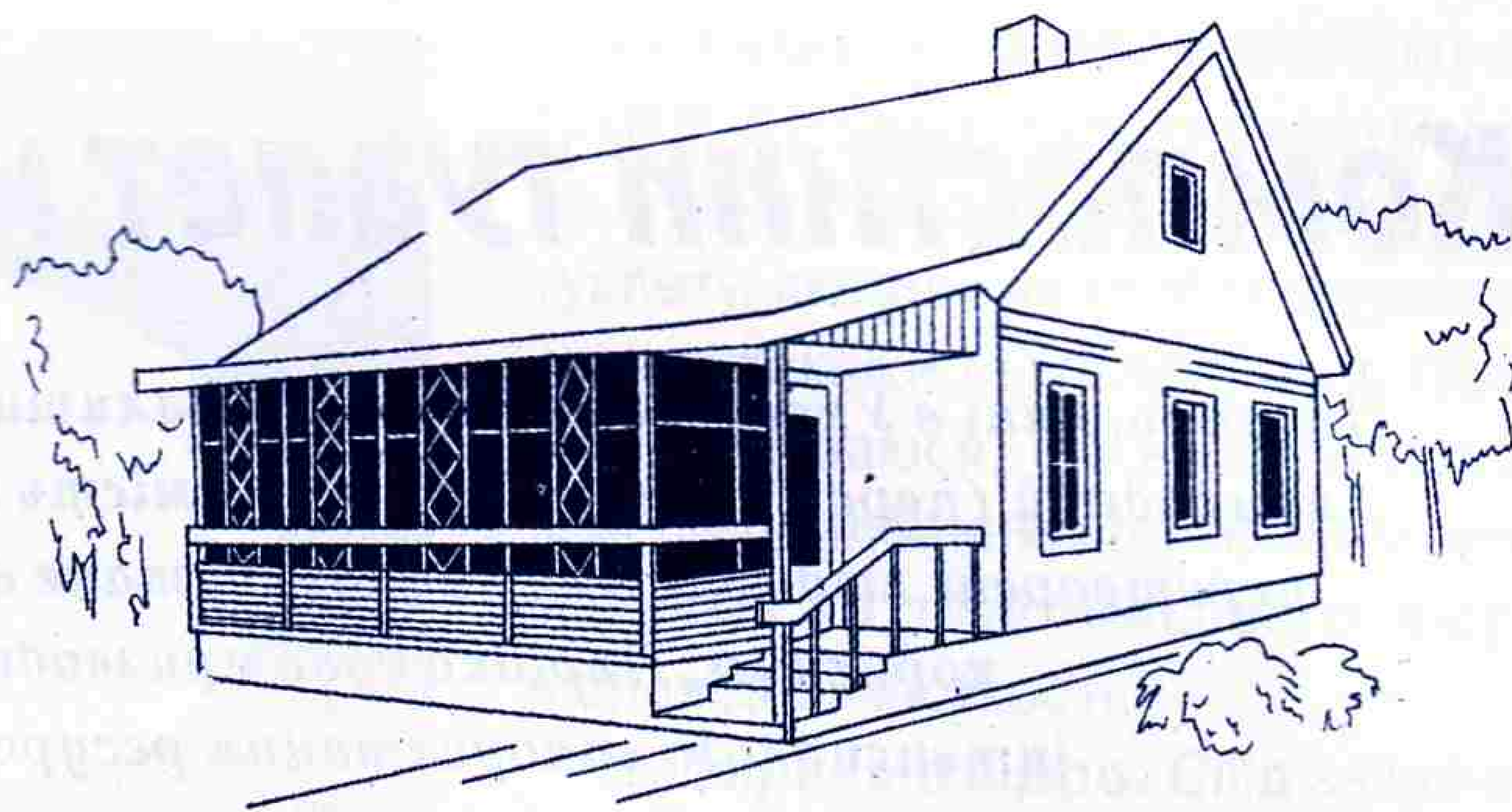
Деякі забудовники основну поверхню стін веранди виконують у вигляді засклених вітражів. Найвиразніший вигляд в інтер'єрі має скління двох суміжних стін, поділених нешироким кутовим імпостом – стійкою. Мінімальна відстань від підлоги до засклeної зони 30–40 см. Невелику ділянку стіни під стелею також варто зробити глухою, це дасть змогу повісити штангу для штор. Для захисту від сонця на засклені стіни веранди рекомендується на всю висоту приміщення навісити штори або легкі жалюзі.

Вибір варіанта скління багато в чому залежить від того, як розташований будинок до панівних вітрів. Якщо веранда виходить на південь чи захід, то суцільне скління буває недоцільним, бо влітку може спричинювати перегрівання приміщення. Фахівці також не радять розташовувати веранду в бік вулиці, якщо будинок стоїть близько до червоної лінії (границі вулиці й ділянки).

Одинарне скління веранди здебільшого роблять у прорізах більшої площі, ніж вікна житлового будинку. Висоту підвіконної частини приймають у 60 і навіть 40 см.

Веранда чи комора?

Деякі забудовники влаштовують на веранді господарські холодні комори, а інколи навіть ванні кімнати. Щодо комор, то вони мають рацію. Тим більше, що для цього можна виділити окремий куток або частину веранди – і

Ось таку прибудовану веранду можна влаштувати у садибному будинку.

зручно, і не заважає нікому з мешканців. Головне – не перетворити приміщення на смітник чи склад старих речей. Поламаний комод, залізне та напівіржаве ліжко, мішки з ганчір'ям, купа валянків і старих чобіт, які шкода викинути або просто ніколи зайнятися прибиранням, велосипед, який давно стоїть, але нікому його полагодити... Правда, знайома для багатьох картина? Тож, мабуть, краще веранду з самого початку не захаращувати, аби потім не довелося годинами розгрібати старі речі.

А от щодо ванної кімнати, то вона тут, безумовно, недоцільна. Скажімо, взимку пройти з такої ванної через холодну неопалювану веранду до теплого будинку – значить, ризикувати застудитися. Чи не так?

І ще кілька порад

Веранду й кухню у заміському будинку рекомендується розміщувати якнайближче до входу. Через веранду, як зазначалося вище, часто влаштовують прохід до житлових приміщень – тоді вона одночасно є також передпокоєм. Таке планування зручне, але вимагає збільшення площі ґанку (не менше, ніж 100x120 см). Бажано, щоб ґанок був із навісом.

Двері та меблі

Двері на веранді слід розташовувати так, щоб прохід через неї до вітальні, кухні або спальні був щонайкоротшим і не заважав зручно розставити меблі.

На веранді варто поставити обідній стіл, а якщо дозволяють розміри приміщення, то можна й диван, шезлонг тощо. Для верхнього одягу й взуття найкраще зробити вбудовану шафу.

Меблі для веранди мають бути легкими, щоб за необхідності їх можна було легко переставити у садок, на відкритий куточок відпочинку або перенести до вітальні. Підійдуть плетені меблі, складні стільці й крісла на легкому металевому каркасі. Однак слід зазначити, що не варто захаращувати веранду меблями, адже основна перевага цього приміщення – просторість і достатня кількість світла.

Зручно зробити вхід з веранди до кухні, це скоротить відстань від кухні до обідньої зони (якщо обідають на веранді). Але за наявності у будинку їдальні або кухні-їдальні веранду використовують, як правило, для відпочинку. У цьому випадку у вітальні передбачають двері, що ведуть безпосередньо на веранду. Між вітальнею й верандою можна встановити частково або повністю засклену перегородку (це зорово розширить простір вітальні).

К. Василенко

Компостний туалет на присадибній ділянці

На жаль, нині в Україні вже майже не залишилося територій, які б мали природний (первісний) вигляд. Натомість значно переважають місця, перетворені людьми. Але не завжди таке втручання у природу було корисним. Нерідко воно призводило до надзвичайно інтенсивного використання ресурсів і втрати природних цінностей. Такий стан речей не може не турбувати і примушує замислитися, що ж ми залишимо нашим нащадкам? Тож чистота довкілля (повітря, води, землі) є найважливішим чинником, який визначає тривалість та якість життя людей. Про це слід завжди пам'ятати, а ще – варто знати, що найбільшими забруднювачами довкілля є промисловість (заводи, фабрики, електростанції, шахти тощо), транспорт (особливо автомобільний), сільське господарство (тваринницькі ферми та птахоферми, неправильне й надлишкове застосування добрив, отрутохімікатів тощо) і нагромадження неперебленого побутового сміття та відходів.

Фото 1.

Забруднюють довкілля також виділення (фекалії) людей і тварин та використана у домашньому господарстві вода. Тому правильне розміщення та вибір варіанта туалету і способу очищення використаної у господарстві води є дуже важливими не лише для облаштування власної оселі або дачного будинку, а й для чистоти навколишнього середовища.

Водяні туалети: переваги та недоліки

Фото 2.

Проблеми охорони природи турбують науковців з різних країн, за їхньої ініціативи була навіть створена Всесвітня Туалетна Організація (World Toilet Organization), одним із завдань якої є покращення стану довкілля. За даними цієї організації, лише близько половини населення Землі користуються туалетами, які відповідають сучасним санітарно-гігієнічним вимогам. Найпоширеніший вид сучасного туалету – водяний туалет (ВТ), у якому сеча та кал змиваються водою. Безумовно, він дуже зручний і його конструкція постійно вдосконалюється. Але водяний туалет має й певні недоліки, які не можна не враховувати. Найбільшим з них є велика витрата чистої води: для змивання 1,2–1,5 л сечі та 120–150 г калу, які доросла людина виділяє за добу, потрібно 40–50 л води. Отже, за рік одна людина витрачає 14,6–18,3 тис. л чистої води лише на користування водяним туалетом.

Ще одним суттєвим недоліком ВТ є необхідність збирання й очищення "чорної води", яка утворюється при змішуванні брудної води з ВТ і "сірої води" (так називають воду, використану для миття, прання, купання тощо) за допомогою складних систем водовідведення та очисних споруд. Слід зазначити, що навіть після такої дорогої очистки вода, що витікає з очисних споруд, непридатна для пиття і потребує додаткового природного доочищення.

Проблемою є також те, що водяні туалети часто використовують у тих місцевостях, де немає комунальної системи водовідведення та водоочищення. При цьому "чорна вода" збирається у закритій (підземній) вигрібній ямі ("септик"), з якої її необхідно вибирати й відвозити до очисних споруд. А це додаткові витрати часу і праці. Тому власники присадибних ділянок дуже часто "чорну воду" просто зливають за межами своєї ділянки, що значно забруднює землю, ґрунтові води, а також річки і ставки, розташовані неподалік.

Оскільки запаси придатної для пиття прісної води на Землі обмежені й ціна на неї щороку зростає, виникла потреба у заміні водяних туалетів на інші, де б застосування води було значно меншим або взагалі відсутнім.

Безводні (компостні) туалети та їх застосування

Безводний туалет (БТ, інші назви: сухий, еко-, біо- або гумусний) фактично є компостним туалетом (КТ).

Перші зразки КТ були розроблені й виготовлені ще в середині XIX ст., однак лише в другій половині XX ст. винахідники отримали відповідні патенти на такі конструкції.

Вперше **промислове виробництво** КТ почалося у Фінляндії та Швеції. Нині у багатьох країнах світу можна придбати КТ різного виробництва, моделей і вартості. На жаль, у нас в Україні поки що не виробляються ні готові до вжитку КТ, ні відповідні комплектуючі до них. Отож, є над чим замислитися вітчизняним виробникам. Переконаний, що попит на таку продукцію в нашій країні буде не меншим, ніж в інших.

Щодо конструкції компостних туалетів та особливостей їхнього функціонування, то в них обов'язково використовуються речовини, які разом із фекаліями утворюють компостну суміш, а саме:

– відходи пероблення деревини (тирса, подрібнена кора);

– полова, подрібнені солома, трава, листя;

– торф, пухкий ґрунт, деревний попіл.

Слід зазначити, що перелічені вище речовини за необхідності можна комбінувати. Головне, щоб вони були сухими і добре вбирали рідину з фекалій.

Конструкції КТ характеризуються такими основними ознаками:

– призначення для використання (у приміщенні або зовні);

– вид компостування (проміжний або повний);

– спосіб досипання компостних речовин (ручний чи автоматичний);

– збирання фекалій загальне або роздільне (сеча і кал).

Принципи найпростішої конструкції

Принцип будови та використання компостних туалетів пропоную розглянути на прикладі простого КТ, який можна виготовити в домашніх умовах (фото 1, 2).

Основні характеристики такі:

– призначений для використання у приміщеннях, але в теплу пору року його можна використовувати і зовні;

– компостування проміжне;

– досипання компостних речовин здійснюється ручним способом;

– збирання фекалій без розділення.

Фото 3.

Як видно на фото, у даній конструкції КТ використано пластмасове сидіння від звичайного водяного туалету, яке можна купити в магазинах сантехніки та господарчих товарів. Сподіваюся, що не буде проблем і з придбанням поліетиленових мішечків та пластмасового відра відповідної місткості.

Вибираємо відро. Слід зазначити, що до вибору пластмасового відра необхідно підходити дуже виважено, бо воно має відповідати певним вимогам і мати такі параметри:

– достатньо міцні стінки, дно та ручку;

– висота не більше 37–40 см, оскільки загальна висота туалету не повинна перевищувати 41–44 см (щоб було зручно користуватися ним сидячи);

– форма будь-яка – кругла, овальна, прямокутна; головне, щоб отвір відра відповідав отвору туалетного сидіння.

Наприклад, у даному КТ сидіння та відро мають овальні отвори 32 x 28 см та 35 x 29 см відповідно.

Корпус туалету, зображеного на фото, зроблено з ДСП завтовшки 2 см. Хоча можна використати й звичайні дошки, які необхідно прооліфити та пофарбувати олійною фарбою світлого тону.

Для того щоб було зручно сідати й вставати з такого туалету, передню стінку варто зробити похилою. Відповідно обидві бічні стінки матимуть форму трапеції з висотою 38 см і основами: 35 (нижня) та 40 см (верхня). Решта стінок прямокутні: 32 x 33 см (нижня), 49 x 42 см (верхня), 32 x 38,3 см (передня), 32 x 38 см (задня нижня), 18 x 42 см (задня верхня).

Для скріплення стінок використовують стандартні меблеві шурупи діаметром 5–6 мм, які вкручують у попередньо просвердлені отвори діаметром 3–4 мм.

Компостний туалет звичайно відкривається спереду (фото 2), хоча за необхідності можна зробити так, щоб він

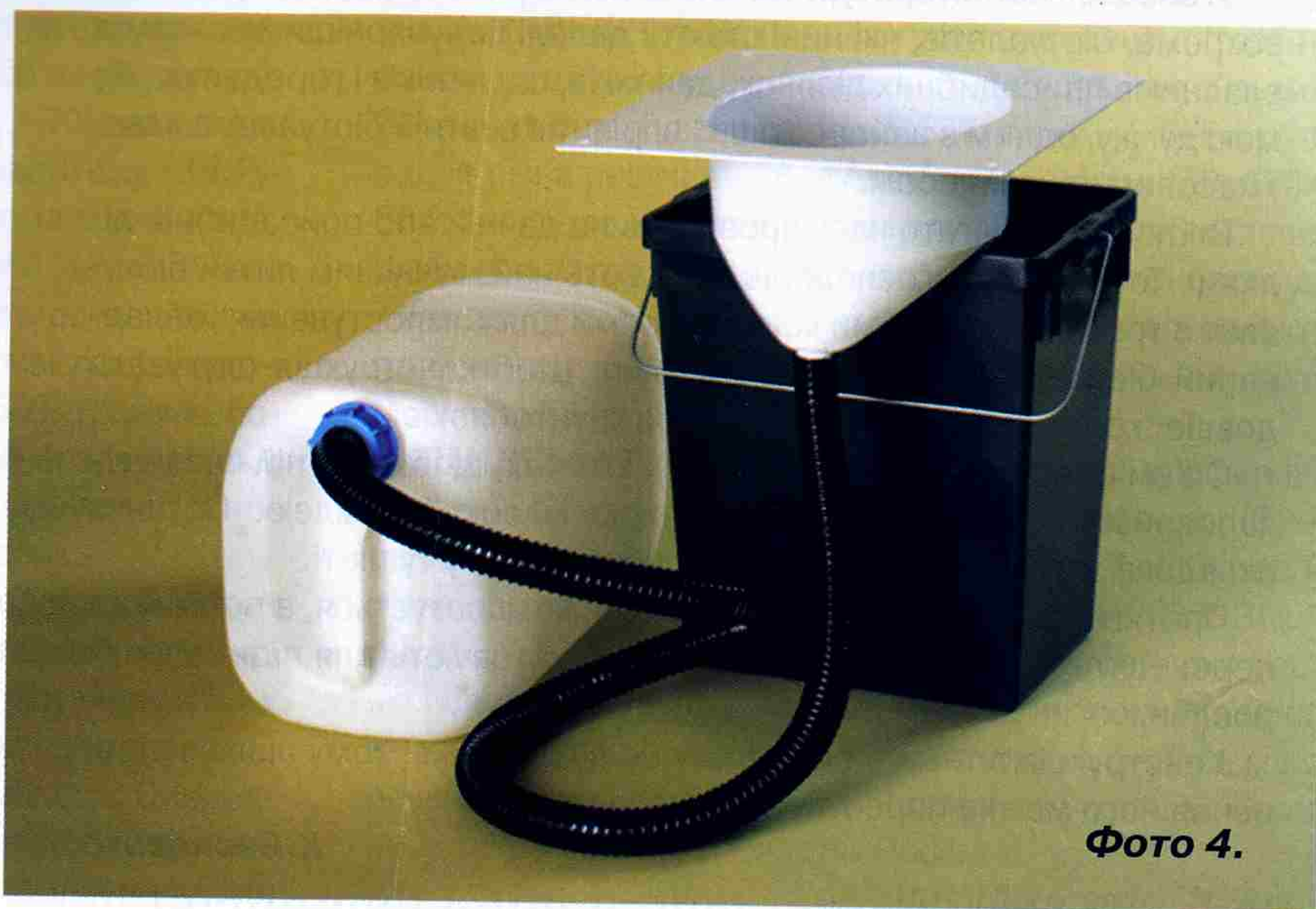

Фото 4.

відкривався збоку або зверху. Корпус КТ можна зробити ще простішим – без нижньої стінки, а бічні і верхню стінки з'єднати, але тоді для доступу до відра залишається лише отвір внизу корпуса, що досить незручно. Отвір у його верхній стінці має бути однаковим з отвором у пластмасовому сидінні або трохи більшим за нього – на 5–7 мм.

Перше використання. Перед початком використання компостного туалету необхідно виконати наступне:

– покласти у відро поліетиленовий мішечок, загорнувши його краї за краї відра;

– насипати на дно відра компостуючу речовину шаром 4–5 см;

– вставити відро у КТ.

Після кожного використання у відро необхідно досипати компостну речовину так, щоб вона повністю накривала фекалії та використаний туалетний папір.

Щойно відро заповниться або буде чутно неприємний запах, його виносять надвір і висипають вміст у компостер, присипавши землею. Тривалість компостування – не менше одного року. Використаний поліетиленовий мішечок спалюють.

І ще. Якщо придбати два однакових відра, то можна не використовувати поліетиленові мішечки. У цьому випадку забруднене відро слід добре вимити й висушити на повітрі, щоб не відчувалося неприємного запаху, а на цей час поставити у КТ друге відро.

Роздільний – зручніше

Слід зазначити, що компостний туалет із роздільним збиранням сечі та калу (у каністру та компостне відро) є набагато зручнішими у користуванні, ніж описаний вище найпростіший КТ. Чи не найголовніші переваги роздільного збирання фекалій такі:

– значно менші витрати компостуючої речовини;

– компостна суміш, відокремлена від сечі, сухіша і менша за об'ємом;

– значно менша ймовірність появи неприємного запаху;

– сеча – це азотне добриво, яке можна відповідним чином підготувати і використати для підживлення рослин.

Зауважу, що описаний вище найпростіший компостний туалет можна переробити на компостний туалет із роздільним збиранням фекалій.

Для цього слід додатково придбати:

– відро прямокутної форми;

– каністру (можна на 10 л) з відповідним шлангом;

– розділювач (фото 3), який прикріплюють до верхньої стінки КТ і з'єднують шлангом з каністрою;

– або придбати готовий комплект (див. фото 4).

Ігор Гарасимів,

м. Львів

Від редакції. Дехто з господарів ще по-дідівському вважає, що туалет – це і є туалет. І навіщо тут щось вигадувати нове. Та й тема начебто не з тих, про які варто писати.

Однак, на нашу думку, вона дуже важлива. До того ж, виявляється, що ідей для вдосконалення туалету є дуже багато. Тому ми вирішили підказати кілька цікавих рішень насамперед тим господарям, які прагнуть, щоб у їхній садибі все було до ладу. Принагідно пропонуємо домашнім умільцям поділитися власним досвідом будівництва туалету (а також сараю, погреба, альтанки тощо) на сторінках журналу. Переконані, що така корисна інформація обов'язково стане у пригоді читачам "Дім, сад, городу".

Бажаємо успіхів!

Літній біотуалет

У спеціальній літературі можна знайти різні варіанти туалетів і, зокрема, біотуалетів, які нині стають дедалі популярнішими з-поміж власників присадибних ділянок, дачників, садівників і городників. На мою думку, одним з найпростіших варіантів є літній біотуалет з пластмасовим контейнером.

Влітку люди багато часу проводять на дачній або присадибній ділянці. Тому чимало господарів вважають найзручнішим літній біотуалет з трьома постійними контейнерами для компостування, обладнаний біде із зливанням води у ґрунт. Щоб конструкція слугувала довше, контейнери можна зробити з ґрунтоблоків.

Об'єм одного контейнера визначають так, щоб за літній сезон він заповнився екскрементами, зеленою масою і землею. Остання складова запобігає розвитку шкідливих комах у туалеті.

Протягом 1–2 років уміст контейнера компостується, а потім його переносять на земельну ділянку і використовують для підживлення рослин.

Конструкція літнього біотуалету не дуже важка, тому після заповнення його можна пересунути на нове місце.

К.Василенко

Гуси для вашого вибору

Тулузькі гуси

Холмогорські гуси

Гуси, порівняно з іншими видами сільськогосподарських птахів, пізньостигліші. Статева зрілість настає у віці 34–44 тижнів. У промислових господарствах гусей використовують 3–4 роки, у племінних – іноді до 5 років. Статеве співвідношення у стаді: на одного самця 3–4 гуски. Несучість 25–50 і більше яєць за один продуктивний період; у промислових господарствах за два продуктивні періоди в рік – 50–80 яєць і більше. Щорічно із збільшенням віку (до 3 років) несучість підвищується на 15–20%, виняток становлять гуси китайської та кубанської порід, найпродуктивніші у перший рік.

Жива маса дорослих гусаків 5–8 (максимальна 15) кг, гусок – 4–7 (максимальна 12) кг. На м'ясо молодняк забивають за інтенсивного вирощування у 9-тижневому віці (масою 3,5–4,5 кг). З віком (20 тижнів і старше) у тушці різко збільшується кількість жиру. Триваліший термін вирощування гусей на м'ясо небажаний через настання линьки, яка триває, зазвичай, 2–2,5 міс. У цей період інтенсивність росту молодняку знижується, витрати корму збільшуються. Зачатки нового пір'я, що утворюються у процесі линьки, важко видаляються, товарний вигляд тушок погіршується.

У деяких країнах (Угорщина, Польща, Франція й ін.) розвинене спеціалізоване виробництво гусячої печінки. Для цієї мети використовують гусей ландських, тулузьких, італійських, рейнських, угорських та ін., а також гібридів, отриманих від схрещування цих порід. Специфічна технологія відгодовування дає змогу за 3–5 тижнів збільшити масу гусей на 50–70%, печінки – до 300–500 г, іноді до 1 кг.

Цінна для промисловості сировина – пух і перо – вирізняється пружністю, еластичністю, зносостійкістю, низькою гігроскопічністю, теплопровідністю.

Норми потреби гусей у комбікормах (кг на одну голову): для дорослого птаха племінного стада 130 на рік, для ремонтного молодняку до 39-тижневого віку – 70, для молодняку, що вирощується на м'ясо до 9-тижневого віку – 14. Гуси здатні споживати також велику кількість соковитих кормів. Зразковий раціон для дорослих гусей батьківського стада в племінний період за комбінованого годування (г на одну голову на добу): зерно – 150–200, макуха й шрот – 15–20, зелені та соковиті корми – 400–500, трав'яне борошно – 20–30, дріжджі кормові – 7–10, мінеральні корми; в неплемінний період збільшують кількість зелених і соковитих кормів та зменшують кількість зернових.

ХОЛМОГОРСЬКІ ГУСИ: порода, виведена в районах центральної чорноземної смуги Росії у першій половині XIX ст. схрещуванням місцевих гусей з китайськими. У холмогорских гусей на лобі біля основи дзьоба є шишка, на животі шкірна складка, так званий гаманець. Оперення частіше біле, зустрічається сіре й строкате. Гусаки важать 8–10, гуски – 7–7,5 кг. Середня річна несучість 30–45 яєць. Маса яєць 180–220 г. Використовують у схрещуваннях як батьківську форму для виробництва м'ясних гусей (у 9-тижневому віці важать 3,5–4 кг). Розводять у деяких областях Росії.

ТУЛУЗЬКІ ГУСИ: порода, виведена в XVII ст. у Франції, в околицях Тулузи, на основі місцевих гусей. На животі й під дзьобом у багатьох гусей є складка шкіри; складка під дзьобом називається гаманецем. Оперення темно-сіре, на животі – біле. Гусаки важать 7–10, гуски – 6–8 кг, молодняк у 60-добовому віці – до 3,6–3,8 кг. Середня річна несучість 30–40 яєць. Маса яєць 170–200 г. Розводять у багатьох країнах Європи; в Калінінградській та Московській областях, Естонії й ін.

Використані для виведення ряду порід гусей.

ВЕЛИКІ СІРІ ГУСИ: порода гусей створена в 40-х роках XX ст. у радгоспі "Борки" Українського НДІ птахівництва і племзаводі "Арженка" Тамбовської області схрещуванням роменських гусей з тулузькими. Оперення сіре, на животі біле. Гусаки важать 6,5–7, гуски – 5,5–6 кг. Середня річна несучість 35–45 яєць. Маса яєць 175–180 г.

Використовують як батьківську форму у схрещуванні з кубанськими, рейнськими, китайськими й іншими породами для виробництва м'ясних гусей.

КУБАНСЬКІ ГУСИ: порода гусей виведена в Кубанському сільськогосподарському інституті. Затверджена в 1979 р. Є два різновиди: сіра (створена схрещуванням горьковських сірих гусей з китайськими) і біла (горьковських білих гусей схрещували з холмогорськими, великими сірими, литовськими й емденськими). Гусаки важать 5–6, гуски – 4,5–5,5 кг, молодняк у 60-добовому віці – 3,4–3,7 кг. Середня річна несучість 75–85 яєць. Маса яєць 140–160 г.

Розводять в основному на Північному Кавказі.

ІТАЛІЙСЬКІ ГУСИ: порода гусей виведена в Італії на основі місцевих гусей з додаванням крові китайських. Оперення біле. Гусаки важать 6,5–7, гуски – 5,5–6 кг. Середня річна несучість 35–47 яєць. Маса яєць 150–170 г. Використовують у схрещуванні для вирощування м'ясних гусенят, а також гусячої печінки, маса якої становить до 7% маси тушки. Розводять італійських гусей переважно в Італії, а також в Україні, Латвії, Краснодарському краї, Московській та інших областях Росії.

ЛАНДСЬКІ ГУСИ: порода гусей виведена в першій половині XX ст. у Франції на основі місцевих гусей. Оперення сіре. Гуси важать 7,5–8, гуски – 6,5–7 кг. Середня річна несучість 30–40 яєць. Маса яєць 180–200 г. Використовують для отримання гусячої печінки, середня маса якої сягає 9% маси тушки. У відгодованих помісей ландських гусей з рейнськими, за живої маси 9,5–10 кг, маса печінки становить 800–850 г. Розводять у країнах Європи, а також у деяких областях Росії.

Підготувала ***Н. Дець***

Як запобігти маститу у вашої корови

(Поради й не лише молодому господареві)

Шановні господарі, якщо ви тримаєте корову, а, можливо, й не одну, то напевно знаєте, а, якщо призабули, то не зайве буде нагадати, що із січня починаються масові "пологи" й у ваших корів, а найбільше розтелів припадає на березень місяць. Й саме в останній третині тільності (передотелювальному періоді) в процесі отелення та після нього і виникають в основному непрості проблеми, які пов'язуються у першу чергу із здоров'м материнського.

Стан здоров'я корів як до отелення, так і після нього, особливо в молозивний період (перша декада після отелення), має безпосередній зв'язок не тільки з продуктивністю тварин на даний момент, технологічною та санітарною якістю молока, але й станом здоров 'я новонароджених телят.

В етіології (причинності) ускладнень не слід нехтувати генетичними, правильніше – спадковими задатками. І тут принагідно зазначити, що у світі не існує жодної промислової породи тварин, особливо за молочною продуктивністю, котрі б відповідали вимогам промислового скотарства, з низьким ступенем вимогливості до утримання, годування та експлуатації за одночасного рівня продуктивності, резистентності, стійкості до хвороб, з низькою адекватною реакцією тварин на стресові ситуації.

Зоотехнічна селекція звела нанівець українські аборигенні – сіру та білоголову породи, дивом залишився уламок – лебединська. Майже знищила сименталів – доволі стійких до стресів, умов годування тощо, а нині взялися голштинізувати червону степову, від якої надої будемо мати і непогані, але жирністю похвалитися не зможемо.

Сумно, але так є...

Жирномолочність українських аборигенів становила 5–6% (в окремих випадках – до 9%!), а добовий надій

9–14(16) літрів. До того ж не завжди тварин годували якісним сіном чи мішанками. А ще, аборигени майже не хворіли на лейкоз і дуже рідко позитивно реагували на діагностику на туберкульоз.

Питання годування та догляду за тваринами в різних фізіологічних статусах розглянемо окремо. Цього ж разу ми намагатимемося разом розплутати клубок тих можливих проблем, до яких ми самі часто-густо причетні. Це стосується насамперед хвороб молочної залози, пов'язаних з цим розладів у здоров'ї новонароджених телят, а також: рефлекторної реакції статевих органів тварин на патологічні зміни у вимені. Тож: почнемо з хвороб вим 'я.

Набряки

Цей стан розвивається, зазвичай, в останні дні або тижні сухостійного періоду і є наслідком порушення лімфо- і кровообігу на ґрунті тільності та підготовки молочної залози до лактації. Частіше спостерігається у тих тварин, яких годують надмірно соковитими й кислими кормами, та які мало рухаються. Отже, що ж це за сухостій, якщо тільній тварині згодовують багато соковитих і кислих (силосованих) кормів?!

Авторські спостереження. Набряк вим'я є також побіжним показником майбутньої досить високої продуктивності тварини, якщо мова йде про телицю перед першими отеленнями, але в даному випадку слід запобігти можливим порушенням серцево-судинної системи (зазвичай, вроджені) або ж нирок (вкрай рідко). Ще рідше це трапляється внаслідок набутих порушень з боку правого серця (стосовно молодих тварин) та малого кола кровообігу і, як наслідок, застою у великому колі, що проявляється у найслабшій ланці – молочній залозі в період інтенсивної підготовки її паренхіми до лактації. Тож слід брати до уваги також вік тварини.

Клінічні симптоми набряку легко визначають під час огляду та пальпації залози. Шкіра молочної залози холодна, після натискання на неї пальцями залишаються западини, які довго не вирівнюються. Залоза збільшена, тістоподібна. Найчастіше буває набряк усього вим'я, який поширюється на черевну стінку (інколи аж до грудної кістки). Рідше набрякає та чи інша половина або її чверті (частіше задні). Стосовно останнього, слід додати, що локальний набряк окремих долей є першим передвісником після отелення ускладнень – маститів.

Ще про одне. Набряк у корів здебільшого є, головним чином, наслідком селекції людиною тварин з високою молочною продуктивністю, що й зумовило генетичні, а в подальшому фізіолого-анатомічні передумови поширення захворювання саме в елітних стадах.

З-поміж лікувальних та профілактичних заходів головними мають бути по можливості регулярний моціон та відповідний фізіологічному стану тварини раціон. Згодовувати тваринам соковиті корми в останній стадії тільності може змусити господаря лише голодний раціон, якщо немає необхідних та бажаних складових. У цілому ж господарю слід завжди пам'ятати, що тільну тварину в

останні тижні перед отеленням (особливо це стосується первісток) краще недогодовувати, аніж перегодувати. Бо саме обмежене годування тварини перед отеленням спонукає її організм до певних енергетичних витрат з боку жирових депо. Позитивним у цьому є те, що зменшення в об'ємі і масі жирової тканини, зокрема й навколо родових шляхів, під час отелення полегшить проходження плоду через них, чим зменшить вірогідність післяотелювальних ускладнень.

Господар мусить знати, що організм тварини за своєю природою може й самоочищатися, а тому необхідно бути постійно уважним й обачним, готуючи для згодовування чи то сіно, чи січку, комбікорм, картоплю, чи буряки й особливо необхідно високоякісно годувати корову на останній стадії розвитку плоду, коли кров'яне русло матері надто перенасичене шлаками.

У тих випадках, шановні господарі, коли тваринам згодовують запарені або ж замочені кормосуміші, то водою не напувають. А для поліпшення кровообігу вим'я 2–3 рази на добу можна обережно (!) масажувати у 2–3 прийоми по 1,5–2 хвилини кожний.

А тепер про зимові умови

В умовах домашнього господарства тваринам на залозу одягають утеплювальні чохли. Тож у зимово-стійловий період ці чохли мають особливе значення, бо дають змогу запобігти можливим переохолодженням вимені, наслідком яких обов'язково буде захворювання тварин на мастит, який проявить себе головним чином уже після першого ж здоювання молозива.

Окрім того, ви, господарі, добре знаєте, що у тварин, коли вони лежать, часто запрівають долі вимені з того боку, на якому вони лежать. Тому навіть незначне, тимчасове переохолодження запрілої частини залози на протязі може також викликати невелике або ще гірше – загальне її запалення з низкою небажаних наслідків й особливо в тих випадках, коли вони накладаються на вже існуючі відхилення від норми (на цей раз за набряку). Тому застосування утеплювальних чохлів для профілактики розвитку подальших патологій є реальною необхідністю, що перевірена досвідом професійних досвідчених тваринників та ветеринарних фахівців.

Для виготовлення чохла можна використати чистий звичайний мішок або ряднину. До чотирьох кінців тканини прив'язати мотузки завдовжки 1–1,5 м. Підвівши під вим'я тканину, кінці мотузок передають на крижі, а потім їх зав'язують навхрест, передній лівий та задній правий і навпаки. Прикріплений таким чином чохол не спадає, дає можливість регулювати теплообмін навколо залози і за необхідності – робити їй обережний масаж. Не слід дуже щільно підтягувати чохлом вим'я, бо цим можна ще більше ускладнити кровообіг у залозі.

Мастити

Від цієї хвороби запалюються молочні залози в домашніх тварин, найчастіше у корів, а рідше в інших жуйних – овець та кіз і ще рідше – у свиней.

І це стається тоді й від того, коли порушуються правила або ж режим доїння, а ще від травм та ще, коли пошкоджена шкіра (особливо верхівки дійки), від проникнення мікробів через кров, лімфу або ж молоко. Захворювання часто буває у післяпологовий період за атонії (кволості) чи запалення матки, від затримки посліду, а також від інших захворювань шлунково-кишкового тракту, переохолоджень та набряків вимені.

Мастити бувають підгострі, гострі та хронічні. За патогенним комплексом та клінічною картиною розрізняють серозний, катаральний, фібринозний, гнійний та геморагічний мастити.

Перше застереження: мастити в названих клінічних формах у „чистому вигляді" на практиці зустріти просто неможливо. Зазвичай, хвороба проявляється у комбінованих формах, й особливо це стосується перших трьох з усіх вищеназваних, а саме – серозно-катарального, серозно-фібринозного, катарально-фібринозного і т.д. запалень, залежно від того, яка із форм переважає. Практика господарювання нас учить, що форма маститу залежить від місця локалізації (місцезнаходження) запального процесу – паренхіма залози чи строма, цистерна, молочні ходи чи альвеоли.

Тож давайте розглянемо три форми.

Отже, за **серозного маститу** скупчується велика кількість серозної рідини в інтерстиції вимені (інтерстиція – сполучна тканина, яка виконує функцію строми – каркасу паренхіми молочної залози).

За **катарального маститу** перероджується та відторгається залозистий і покривний епітелій з виділенням катаральної рідини, яка утворилася від запалення органу ексудату (рідини). Перебігає у двох формах: катар молочної цистерни та молочних ходів (покривний епітелій) і катар альвеол (залозистий епітелій).

Фібринозний мастит розвивається, а правильніше – є наслідком катарального, і самостійно розвивається лише як додаткове ускладнення (для організму) гнійних метритів, тобто запалення м'язових оболонок матки.

Клінічними ознаками серозного маститу є легке пригнічення, незначне підвищення загальної температури тіла, яка часто не перевищує верхню межу фізіологічної норми, а також зниження апетиту у тварини. Помітно знижуються надої, але якість молока в перші 2–3 дні після захворювання не змінюється. У сполучній тканині накопичується серозний ексудат і внаслідок запалення величина хворої частини залози збільшується, вона стає гарячою, твердою, болючою, а її шкіра червона та напружена. Потім запалення охоплює альвеолярний апарат, від чого змінюється якість молока. Воно містить пластівці казеїну і стає водянисте, а захворювання залози набуває якісно нової форми запалення, назва якому – катаральний мастит. Ознаками його є те, що відстояні вершки стають тягучі і зеленкуваті, а якщо поставити відстоятися свіже молоко, то утворюється помітний осад (немеханічних часток!).

Чим же відрізняється катар альвеол від катару цистерни? За катару альвеол збільшується в об'ємі хвора чверть або половина вимені, а також можливе підвищення загальної температури тіла (найчастіше переміжна лихоманка). За катару молочної цистерни, збільшення хворої залози та підвищення температури тіла, зазвичай, не зауважується. Крім того, за катару цистерни виявляють згустки казеїну в перших порціях молока, а за катару альвеол – в останніх порціях.

Геннадій Кужільний,
лікар ветеринарної медицини

Порадуймо сім'ю осінньою смакотою!

Рецепти з радіопрограми "У саду, на городі"

"Святкові перці"

Продукти: три великих солодких перці (бажано різних кольорів: червоний, жовтий, зелений), 200 г сиру, 100 г вершкового масла, 2–3 зубки часнику, зелень петрушки та кропу, цукор, сіль.

З перців зрізати вершечок і вибрати серединку. Приготувати сиркову масу. Сир розтерти з розм'якшеним маслом, додати посічений часник і зелень, дрібку цукру та солі. Одержаною сирковою масою наповнити перці і охолодити, щоб начинка затверділа.

Охолоджені перці нарізати кружальцями, викласти на блюдо та прикрасити зеленою петрушкою і кропом.

Салат "Дніпровський"

Продукти на чотири особи: 2–3 картоплини, 2 твердих помідори, по 2 столові ложки консервованої солодкої кукурудзи та зеленого горошку, 300 г пісної шинки, майонез, зелена петрушка, салат.

Картоплю відварити у "мундирах", охолодити та нарізати кубиками. Так само нарізати помідори та шинку.

На пласке блюдо покласти кілька листків салату, а зверху шар нарізаної картоплі, яку можна посипати меленим перцем.

Другий шар – нарізані помідори, третій шар – кукурудза та зелений горошок. Все залити майонезом. Зверху викласти нарізану шинку і прикрасити салат зеленою петрушкою.

Готовий салат охолодити і подавати до столу, не перемішуючи.

Смачного!

Олена Лебідь,
медпрацівник санаторію "Дніпро",
смт Гаспра, Ялта, Крим.

*Фото **Н. Грехової** та **Т. Колодницької***

* * *

Доброго дня шановна редакціє журналу "Дім, сад, город!"

Я передплатник журналу з 2003 року. Мені подобаються майже всі рубрики. Журнал читаю і перечитую. Все дуже цікаво, за що дякую вам. Так і тримати!

Я середньостатистичний громадяни і алкоголем не зловживаю, але у гарній компанії, у свята та дні народження вживаю. Так ось, для лікування організму вранці "наступного дня" є чудовий рецепт консервованих кавунів. Якщо пригостити цими кавунами, то чоловіки дивитимуться іншими очима на цей світ.

Р.В.Скрипник,
с. Каплівка, Хотинський р-н, Чернівецька обл.

Мариновані кавуни

Для приготування маринаду треба мати: 6 л води, 0,5 л оцту, 1 склянку (250 г) солі, 2 склянки цукру. Розмішую у холодній воді, щоб розчинилися сіль і цукор. Беру 5–6 чистих 3-літрових банки і наповнюю їх доверху скибочками кавуна з шкоринкою. Бажано, щоб кавун був не перестиглий, краще недостиглий. У кожну банку кладу 2–3 лаврових листочки і заливаю кожну банку по вінця, щоб маринад покрив верхню скибочку кавуна. Банки прикриваю кришками і ставлю у 40-літрову каструлю варити. Коли вода в каструлі закипить, шкоринка кавуна має стати світлішою. Після 8 хв. кипіння я виймаю банки і закриваю кришками.

У мене виходить дуже смачно, чого бажаю і вам.

***

До редакції надійшов лист від М.А. Ободенко. Вона пише: "Шлю найкращі побажання всім працівникам журналу "Дім, сад, город". Весь матеріал, який ви друкуєте, корисний і своєчасний. Ми всією сім'єю з друзями та сусідами обговорюємо його. А конкурс "Господиня року" – так це просто казка і немає сили утриматись і не надіслати свої рецепти. Зараз осінь і щедро радують нас плоди землі. Вже спекли пироги із борошна нового помолу, наварили варення з духмяних фруктів. Із пухнастих пташенят вже виросли кури та качки. Та хіба все опишеш. Щедра осінь. У моїй сім'ї на осінь припадають усі дні народження. Тільки встигай радувати сім'ю різною смакотою.

Салат із цвітної капусти з виноградом

Треба мати: 200 г цвітної капусти, по 3 не дуже великих огірків та помідорів, 2 середнього розміру яблука, 2 столові ложки ягід винограду, 4–6 листочків зеленого салату, 0,5 склянки сметани, зелень петрушки, сіль.

Спочатку відварюємо та охолоджуємо цвітну капусту, ділимо її на суцвіття. Огірки, помідори і яблука очищаємо від шкірочки і нарізуємо шматочками. Перемішуємо, додаємо виноград, заправляємо підсоленою сметаною, зверху притрушуємо нарізаними салатом та петрушкою.

Перець, фарширований овочами

Треба мати: 5–7 великих перчин, 200 г рису, одну велику цибулину, 2 морквини, пучечок щавлю та петрушки, 3 столові ложки томату-пюре, 100 г жиру, сіль, перець.

Спочатку відварюємо рис. Тим часом на сковороді обсмажуємо подрібнені цибулю та моркву. Все змішуємо, додаємо нарізане листя щавлю, петрушки, солимо, перчимо. Додаємо томатну пасту. Все змішуємо. Начиняємо очищений і бланшований перець. Тушкуємо на малому вогні до готовності. Перець подаємо до столу із сметаною.

Курка пікантна

Треба мати: тушку великої курки, 1 склянку гострого томатного соусу, 2–3 цибулини, 500 г яблук, 200 г твердого сиру, жир, сіль, 2 столові ложки вершкового масла.

Курку ділимо на порції, обсмажуємо і складаємо у товстостінний посуд. Додаємо томатний соус, очищені і нарізані дольками яблука, подрібнену цибулю, солимо, зверху засипаємо натертим сиром і поливаємо розтопленим маслом і ставимо гусятницю з куркою на 1–1,5 год. у духовку при помірному вогні.

Гуска з овочами

Треба мати: одну тушку молодої гуски, 2 цибулини, 3–4 солоних огірки, 2 великих солодких червоних перці, 2–3 ложки жиру, сіль, перець, невелику головку часнику.

Підготовлену тушку рубаємо на порції, обсмажуємо, солимо і ставимо тушкувати, додавши підсмажену цибулю. В міру необхідності підливаємо воду і тушкуємо до готовності. Потім додаємо нарізані шматочками огірки і перець і тушкуємо ще 20 хв. Додаємо потовчений часник і після цього знімаємо з вогню. Гуску викладаємо на велику таріль і подаємо до столу.

Салат з копченою рибою

Треба мати: 1 копчену скумбрію без голови, 4 варені картоплини, 1 цибулину, 1 велике солодке яблуко, 2 солоних огірки. Майонез, чорний мелений перець, зелень кладемо за смаком.

Усі продукти нарізуємо соломкою і окремими шарами, не змішуючи їх, викладаємо у салатницю в такому порядку: риба, огірки, цибуля, яблуко, картопля. Заливаємо перченим майонезом і ставимо на холод на пару годин. Перед подачею до столу посипаємо зеленню.

Морозиво "Рудана"

Треба мати: 1 склянку вершків, 2 столові ложки смородинового варення, 2 банани, 2 столові ложки меду.

Все збиваємо міксером, розкладаємо у порційні пластикові стаканчики і ставимо у морозилку на 6 годин.

Торт "Осінь"

Треба збити у піну: 200 г вершкового масла, 150 г цукру, 2 столові ложки абрикосового лікеру, 1 яйце. До цієї маси додати 200 г подрібненого на крихти будь-якого печива.

Підготовлену форму для торта змочити водою і викласти суміш у форму і поставити на 3 год. у холодильник. Далі збити міксером 800 г абрикосів, 200 г цукру і 2 білки. Суміш викласти на корж і подавати до столу.

Рулет лимонний

Треба мати: 2 яйця, банку згущеного молока, 0,5 чайної ложечки соди, 1 чайну ложечку оцту, 1 склянку борошна, 1 великий лимон, 1 склянку цукру, цукрову пудру.

Змішуємо в однорідну масу яйця, згущене молоко, соду, оцет, борошно. На нагрітий і змащений жиром лист виливаємо тісто тонким шаром. Випікаємо 15–20 хв. при температурі 200°С. Тим часом на тертушці тремо лимон. Додаємо до лимона цукор і цією сумішшю змащуємо гарячий корж. Згортаємо його рулетом. Зверху рулет присипаємо цукровою пудрою. Коли рулет охолоне до кімнатної температури, він готовий до вживання. Але краще почекати пару годин, щоб рулет просяк лимоном.

Десерт "Малинка"

500 г малини збиваємо в міксері до однорідної маси. Додаємо 250 г м'якого сиру, 100 г меду і ще раз збиваємо. Розкладаємо у тарілочки. Зверху кладемо по ложці ягід і поливаємо медом. Цей десерт смачний і корисний дітям та дорослим.

Смачного всім!

***

Салат "Грибна фантазія"

Треба мати: 1 банку шпротів в олії, 500 г глив (грибів), 2 великі цибулини, 1 велике куряче стегенце, 200 г твердого сиру, 10 яєць, 150 г печінки з яловичини, 2 пачки майонезу по 200 г, 1 чайну ложечку гірчиці, по 50 г плавленого сиру і вершкового масла.

Викласти складові на таріль шарами, змащуючи кожний майонезом. Перший шар – тертий твердий сир, перемішаний із шпротами, нарізаними невеликими шматочками, другий шар – варені яйця, нарізані півкільцями. Цей шар треба змастити майонезом, змішаним з гірчицею. Третій шар – відварене куряче м'ясо, нарізане невеликими шматочками. Четвертий шар – відварені і обсмажені гриби. П'ятий шар – обсмажена й охолоджена цибуля. Шостий шар – відварена печінка, натерта на тертушці з великими вічками. Сьомий шар – натерте охолоджене вершкове масло і плавлений сир. Зверху можна натерти три жовтки, що залишилися.

Прикрашаємо салат так: 3 варених яйця розрізуємо навпіл. Відокремлюємо білки від жовтків. Білки прокип'ятити у міцній заварці чаю. Це будуть шапочки грибів. Ніжки робимо так: сиру картоплину чистимо і надаємо їй форми ніжки гриба, обсмажуємо у фритюрі до готовності, охолоджуємо і з'єднуємо "шапочку" і "ніжку". В результаті отримаємо "гриб". Гномика для прикрашання робимо так: відварену картоплю чистимо, беремо червоний перець, виймаємо насіння і робимо з нього "ковпачок". Потім розрізуємо перець навпіл, вставляємо у середину картоплину, а під картоплину кладемо листок салату. Із зерняток граната робимо гномику очі, із листочка петрушки брови. Рот і ніс вирізуємо із перцю.

Цей салат вразить уяву ваших гостей, особливо дітей.

Запечена горбуша

Треба мати: одну рибу-горбушу, 2 зубки часнику, по 2 столові ложки нарізаної зелені цибулі та кропу, 2 столові ложки білого вина, майонез.

Рибу треба почистити і нарізати упоперек порційними шматочками завтовшки 2 см. Кожний шматочок посолити, поперчити. Деко вистелити фольгою, змащеною олією. Кожний шматочок риби змастити майонезом, викласти на фольгу і поставити в гарячу духовку на 20 хвилин.

Змішати дрібно нарізану зелень кропу і цибулі, заправити пропущеним через часникодавку часником та вином. Полити цим соусом притрушену зеленню рибу і запікати ще 10 хв.

*Рецепт салату та запеченої горбуші подарувала читачам **Валентина Боділ.***

14-16 листопада 2007 р.

Україна, Київ
Міжнародний виставковий центр
Броварський пр-т, 15
Ⓜ "Лівобережна"

агро форум 2007

IV Міжнародна агропромислова виставка

технології та обладнання,
сільськогосподарська техніка
кормовиробництво та ветеринарія

Десята універсальна агропромислова виставка "Фермер України"

Форум проводиться за підтримки
Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин
Міністерства аграрної політики України
Міністерства промислової політики України

Організатори:
Асоціація фермерів та приватних землевласників України
ТОВ "Міжнародний виставковий центр"
ТОВ "Експо-Центр "Господар"

Ексклюзивний медіа-партнер:

Технічний партнер: ПрессКом

ТОВ "Міжнародний виставковий центр"
02660, Київ, Броварський пр-т, 15
☎ (044) 201-1168, 201-1166
e-mail: elenar@iec-expo.com.ua
www.tech-expo.com.ua

ТОВ "Експо-центр "Господар"
01010, Київ, вул. Суворова, 9
☎ (044) 501-7823, 254-5273
e-mail: farmexpo@ukr.net
www.agroexpo.net

Людина чекає допомоги

Із Хмельниччини на адресу журналу "Дім, сад, город" надійшов тривожний лист. Написав його 45-річний Олег Петрович Колісник, родина якого тривалий час передплачує наше видання. У сім'ї велике горе. Олег Петрович дістав дуже серйозну травму 18 жовтня 2006 року, працюючи на спорудженні ресторанно-готельного комплексу "Трипілля" в Обухівському районі Київської області, дуже серйозно покалічився. Травма з серйозними наслідками. "Струс головного мозку. Підвертлюговий перелом лівої стегнової кістки. Розрив лонного зчленування. Перелом крижової маси зліва. Перелом лівої п'яткової кістки. Перелом хірургічної шийки лівої плечової кістки".

Такі рядки читаємо із офіційної виписки Київського обласного ортопедо-травматологічного центру, де лікувався Олег Петрович. На утриманні Олега Петровича сім'я, у якій двоє дітей шкільного віку. А чим він, інвалід, може реально тепер допомогти сім'ї? Складність становища посилюється ще й тим, що досвідчений будівельник працював у Київському ПК "Рембудсервіс", де директором В.О.Нестеров, фактично без офіційного оформлення на роботу. Працював насправді добре, траплялося по 12 годин і більше на добу, працював і у вихідні дні, отримуючи за виконану роботу 2350–2500 гривень щомісяця. Та вся заковика в тому, що за цю суму він ніде не розписувався, отримував її, як кажуть, "у конверті". А коли трапився нещасний випадок, директор "Рембудсервісу" заднім числом видав наказ, у якому стверджується, що заробітна плата О.П.Колісника була на рівні 740 гривень. Саме з неї має визначатися рівень пенсії тепер уже інваліда Колісника.

Олег Петрович, зважаючи на серйозний стан свого підірваного здоров'я та відсутність матеріальних засобів для елементарного утримання сім'ї, потребу значних коштів на лікування, звертається до читачів нашого журналу з проханням відгукнутися на біду і благодійно підтримати його матеріально.

"Мені вже зрозуміло, що я залишуся інвалідом на все життя, – пише він у своєму листі. – Але не маю можливості повернути людям ті гроші, які позичав на лікування, і які змушений продовжувати позичати. Мені рекомендують звернутися з оголошенням через ваш журнал "На благодійне пожертвування", щоб хоч частково повернути позичені гроші. Ось і звертаюся з наступним оголошенням:

Шановні співвітчизники!
Депутати, політики, партії і громади, бізнесмени, молодь, жителі села, віруючі!

Хто не байдужий до горя батька неповнолітніх дітей, який тяжко постраждав від виробничої травми на будівництві, потребує великих коштів на лікування, придбання ліків і для операційних втручань, будь ласка, відгукніться на моє звернення. Зжальтеся над долею нещасної сім'ї. Кошти надсилайте на "Благодійне пожертвування" Колісник Олег Петрович. Код ЕДРПОУ 2268913878, у "Райффайзен Банк Аваль у Старосинявському відділенні Хмельницької області. МФО 380805. Рахунок № 262041096526. UAH 27.03.2007.

Друкуючи це звернення людини, яка потрапила в біду, редакція сподівається на те, що знайдуться люди, які не залишать його без уваги.

Одночасно автор цієї кореспонденції хоче додати ще й таке. Я побував з приводу цього листа до редакції у Старосинявському районі, мав зустріч і тривалу розмову з Олегом Петровичем. Ще раніше відвідав згаданий ресторанно-готельний комплекс "Трипілля", вкладаючи на якому покрівельну плитку зірвався з висоти третього поверху Олег Петрович. Як людину і як будівельника всі його характеризують однозначно позитивно. Безвідмовний, енергійний, сумлінний, уміючий і знаючий. Таким був тоді. А тепер переді мною сумна людина на милицях. Переломи нагадують про себе постійно. На праву опухлу ногу, в якій потрощена ступня, ставати не може. Можливо, доведеться перенести ще одну хірургічну операцію, і ще невідомо, чим вона може закінчитися. З 26 червня цього року визначена його інвалідність. А що далі?

І тут дозволю собі через цей конкретний випадок поглянути детальніше на ситуації, що нерідко виникають за фасадом будівельного майданчика, особливо у Київському регіоні.

Останніми роками краєвиди столиці прикрашаються висотними будівлями, які, попри всі індивідуальні смаки, загалом не псують міста, міста з історично сформованими високими архітектурними параметрами.

Київ будується. Як ніколи раніше, пришвидшено забудовується і територія Київської області, в першу чергу в районах, що прилягають до столиці. Пройдьтеся дорогами, що ведуть до Василькова, Обухова, Борисполя, Броварів, Вишгорода, і ви переконаєтеся, що дуже рясно скрізь виростають модерні добротні котеджі, своєю появою засвідчуючи не тільки народження, а й утвердження прошарку багатих власників. Мабуть, ніде так зримо не відчувається наступ капіталу, як у Києві та Київській області, де сконцентровано багато фінансових резервів, де сама природа немов запрошує до будівництва.

Масовий наступ будівельних майданчиків декого щиро радує, іншому не подобається. Але зупинити його вже неможливо. Це незворотна реальність. Інша річ, що у цьому об'єктивному і багатовимірному процесі не завжди відчувається тверда державна рука, що міцно опирається на непорушність закону.

У будівельному комплексі всього Київського регіону, і це видно неозброєним оком, сформувалися надто серйозні проблеми, розв'язання яких, то справа не одного дня.

Ось окремі міркування з цього приводу. Згідно з статистичними даними, майже 90 відсотків багатотисячної армії київських будівельників, це приїжджі з інших областей України. А решта – 10 відсотків, то кияни, які в абсолютній своїй більшості зайняті на технічних та адміністративно-керівних посадах.

Оті приїжджі будівельники з'являються у Києві не від заможного життя – у провінції просто немає роботи, а треба якось жити, утримувати свої сім'ї. І як виявляється, ця робоча маса у багатьох випадках соціально незахищена. Навіть за умови пристойних заробітків, якщо такі і є, люди позбавлені елементарних побутових зручностей, змушені працювати з порушенням умов техніки безпеки.

Знаєте, де ночує приїжджий будівельник? Часто – просто на будівельному майданчику, бо орендувати впорядковане помешкання йому просто не по кишені. Якщо і найме якусь житлоплощу, то доведеться часто

тіснитися в невеликій кімнаті по кілька чоловік. Відірваність від сімей, відсутність протягом тривалого часу домашнього затишку – то, зрозуміло, прямий шлях до психологічних стресів, до вживання спиртного. Людина, яка не відпочила після напруженого робочого дня (а будівельник – професія з найважчих) втрачає увагу і впевненість. Та й те багато значить: більшість із приїжджих будівельників, навіть якщо вони і досвідчені спеціалісти, раніше не вели будівництво вище трьох поверхів, а тепер змушені підніматися на 30-метрову і більше висоту, пронизану з усіх боків вітрами. Звідси нерідкі випадки нещасних випадків, що призводять до тяжких травм і навіть загибелі людей.

Ось рядки офіційної статистики, сумної і болючої, які взято в Територіальному управлінні Держкомітету з промислової безпеки, охорони праці і гірничого нагляду в Києві та Київській області. За перші п'ять місяців 2007 року на будівельних майданчиках столиці та області загинуло 19 осіб. Минулого року за такий період було 10.

Статистика свідчить: 65 відсотків смертельних випадків мають місце у малих будівельних організаціях приватної власності, з-поміж яких 57 випадків – внаслідок падінь з висоти.

Причинами нещасних випадків є порушення потерпілими трудової та виробничої дисципліни, допущення до роботи людей без навчання і перевірки знань з охорони праці, відсутність інструктажу.

Є сьогодні більш-менш пристойний заробіток, і приїжджий будівельник не поспішає замислитися над усім іншим, а тому згоден працювати навіть без трудової книжки, отримувати зарплату "у конверті". А як це відіб'ється на майбутній пенсії? А якщо, не дай Бог, трапиться нещасний випадок, як це спіткало Олега Колісника?

Прагнення роботодавця звести об'єкт з меншими витратами, сподівання на наше традиційне "авось" – то хибна дорога, на якій не розминутися із трагедіями на будівельному майданчику.

Візьмемо до уваги і той факт, що завтра на будівельні майданчики Києва та області прийдуть тисячі нових людей. Підготовка до проведення першості Європи з футболу в 2012 році, то перш за все – виконання колосального обсягу із зведення нових стадіонів, доріг, готелів, спеціальної інфраструктури.

Ці будівельники, очевидячки, матимуть можливість добре заробляти. Ці будівельники прийдуть переважно із провінції. От би заздалегідь подбати, щоб нікого з них не спіткала доля Олега Петровича із Старої Синяви на Хмельниччині. А для цього на державному рівні повинна здійснюватися відповідна політика забезпечення техніки безпеки на будівництві. Та держава державою, але і кожна людина, що прагне добре заробляти, повинна усвідомлювати, що висока зарплата "у конверті" і недбало прикріплений страхувальний пояс – то взаємопов'язані елементи ризику, який нічого доброго не обіцяє.

Леонід Остроушко

У номері:

„ДІМ, САД, ГОРОД"
виробничо-практичний журнал
№ 10, жовтень, 2007 р.
Головний редактор
М. І. Халимоненко
Головний художник
Т. П. Колодницька
Заступники головного редактора
Б. К. Донгаш, І. Ф. Куштенко
Зав.відділами
А.М.Капітульська, О.В.Кисленко
Літературний редактор
М.П.Чернецька
Дизайн, верстка **Н.Х.Дець**
Комерційний директор
Г.А.Донець,
Реклама **Н.В.Васильєва,**
тел.: (044) 223-38-17,
тел./факс: 8 (044) 541-04-08
E-mail:reclama_dsg@ukrpost.ua
Оголошення **О.К.Шевченко**
E-mail:reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг
Т. І. Лазебник
тел.: 223-22-58
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
www.dimsadgorod.com

Видання зареєстровано, серія КВ, № 3536 від 3.10.98
Підписано до друку 25.09.2007 р.
Загальний тираж 141 030 прим.
Ціна договірна.
Адреса редакції та видавця: вул. Академіка Заболотного, 19, Київ, 03680, МСП–680.
Тел.: (044) 223-69-11, (044) 223-69-12, факс/автомат: 223-22-59
E-mail: dsg@dimsadgorod.com
*При передруку та використанні тексту й ілюстрацій посилання на **„Дім, сад, город"** обов'язкове.*
Думки авторів і редакції не завжди збігаються.
Редакція не несе відповідальності за зміст рекламних оголошень.
Листування з читачами лише на сторінках журналу.
Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у друкарні ТОВ «Новий друк».
м., Київ, вул. Магнітогорська, 1.
Тел.: (044) 559-73-19;
тел./факс: (044) 292-80-50.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

З 1 грудня 2006 р. редакція журналу знаходиться за новою адресою:
вул. Академіка Заболотного, 19, Київ, 03680, МСП–680,
тел.: (044) 223-69-11, 223-69-12,
факс/автомат (044) 223-22-59.

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — **22430**.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — **22431**.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — **22432**.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — **22433**.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — **22434**.
«Дім, сад, город» + «Бібліотека «Дім, сад, город» — **21869**.
«Дім, сад, город» + «Календар садівника і городника» — **90245**.

На першій сторінці обкладинки фото В.Б. Донгаша. Гарбузи сорту "Віф Руж д'Етамп"

2

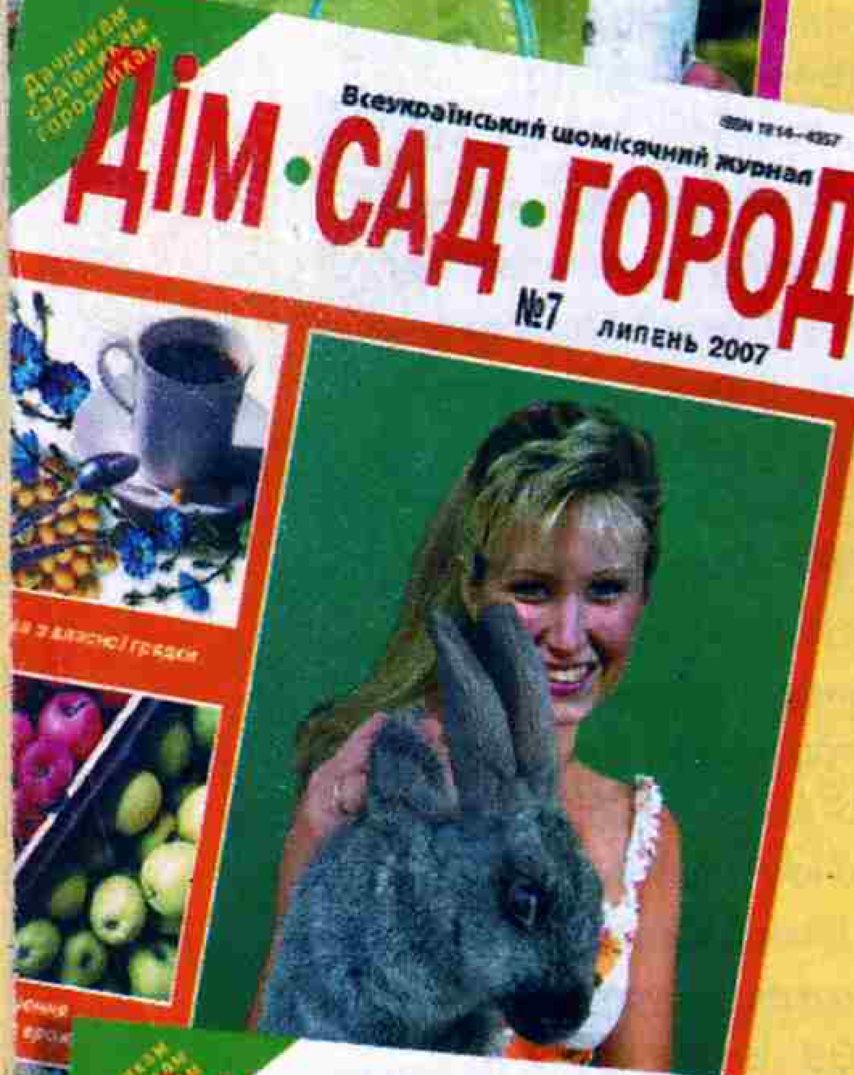
Передплачуйте наші видання!

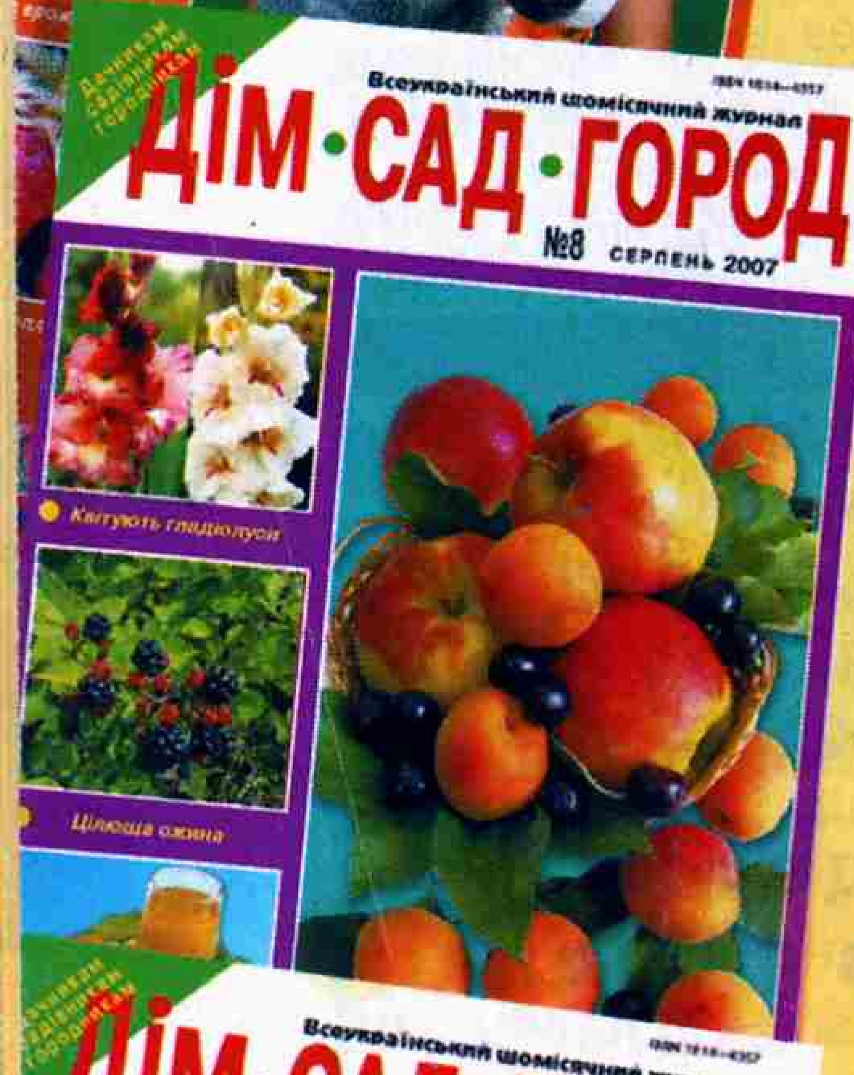
Всеукраїнський щомісячний виробничо-практичний журнал

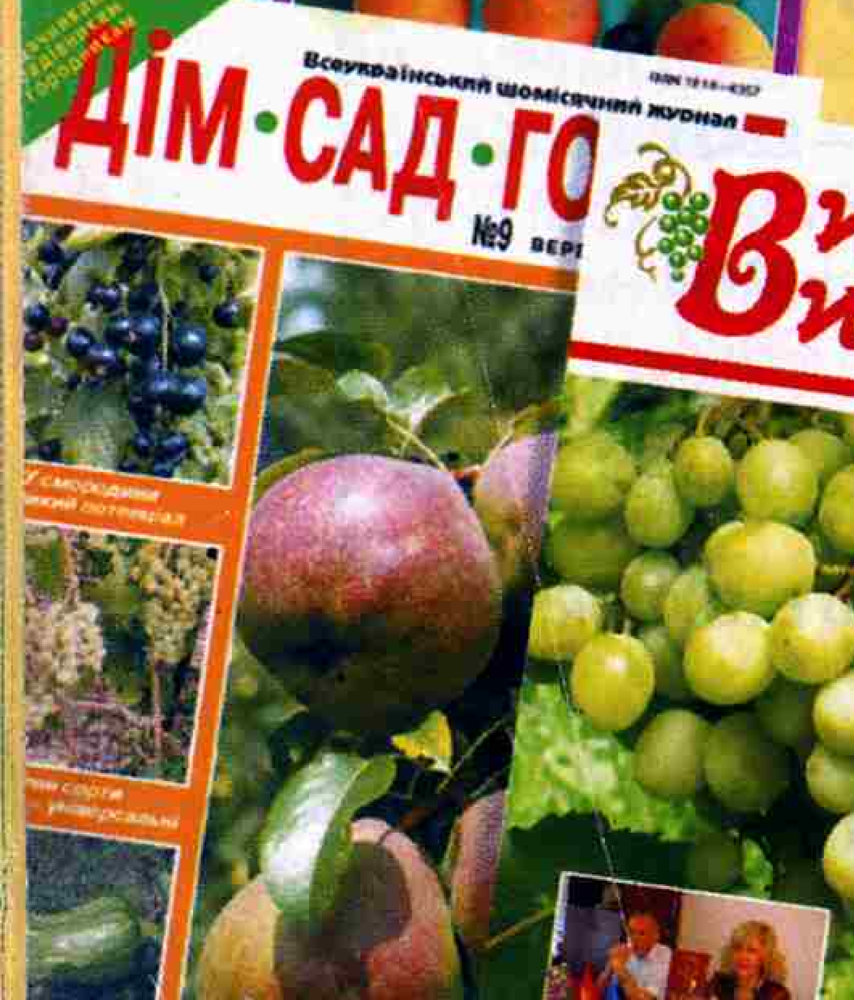
Дім, сад, город

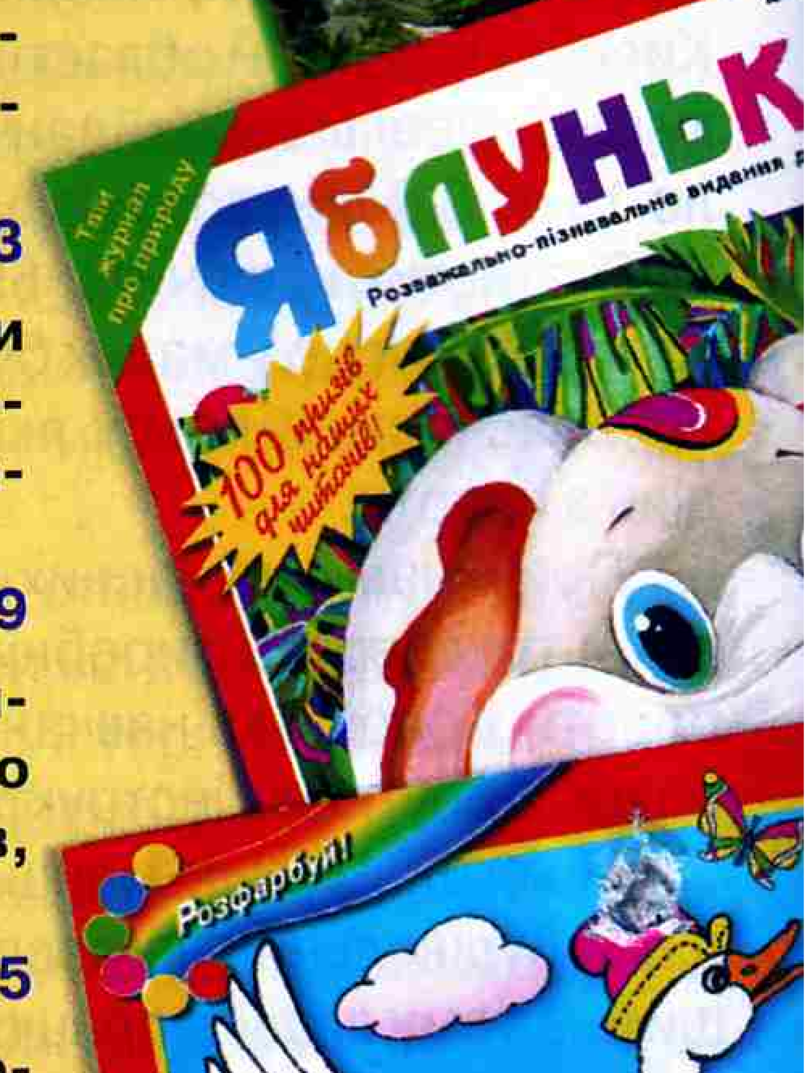

Журнал "Дім, сад, город" видається з 1989 року. Найпопулярніше в Україні, справді народне видання для всіх, чиє життя і праця пов'язані із землею.

Журнал "Дім, сад, город" (укр.). Передплатний індекс 74142
Журнал "Дом, сад, огород" (рос.). Передплатний індекс 22429

"Будьмо здорові" — щомісячне видання з проблем охорони здоров'я. Публікації медиків-практиків, діячів української та світової медичної науки, досвід народних цілителів і травознаїв.

Передплатний індекс 74063

"Пасіка" — українсько-чеський щомісячник з практичними порадами як для досвідчених бджолярів, так і для початківців. Вміщує багато корисної та цікавої інформації стосовно використання цілющих властивостей меду.

Передплатний індекс 74429

"Квіти України" — єдине в Україні спеціалізоване ілюстроване видання для квітникарів. Рекомендації досвідчених фахівців стосовно ведення всіх галузей квітникарства, розповіді про кращі сорти квітів, ботанічні сади, публікації відомих селекціонерів.

Передплатний індекс 74275

"Виноград. Вино" — журнал для виноградарів-любителів і професіоналів. Розповіді про випробувані та нові сорти винограду, поради щодо боротьби з хворобами і шкідниками, рецепти виготовлення найрізноманітніших вин.

Передплатний індекс 40305

"Туризм сільський зелений" — щоквартальне видання для всіх, хто бажає відпочити в сільській місцевості або надати свою садибу для відпочинку. Досвід в цій галузі інших країн.

Передплатний індекс 40307

"Чумацький шлях" — для тих, хто цікавиться історією, культурою, звичаями народів світу. Подорожі, пригоди, знахідки.
Корисний для вчителів, студентів, школярів.

Передплатний індекс 22436

"Календар садівника і городника" — журнал, який порадить садівникам і городникам, у які строки найкраще проводити ті чи інші роботи, яким сортам віддати перевагу, як захистити насадження від шкідників і хвороб.

Передплатний індекс 30203

"Яблунька" — багатоілюстроване видання для дошкільнят і школярів. Цікаво, захоплююче розповідає про таємниці природи, походження тварин, рослин. Флористика, казки, легенди, дитяча пошта, конкурси, вікторини, ігрові завдання, призи.

Передплатний індекс 40306

"Яблунька" з двомісячним додатком **"Чарівна казка"**.

Передплатний індекс 21870

Усі наші видання можна передплатити з будь-якого наступного місяця поточного року в усіх відділеннях зв'язку України

